

Marktrapport elektriciteit en gas 2022

28/06/2023

Een blik op de cijfers achter de elektriciteits- en gasmarkt in Vlaanderen in 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	10
1 Energieleveranciers	11
1.1 Rol energieleveranciers.....	11
1.2 Types energieleveranciers.....	11
1.3 Vergunde leveranciers.....	12
1.3.1 Elektriciteit	12
1.3.2 Aardgas.....	13
1.4 Dienstverlening energieleveranciers.....	13
1.4.1 Klachtenindicator	13
1.4.2 Klachtenbeeld over 2022.....	15
1.4.2.1 Trends.....	15
1.4.2.2 Klachten per leverancier ten opzichte van het marktaandeel per leverancier.....	15
1.4.2.3 Veelvoorkomende klachten	16
1.5 Leverancierswissels	17
1.5.1 Elektriciteit	18
1.5.2 Aardgas.....	19
1.6 Marktaandelen van de energieleveranciers.....	20
1.6.1 Elektriciteit	21
1.6.2 Aardgas.....	22
1.7 Herfindahl-Hirschman index (HHI)	24
1.7.1 Elektriciteit	24
1.7.2 Aardgas.....	25
2 Aanbod elektriciteits- en aardgascontracten	27
2.1 Actief aangeboden energiecontracten in de V-test®	27
2.1.1.1 Aanbod vaste, variabele en dynamische contracten	28
2.1.1.2 Aanbod contracten met prijszekerheid.....	30
2.1.1.3 Aanbod contracten van bepaalde en onbepaalde duur.....	30
2.1.1.4 Aanbod groene contracten.....	30
2.1.1.5 Aanbod leveringscontracten met al dan niet elektronische communicatie.....	31
2.1.1.6 Voorwaarden en opties	33
2.1.1.6.1 Voorwaarden	33
2.1.1.6.2 Opties	34
2.1.1.7 Frequentie van betaling.....	35
2.1.1.8 Terugleveringscontracten.....	36
2.1.1.9 Dynamische contracten	38
2.2 Welke elektriciteits- en aardgascontracten kiezen klanten?	39
2.2.1 Vaste versus variabele contracten.....	39
2.2.2 Groene of grijze contracten?.....	41

3	Elektriciteits- en aardgasprijzen.....	43
3.1	Evolutie van de elektriciteitsprijzen	43
3.1.1	Groothandelsprijzen	43
3.1.2	Huishoudelijke afnemers.....	44
3.1.2.1	<i>Commerciële contracten.....</i>	44
3.1.2.2	<i>Sociale maximumprijs en standaard elektriciteitstarief DNB.....</i>	47
3.1.2.3	<i>Fluvius als noodleverancier.....</i>	48
3.1.3	Kleine professionele afnemers	49
3.1.3.1	<i>Commerciële contracten.....</i>	49
3.1.3.2	<i>Fluvius als noodleverancier.....</i>	51
3.2	Evolutie van de aardgasprijzen.....	52
3.2.1	Groothandelsprijzen	52
3.2.2	Huishoudelijke afnemers.....	52
3.2.2.1	<i>Commerciële contracten.....</i>	52
3.2.2.2	<i>Sociale maximumprijs en standaard aardgastarief netbeheerder.....</i>	55
3.2.2.3	<i>Fluvius als noodleverancier.....</i>	56
3.2.3	Kleine professionele afnemers	57
3.2.3.1	<i>Commerciële contracten.....</i>	57
3.2.3.2	<i>Fluvius als noodleverancier.....</i>	59
3.3	Evolutie van de prijsformules in variabele contracten.....	59
3.4	Terugleveringscontracten	63
3.5	Dynamische contracten.....	65
4	Stand van zaken recente evoluties	72
4.1	Maandafrekening	72
4.2	Energiegemeenschappen, energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom	73
4.2.1	Energiegemeenschappen	73
4.2.1.1	<i>Meldingsplicht en evoluties meldingen</i>	74
4.2.1.2	<i>Aandachtspunten en suggesties.....</i>	76
4.2.2	Energiedelen en P2P.....	77
4.2.2.1	<i>Nieuwigheden bij energiedelen en P2P sinds het vorige rapport.....</i>	78
4.2.2.2	<i>Resultaten bevraging leveranciers maart 2023.....</i>	81
4.2.2.3	<i>Analyse kosten en opbrengsten voor de afnemer.....</i>	84
4.2.2.4	<i>Aandachtspunten en suggesties bij energiedelen en P2P.....</i>	92
4.3	Flexibiliteitsdiensten	93
5	Conclusies	95
5.1	Marktontwikkelingen	95
5.2	Elektriciteits- en aardgasprijzen	96
5.2.1	Elektriciteitsprijzen	96
5.2.2	Aardgasprijzen	96
5.2.3	Evolutie van de prijsformules in variabele contracten	96
5.2.4	Terugleveringscontracten.....	97

5.2.5	Dynamische contracten	98
5.3	Stand van zaken recente evoluties.....	99
5.3.1	Maandfacturatie.....	99
5.3.2	Energiegemeenschappen	99
5.3.3	Energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom (P2P).....	99
5.3.4	Flexibiliteit	100
6	Bijlagen	101
6.1	Bijlage 1: Vergunde en actieve leveranciers op 31/12/2022	101
6.2	Bijlage 2: Leveringscijfers en aantal toegangspunten in elektriciteit- en aardgasmarkt ..	102
6.2.1	Indeling afnemers.....	102
6.2.2	De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen	104
6.2.2.1	<i>Elektriciteit</i>	104
6.2.2.2	<i>Aardgas</i>	105
6.3	Bijlage 3: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI)	106
6.4	Bijlage 4: Methodologie evolutie elektriciteits- en aardgasprijzen.....	107
6.5	Bijlage 5: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas ..	108
6.6	Bijlage 6: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas	108

Lijst van tabellen

<i>Tabel 1: Klachtenindicator over periode Q1 2022 – Q4 2022</i>	14
<i>Tabel 2: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik in december 2022.....</i>	46
<i>Tabel 3: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij kleine professionele afnemers met een doorsnee verbruik in december 2022.....</i>	50
<i>Tabel 4: De opbouw van aardgasprijs bij huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een jaarverbruik van 23.260 kWh in december 2021</i>	54
<i>Tabel 5: De opbouw van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers in december 2022 ..</i>	58
<i>Tabel 6: Vergelijking extreem hoge en lage ‘day ahead’ uurprijzen en volatiliteit in 2022 t.o.v. 2021</i>	67
<i>Tabel 7 : De activiteiten die een energiegemeenschap kan melden.</i>	74
<i>Tabel 8: Een overzicht van de kosten die in juni 2023 worden aangerekend door leveranciers in de V-test®.....</i>	83
<i>Tabel 9: Beschrijving van de afnemers betrokken in de oefening.....</i>	85
<i>Tabel 10: Vergunde en actieve leveranciers elektriciteit en aardgas op 31/12/2022.....</i>	101
<i>Tabel 11: Indeling elektriciteitsafnemers en aardgasafnemers op 31 december 2020 en 2021 uitgedrukt in aantal toegangspunten</i>	103

Lijst van figuren

<i>Figuur 1: Aantal klachten in 2022 in Vlaanderen (in %) en aantal aansluitingspunten op 31/12/2022 (in %) per leverancier, voor het Vlaams Gewest</i>	16
<i>Figuur 2: Jaarlijkse indicator marktdynamiek elektriciteit (%).....</i>	19
<i>Figuur 3: Jaarlijkse indicator marktdynamiek aardgas (%).....</i>	20
<i>Figuur 4: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet.....</i>	21
<i>Figuur 5: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in totaal aantal beleverde toegangspunten.....</i>	22
<i>Figuur 6: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet</i>	23

Figuur 7: Evolutie van de marktaandeelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal beleverde toegangspunten	24
Figuur 8: Verloop HHI elektriciteit (o.b.v. toegangspunten).....	25
<i>Figuur 9: Verloop HHI aardgas (o.b.v. toegangspunten)</i>	<i>25</i>
Figuur 11: Actief aangeboden aardgascontracten per leverancier.....	28
Figuur 12: Vaste, variabele en dynamische elektriciteits- en aardgascontracten voor residentiële afnemers	29
Figuur 13: Vaste, variabele en dynamische elektriciteits- en aardgascontracten voor kleine professionele afnemers.....	29
Figuur 14: Contractueel beloofde groenestroompercentage bij elektriciteitscontracten	31
Figuur 15: Communicatiewijze bij elektriciteits- en aardgascontracten voor residentiële afnemers.	32
Figuur 16: Communicatiewijze bij elektriciteits- en aardgascontracten voor kleine professionele afnemers.	32
Figuur 17: Voorwaarden van het contract	33
Figuur 18: Opties	35
Figuur 19: Digitale meters met maandfacturatie.....	36
Figuur 20: Actief aangeboden elektriciteitscontracten per leverancier en per soort contract (huishoudelijk).....	37
Figuur 21: Actief aangeboden elektriciteitscontracten per leverancier en per soort contract (niet-huishoudelijk).....	37
<i>Figuur 22: Type elektriciteitscontracten (huishoudelijk)</i>	<i>40</i>
<i>Figuur 23: Type elektriciteitscontracten (niet-huishoudelijk).....</i>	<i>40</i>
<i>Figuur 24: Type aardgascontracten (huishoudelijk).....</i>	<i>41</i>
<i>Figuur 25: Type aardgascontracten (niet-huishoudelijk)</i>	<i>41</i>
<i>Figuur 27: Evolutie indexatieparameters elektriciteit o.b.v. groothandelsprijzen (€/MWh, excl. btw)</i>	<i>44</i>

<i>Figuur 28: Evolutie van de commerciële elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1600 kWh dagverbruik en 1900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)</i>	44
Figuur 29: Verdeling en evolutie van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	45
Figuur 31: Evolutie van de prijs noodleverancier voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee elektriciteitsverbruik	49
Figuur 32: Evolutie van de commerciële elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers (typecategorie Ia, 17.500 kWh dagverbruik en 12.500 kWh nachtverbruik op jaarbasis)	49
<i>Figuur 33: Verdeling en evolutie van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers</i>	50
Figuur 34: Evolutie van de prijs noodleverancier voor kleinzakelijke afnemers met een doorsnee elektriciteitsverbruik	51
Figuur 35: Evolutie indexatieparameters gast o.b.v. groothandelsprijzen (€/MWh, excl. btw).....	52
Figuur 36: Evolutie van de commerciële aardgasprijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een verbruik van 23.260 kWh op jaarbasis	53
<i>Figuur 37: Verdeling en evolutie van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een jaarverbruik van 23.260 kWh.....</i>	54
<i>Figuur 38: Evolutie van de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde standaard aardgastarief van de netbeheerder voor aardgas voor huishoudelijke afnemers met een jaarverbruik van 23.260 kWh</i>	55
Figuur 39: Evolutie van de prijs noodleverancier voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee gasverbruik.....	57
Figuur 40: Evolutie van de commerciële aardgasprijzen voor kleine professionele afnemers (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis)	57
Figuur 41: Verdeling en evolutie van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers	58
Figuur 42: Evolutie van de prijs noodleverancier voor kleinzakelijke afnemers met een doorsnee gasverbruik.....	59
Figuur 43: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele elektriciteitscontracten V-test® voor huishoudelijke afnemers in 2021-2022 (c€/kWh)	60
Figuur 44: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele gascontracten V-test® voor huishoudelijke afnemers in 2021-2022 (c€/kWh)	61

Figuur 45: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules van elektriciteitscontracten voor huishoudelijke afnemers in 2021-2022 met als indexatieparameter de EMarketCWE-index (c€/kWh).....	62
Figuur 46: Evolutie van de gemiddelde terugleveringsvergoeding (€/kWh) voor huishoudelijke prosumenten met een enkelvoudige meter	64
Figuur 47: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele terugleveringscontracten V-test® voor huishoudelijke prosumenten in 2022 (c€/kWh).....	65
<i>Figuur 48: Gemiddelden en volatiliteit 'day ahead' uuprijzen Belpex/EPEX Spot Belgium voor periode 01/01/2022– 31/12/2022 (€/MWh, excl. btw)</i>	<i>66</i>
Figuur 49: Evolutie van de 'day ahead' uuprijzen Belpex/EPEX Spot Belgium voor periode 01/01/2021– 31/12/2022 (€/MWh, excl. btw).....	67
Figuur 50: Rekenkundig gemiddelde afnameprijs en terugleveringsvergoeding per maand in een voorbeeld van dynamisch contract voor een huishoudelijke afnemer t.o.v. een gemiddeld variabel contract, maandelijks geïndexeerd o.b.v. de termijnmarkt (€/kWh, incl. btw bij afname).....	69
Figuur 51: Het aantal organisaties dat aangeeft actief te zijn bij een bepaalde activiteit.....	75
Figuur 52: Een boxplot van de samenstelling van de leden in de gemelde organisaties, wanneer de organisaties een percentage verschillend van 0 ingaven. De volle zwarte lijn is de mediaan, de gestreepte zwarte lijn is het gemiddelde.....	76
Figuur 53: Percentage van het aantal gemelde organisaties waarbij een bepaald type venoot/lid aanwezig is.	76
Figuur 54: Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van de twee gezinnen in groep 1, wanneer ze niet aan energiedelen of P2P doen. Voor de eigenschappen van elk gezin, zie Tabel 9. Incl. btw.	87
Figuur 55: Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van de twee kmo's in groep 2, wanneer ze niet aan energiedelen of P2P doen. Voor de eigenschappen van elke kmo, zie Tabel 9.	87
Figuur 56: Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van de gezinnen in groep 1 , wanneer ze aan P2P doen en onderling een prijs van €0/MWh hebben afgesproken. Voor de eigenschappen van elk gezin, zie Tabel 9. Incl. btw.	88
Figuur 57 : Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van de kmo's in groep 2, wanneer ze aan P2P doen en onderling een prijs van €0/MWh hebben afgesproken. Voor de eigenschappen van elke kmo, zie Tabel 9.	88
Figuur 58: Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van gezin 1 (links) en gezin 2 (rechts), wanneer ze aan P2P doen en onderling een prijs van €100/MWh hebben afgesproken. Voor de eigenschappen van elk gezin, zie Tabel 9. Incl. btw.	89

Figuur 59: Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van kmo 1 (links) en kmo 2 (rechts), wanneer ze aan P2P doen en onderling een prijs van €100/MWh hebben afgesproken. Voor de eigenschappen van elk kmo, zie Tabel 9. 89

Figuur 60: De besparingen die twee kmo's (boven) en twee gezinnen (onder) kunnen maken wanneer ze aan energiedelen of P2P doen in functie van het percentage energie dat gedeeld kan worden (grijze lijn), vergeleken met de administratieve kost die de leverancier aanrekent aan de twee kmo's/gezinnen (oranje lijn). 91

Figuur 61: De besparingen die twee kmo's (boven) en twee gezinnen (onder) kunnen maken wanneer ze aan energiedelen of P2P doen in functie van het percentage energie dat gedeeld kan worden (grijze lijn), vergeleken met de administratieve kost die de leverancier aanrekent aan de twee kmo's/gezinnen (oranje lijn). 92

Figuur 62 : Evolutie van het totaal aantal toegangspunten (elektriciteit) 104

Figuur 63 : Evolutie van het totaal aantal toegangspunten (aardgas) 104

Figuur 64: Geleverde elektriciteit via het transmissienet, distributienet en lokaal vervoernet.... 105

Figuur 65 : Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet 106

Voorwoord

Jaarlijks publiceert de VREG het Marktrapport waarin we een terugblik werpen op het voorgaande jaar. 2022 zal de geschiedenis ingaan als het jaar waarin de energieprijzen sterk volatiel waren en ongeziene hoogtes bereikten. In het najaar van 2021 begonnen de energieprijzen sterk te stijgen en deze trend zette zich door tot het najaar van 2022. De energiecrisis zorgde ervoor dat twee kleinere spelers hun activiteiten eind 2021 noodgedwongen moesten stopzetten, maar in 2022 kenden we een leveringsvergunning toe aan twee nieuwe energieleveranciers.

De gestegen energieprijzen hadden een duidelijke impact op het contractaanbod, waar contracten met een vaste energieprijs tijdelijk bijna volledig uit het aanbod verdwenen vanaf oktober 2022.

De prijzen in de variabele contracten die gedurende 2022 werden aangeboden stegen niet alleen onder invloed van de stijgende waarden van de indexatieparameters, maar ook onder invloed van stijgende waarden voor a en b in de prijsformule. De waarden van factoren a en b worden bepaald op het moment dat het contract wordt aangegaan en blijven normaal gezien vast gedurende de looptijd van het contract. Deze zijn in (de tweede helft van) 2022 fel gestegen. Daarom doen afnemers die een contract afsloten in deze periode er goed aan om dit lopend contract te vergelijken met het contractaanbod in de V-test[®]. In de eerste maanden van 2023 werd alvast een daling gezien van vooral factor b in de nieuwe prijsformules, wat betekent dat de nieuwe variabele contracten gemiddeld gezien goedkoper werden. De vernieuwde V-test[®] biedt de mogelijkheid om het lopende contract te positioneren tegenover de huidige aanbiedingen op de markt.

De energiecrisis leidde tot een algemene verslechtering van de concurrentie op de elektriciteits- en aardgasmarkt. In vergelijking met de drie voorbije jaren veranderden veel minder klanten van leverancier in 2022. Ook de concurrentiegraad ging erop achteruit.

Dit rapport geeft ook een stand van zaken van de evoluties van dynamisch geprijsde contracten. Een vergelijking tussen een dynamisch contract voor een gezin en een gemiddeld maandelijks geïndexeerd variabel contract leert ons dat de totale kost bij een afname van 3.500 kWh in 2022 lager lag bij het dynamisch contract dan bij het 'klassieke' variabele contract. De lagere factoren a en b in de prijsformule van het dynamisch contract dan bij een gemiddeld variabel contract spelen hier zeker in mee. Met dit rapport voldoen we aan onze decretale verplichting tot jaarlijkse rapportering over dynamische contracten.

Het afgelopen jaar dienden zich ook een aantal nieuwe mogelijkheden op de markt aan. Afnemers kunnen sinds 2022 vragen om een maandelijks afrekening o.b.v. het reëel verbruik te krijgen. Eind 2022 waren er al meer dan 25.000 afnemers die van deze mogelijkheid gebruik maakten voor elektriciteit en 13.500 afnemers voor aardgas. Deze stijging zet zich ook in 2023 verder. Men kan zich verenigen in een energiegemeenschap of aan peer-to-peerverkoop of energiedelen doen.

De evoluties op de markt worden weergegeven via dashboards op de webpagina <https://www.vreg.be/nl/energiemarkt-cijfers>.

Pieterjan Renier
Algemeen directeur

1 Energieleveranciers

1.1 Rol energieleveranciers

De energieleveranciers kopen energie bij producenten via bilaterale sourcingcontracten, op beurzen of ze produceren zelf energie, die ze dan verkopen.

De levering van elektriciteit en aardgas aan klanten via het distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit is onderworpen aan de voorafgaandelijke toekenning van een leveringsvergunning door de VREG.

Een energieleverancier heeft onder andere volgende taken (niet-exhaustieve lijst):

- Klanten voorzien van energie
- Een evenwichtsverantwoordelijke aanduiden
- De distributienetbeheerder informeren over de toegangspunten waaraan hij levert, wenst te leveren of stopt met leveren
- Informatie van de distributienetbeheerder verwerken (o.a. meterstanden) voor het opmaken van de factuur
- Klanten factureren

Sommige leveranciers bieden op eigen initiatief ook extra diensten aan klanten aan (bv. tips geven over rationeel energiegebruik, onderhoud verwarmingsketel, verkoop houtpellets,...)

Op het moment van de vrijmaking van de energiemarkt is beslist dat de leveranciers van elektriciteit en aardgas alle componenten van de factuur zouden factureren aan de klant. Zij storten vervolgens de verschuldigde bedragen door aan Elia, Fluxys, de distributienetbeheerders en de overheid (transport- en distributiekosten, heffingen, accijnzen en btw). Dit model van unieke factuur wordt ook 'marktmodel' genoemd.

1.2 Types energieleveranciers

In Vlaanderen zijn zowel grote energieleveranciers actief als kleine spelers en coöperatieve vennootschappen.

Grote energieleveranciers zijn dikwijls verticaal geïntegreerde spelers met eigen productiefaciliteiten. Ze maken vaak deel uit van grote internationale groepen, maar er zijn ook grote Belgische spelers actief.

De kleinere leveranciers hebben verschillende profielen. Sommige van deze spelers zijn low-cost spelers, anderen richten zich tot specifieke niches, zetten in op het lokale karakter van hun bedrijf of bieden naast het bestaande aanbod energiebronnen (brandstoffen bvb.) ook elektriciteit en aardgas aan. De meeste van deze leveranciers zijn Belgisch, maar niet allemaal.

Bij coöperatieve vennootschappen wordt in de eerste plaats geïnvesteerd in projecten rond hernieuwbare energie. Er worden zoveel mogelijk gezinnen en/of kleine bedrijven bij betrokken die mee kunnen investeren. Die delen mee in de opbrengsten van de projecten van de coöperatieve vennootschap. Zij hebben gemeen dat ze alle of het grootste deel van de groene stroom die ze zelf opwekken, aan hun klanten leveren.

Een andere indeling is deze op basis van het al dan niet beschikken over eigen productiefaciliteiten.

- **Energieleveranciers met eigen productie:** energieleveranciers die zelf energie opwekken. Het gaat zowel om grote als om kleinere spelers, al dan niet deel uitmakend van een groep. Deze spelers zijn zowel volledig Belgisch als deels in handen van buitenlandse aandeelhouders.
- **Energieleveranciers met productie in de groep:** energieleveranciers die deel uitmaken van een grotere groep waarbinnen energie wordt opgewekt. Deze leveranciers kunnen dus energie aankopen van een zusterbedrijf, waardoor ze mogelijk betere voorwaarden kunnen vastleggen of alleszins een meer robuuste bevoorrading van energie kunnen verkrijgen. Het gaat zowel om grote als om kleinere spelers.
- **Energieleveranciers zonder productie:** energieleveranciers die niet over eigen productiecapaciteit beschikken, geen deel uitmaken van een groep waar energie wordt opgewekt of de opgewekte energie niet afnemen van de groep waartoe ze behoren. Deze leveranciers moeten in de markt energie aankopen. Deze spelers zijn ofwel volledig Belgisch ofwel voor een beperkt deel in handen van buitenlandse aandeelhouders.

1.3 Vergunde leveranciers

1.3.1 Elektriciteit

Eind 2022¹ waren er 35 leveranciers met een leveringsvergunning voor elektriciteit in Vlaanderen, zie bijlage 1. Twee van die leveranciers, EnergyVision nv en Alix bv, zijn nieuw op de markt en doorliepen in 2022 de aanvraagprocedure voor een leveringsvergunning voor elektriciteit.

In 2022 werden de leveringsvergunningen van vier leveranciers opgeheven:

- Vlaamse Energieleverancier bv op 25 januari na faillissement
- Powerhouse bv op 14 april nadat ze hun activiteiten in Vlaanderen hebben stopgezet
- Watz bv op 13 mei na faillissement
- Enovos Luxembourg sa op 16 juni nadat ze hun activiteiten in Vlaanderen hebben stopgezet

Eind 2022 nam Essent Belgium Energie.be over via een fusie door overneming. Daarbij wijzigde de naam naar Energie.be.

Van deze 35 leveranciers waren er drie leveranciers die op 31 december 2022 (nog) geen enkel toegangspunt (meer) beleverden: Alix, Nano Energies Benelux en TotalEnergies Gas & Power Limited. Vijf leveranciers (Electrawinds Distributie, Energie 2030 (Aeco), Getec Energie, TotalEnergies Gas & Power Western Europe en RWE Supply & Trading) beleverden slechts een zeer beperkt aantal klanten (< 50 toegangspunten), bijvoorbeeld omdat ze enkel aan verwante

¹ Momentopname op 31/12/2022.

vennootschappen leverden of omdat ze hun internationale klanten ook in Vlaanderen wilden kunnen beleveren.

1.3.2 Aardgas

Eind 2022 waren er 29 leveranciers met een leveringsvergunning voor aardgas in Vlaanderen, zie bijlage 1. Voor aardgas werden er in 2022 geen nieuwe vergunningen toegekend. Er werden vier leveringsvergunningen opgeheven (zie hierboven).

Eind 2022 nam Essent Belgium Energie.be over via een fusie door overneming. Daarbij wijzigde de naam naar Energie.be.

Van deze 29 leveranciers waren er drie leveranciers die (nog) geen enkel toegangspunt (meer) beleverden op 31 december 2022: Energie 2030 (Aeco), Eoly en RWE Supply & Trading. Daarnaast beleverden ook drie leveranciers minder dan 50 toegangspunten (Axpo Benelux, Getec Energie en OMV Gas Marketing & Trading Belgium).

Voor meer informatie over de actieve leveranciers in Vlaanderen verwijzen we u graag door naar het rapport '[Financiële gezondheid van de Vlaamse energiemarkt en van de op die markt actieve leveranciers](#)' dat we midden december 2022 publiceerden op onze website. De VREG is sinds april 2022 decretaal verplicht jaarlijks te rapporteren over de financiële gezondheid van de Vlaamse energiemarkt. In dit rapport gaan we dieper in op ons toezicht op de leveranciers en focussen we op de financiële capaciteit van de actieve leveranciers en de leveranciers die naar aanleiding van de energiecrisis hun activiteiten eind 2021 en begin 2022 stopzetten.

1.4 Dienstverlening energieleveranciers

1.4.1 Klachtenindicator

Naast de prijs kan ook de dienstverlening een belangrijke reden zijn om al dan niet voor een energieleverancier te kiezen. Sinds begin 2022 geeft VREG de mogelijkheid om de dienstverlening van de leveranciers te vergelijken via de V-test[®]. Vroeger was dit enkel mogelijk via een aparte online tool, de Servicecheck. Zo worden gegevens zoals de betaalmogelijkheden, contactgegevens en bijkomende kosten voor herinneringsbrieven of ingebrekestellingen specifiek vermeld bij elk aangeboden contract. Daarnaast krijgt elke leverancier die meer dan 5.000 unieke huishoudelijke klanten telt en meer dan een jaar actief is ook een klachtenindicator.

De klachtenindicator is gebaseerd op het aantal tweedelijnsklachten die in de voorbije vier kwartalen over die leverancier ingediend worden bij de federale Ombudsdienst voor Energie en de VREG. De klant moet eerst een klacht indienen bij de leverancier zelf. Als hij niet tevreden is met het antwoord van de leverancier of geen antwoord ontving, kan hij een klacht indienen bij de Ombudsdienst of de VREG. Pas dan gaat het om een tweedelijnsklacht.

De klachten hoeven echter niet gegrond te zijn. Hoewel een ongegronde klacht geen fout van de energieleverancier inhoudt, geeft dit toch een indicatie dat hij er niet volledig in slaagt de klant uit te leggen waarom de klacht onterecht was. Elke leverancier die meer dan 5.000 unieke

huishoudelijke klanten telt en meer dan een jaar actief is, krijgt een indicator. Hoe lager de indicator, hoe beter de leverancier presteert. Op basis van deze score krijgt de leverancier een aantal sterren. De leveranciers met 5 sterren hebben de laagste klachtenindicator en doen het goed. De leveranciers met minder sterren hadden een hogere indicator en deden het dus minder goed.

In de V-test® is het mogelijk om op deze klachtenindicator te filteren. Zo kan een afnemer bij de zoektocht naar een nieuwe leverancier ervoor kiezen om enkel leveranciers met een betere dienstverlening te zien in zijn of haar zoekresultaat.

In onderstaande tabel vindt u de rangschikking van de energieleveranciers voor de periode van Q1 2022 t.e.m. Q4 2022. Hoe meer sterren, hoe minder tweedelijnsklachten per 5.000 huishoudelijke afnemers.

Tabel 1: Klachtenindicator over periode Q1 2022 – Q4 2022

LEVERANCIER	AANTAL KLACHTEN PER 5.000 KLANTEN	KLACHTENINDICATOR
Antargaz Belgium	78,40	1 ster
Bolt Energie	5,77	4 sterren
Ecopower	0,40	5 sterren
Luminus	7,63	3 sterren
ENGIE Electrabel	4,05	4 sterren
Elektriciteitsbedrijf Merksplas	1,81	5 sterren
Elegant	12,04	1 ster
Eneco Belgium	10,15	2 sterren
Energie.be	3,12	4 sterren
TotalEnergies Power&Gas Belgium	15,05	1 ster
Octa+ Energie	12,16	1 ster
Power Online (Mega)	29,62	1 ster

1.4.2 Klachtenbeeld over 2022

Klanten kunnen een klacht indienen bij hun energieleverancier. Dit is een eerstelijnsklacht. Tweedelijnsklachten kunnen ingediend worden bij de VREG of bij de Ombudsdienst voor Energie. De VREG ontvangt slechts een beperkt aantal klachten omdat hij doorverwijst naar de Ombudsdienst. De Ombudsdienst publiceert elk jaar een activiteitenverslag² over tweedelijnsklachten. Inzicht in het aantal en de aard van de klachten dragen bij tot een goed beeld van de marktsituatie. De VREG engageert zich om in het kader van de dienstverlening de vragen en tweedelijnsklachten te monitoren en hierover te rapporteren in het Marktrapport.

1.4.2.1 Trends

De Ombudsdienst voor Energie ontvingen in 2022 in totaal 16.841 klachten voor het Vlaamse Gewest. Dat is een stuk meer dan in 2021 toen 5.030 klachten werden ontvangen. Het aantal inkomende klachten evolueert grotendeels met het energieprijzenniveau. Vanaf oktober 2021 begon het aantal klachten te stijgen en gedurende 2022 bleef het aantal klachten op een hoog niveau.

Over quasi alle leveranciers werden er in 2022 gevoelig meer klachten geregistreerd. Dat vertaalde zich ook in een terugval in de scores bij de Servicecheck. Zo gingen er in het derde kwartaal van 2022 6 leveranciers op achteruit. Op het einde van 2022 waren er 5 leveranciers die slechts 1 ster behaalden.

1.4.2.2 Klachten per leverancier ten opzichte van het marktaandeel per leverancier

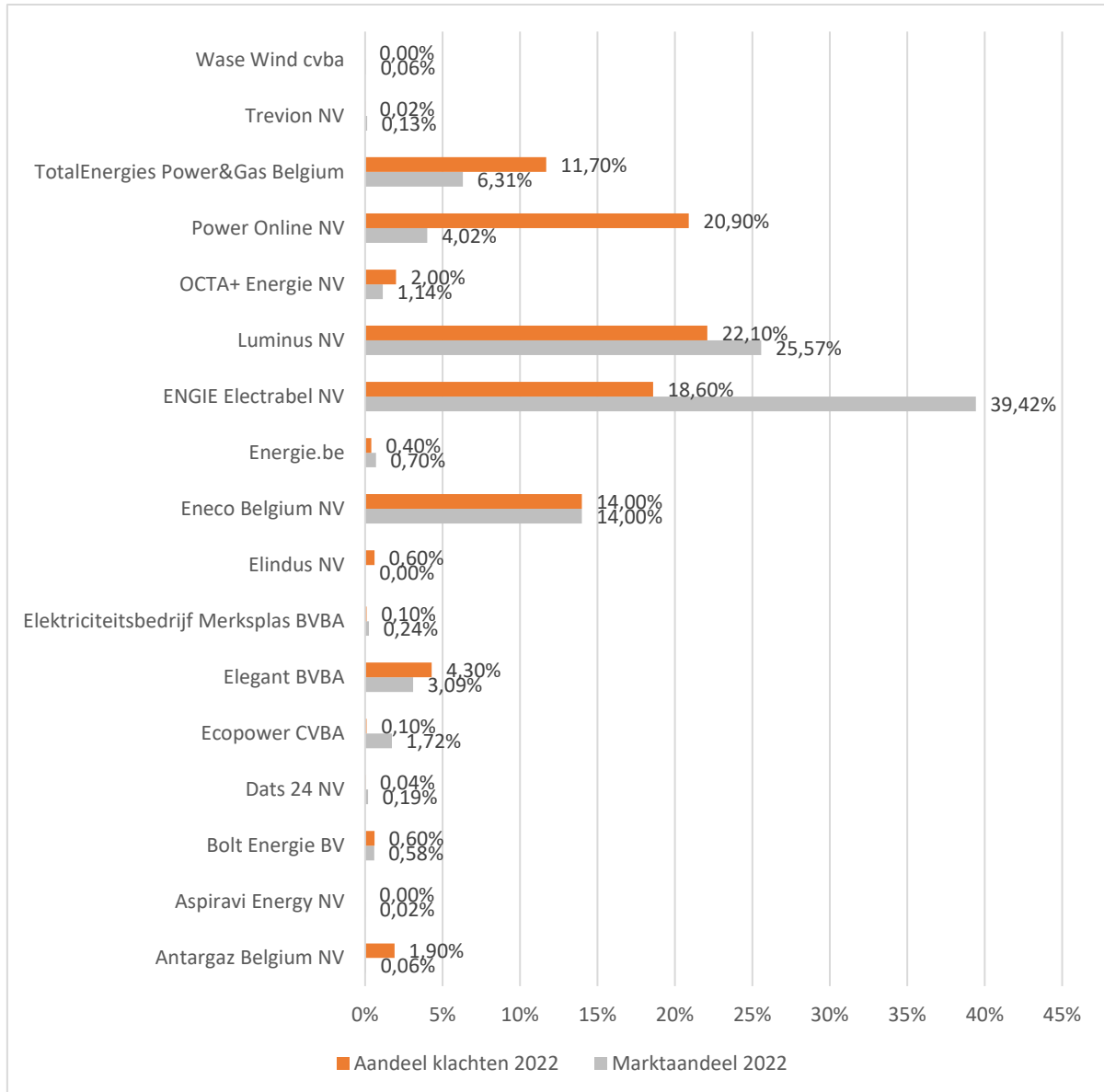
Figuur 1 geeft, per leverancier, het aantal klachten in 2022 weer ten opzichte van het totaal aantal klachten in het Vlaams Gewest. Daarnaast wordt per leverancier ook hun marktaandeel op basis van aantal beleverde toegangspunten op het distributienet op 31 december 2022 weergegeven.

In 2022 waren er een aantal opvallende evoluties. Zo liep in het verleden voor de meeste leveranciers het klachtenpercentage grotendeels gelijk met hun marktaandeel en zagen we bij de grootste leveranciers dat hun aandeel in de klachten veel lager lag dan het marktaandeel. Dit is in 2022 enkel nog zo voor Engie Electrabel. Dit zou kunnen worden verklaard door het grotere aandeel (passieve) klanten bij deze historische leverancier dat niet actief bezig is met de energiemarkt. Het aandeel in de klachten in 2022 van Luminus en Eneco Belgium steeg aanzienlijk, van 8,9% voor Eneco Belgium en 11% voor Luminus in 2021 naar respectievelijk 12,7% en 20,4%. Zo benadert hun aandeel in de klachten nu ook hun marktaandeel. Bij een aantal leveranciers, zoals Ecopower, zien we dat ze minder klachten hebben in vergelijking met het marktaandeel. Bij enkele leveranciers zoals Antargaz Belgium, TotalEnergies Power & Gas Belgium en Power Online (Mega) zien we de omgekeerde trend.

² Te raadplegen via

https://www.ombudsmanenergie.be/sites/default/files/content/download/files/ombudsdienst_energie_jaarverslag_2022.pdf

Figuur 1: Aantal klachten in 2022 in Vlaanderen (in %) en aantal aansluitingspunten op 31/12/2022 (in %) per leverancier, voor het Vlaams Gewest

1.4.2.3 Veelvoorkomende klachten

Op basis van het Activiteitenverslag van de federale Ombudsdienst voor Energie over 2022 gingen de meest voorkomende klachten³ over:

- Energieprijzen (18,6%) zoals klachten over voorschotverhogingen die sommige leveranciers - al dan niet éézijdig - doorvoerden, de verbruiksprofielen die leveranciers hanteren om het verbruik over het jaar te alloceren en transparantie van de prijzen en indexatieparameters van

³ Deze klachten betreffen niet enkel Vlaamse klachten, maar gaan over klachten van de drie gewesten in België.

(variabele) energiecontracten. Een bijzondere klachtensoort betrof de toepassing van het tarief noodleverancier door de distributienetbeheerder in Vlaanderen;

- Meterproblemen (16,2%) zoals de verwerking van een verhuis of het overlijden van een afnemer. Onder deze categorie zitten ook klachten over gebrekkige digitale communicatie van meetgegevens tussen marktspelers bij geblokkeerde toegangspunten. Hierdoor kregen afnemers niet tijdig hun jaarlijkse afrekening of slotfactuur naar aanleiding van een leverancierswissel. Een deel van deze problemen vindt haar oorzaak bij de invoering van het nieuwe gegevensplatform MIG6 (ATRIAS);
- Facturatieproblemen (15,5%) zoals de laattijdige opmaak en leesbaarheid van facturen. Facturatieproblemen hebben doorgaans te maken met een laattijdige of verkeerde administratieve, technische of boekhoudkundige verwerking van facturatiegegevens zoals klanten- en metergegevens. Ook hier werd een deel van de klachten veroorzaakt door de implementatie van het nieuw gegevensplatform MIG6. Hierdoor was er tussen marktpartijen geen gegevensuitwisseling mogelijk in november 2021. Dit heeft bij de meeste energieleveranciers voor vertragingen gezorgd in de opmaak van afrekeningsfacturen, in het uitvoeren en annuleren van leverancierswissels en in het verwerken van energie-overnamedocumenten bij verhuis, overlijden, ... Die vertragingen zijn in 2022 niet volledig opgelost geraakt. Daarbij kwamen de extreem hoge energieprijzen in 2022. Klanten bleven lang in het ongewisse over hun afrekening of zelfs voorschotfactuur;
- Commerciële praktijken en (pre)contractuele voorwaarden (14,2%) zoals de omzetting van vaste contracten naar variabele contracten. Tot deze categorie behoren nogal wat klachten over de naleving van de contractuele prijsvoorwaarden waarbij klanten zich afvroegen of de juiste tariefkaart met gecontracteerde energieprijzen werden toegepast nadat ze een energiecontract sloten of wanneer hun energiecontract werd verlengd of hernieuwd. Een wijziging van het Energiebesluit op Vlaams niveau⁴ zal leveranciers verplichten om ook op voorschotfacturen en in de klantenzone te verwijzen naar de toepasselijke tariefkaart;
- Leverancierswissels (11,5%) die te traag of ongevraagd verlopen. Ook deze klachten zijn deels te wijten aan de invoering van het nieuwe gegevensplatform;
- De slechte bereikbaarheid van klantendiensten (7,2%). Febeg stelde in oktober 2022 een verklaring op waarmee een aantal energiebedrijven, waaronder de 5 grootste leveranciers, zich engagerden om hun telefonische en elektronische bereikbaarheid te verbeteren en hun klantendiensten te versterken⁵.

1.5 Leverancierswissels

Maandelijks berekenen we het switchcijfer: het aantal gezinnen en bedrijven dat van energieleverancier wisselt. Dit cijfer is een rechtstreekse indicator voor de concurrentiegraad in de markt. De wisselactiviteit in de energiemarkt wordt maandelijks opgevolgd door het aantal toegangspunten dat bij de energieleveranciers in de portefeuille is bijgekomen te vergelijken met het totaal aantal toegangspunten.

Energieleveranciers mogen geen verbrekingsvergoeding aanrekenen aan gezinnen en KMO's wanneer zij een andere leverancier kiezen of 'switchen'. Zolang de wettelijke opzeggingstermijn van drie weken wordt nageleefd, kunnen consumenten dus eenvoudig veranderen van elektriciteits- of aardgascontract. Dit kan zonder vrees voor een onvoorziene kost, zelfs bij het niet volledig respecteren van de contracttermijn.

⁴ <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/63DCAE782E929B312AB5C95B>

⁵ https://www.febeg.be/sites/default/files/engagement_transparantie_en_bereikbaarheid.pdf

Febeg riep begin 2022 op in een persbericht⁶ om de verbrekingsvergoeding terug in te voeren bij vaste contracten. Ook de VREG ondersteunt dit principe. Veel Belgische residentiële en kleine professionele klanten geven immers de voorkeur aan energiecontracten met een vaste energieprijs. Het grote voordeel voor de eindgebruiker is de voorspelbaarheid van dit type tarief. Omwille van de sterke stijging en grote volatiliteit van de energieprijzen in 2022 waren dergelijke vaste contracten voor de leveranciers niet langer interessant en verdween dit aanbod in 2022 bijna volledig op de markt⁷. De leverancier moet deze energie namelijk op voorhand kopen om de klant tot het einde van het contract tegen de overeengekomen prijs te bevoorraden. De klant kan daarentegen op elk moment het contract verbreken. Febeg pleitte daarom voor de herinvoering van de wettelijke mogelijkheid om een verbrekingsvergoeding te vragen in het geval van een vroegtijdige beëindiging door de afnemer van een vast contract.

Sommige leveranciers rekenen wel een jaarlijkse vergoeding aan. Die wordt doorgaans verrekend volgens het aantal dagen dat men klant is. Bepaalde leveranciers rekenden deze vergoeding echter meteen voor een volledig contractjaar aan, ook als de afnemer in de loop van het jaar van leverancier verandert. In dat geval heeft deze een deel van deze vergoeding te veel betaald. In 2022 werd deze praktijk met een aanpassing van de Elektriciteitswet en de Gaswet aan banden gelegd⁸. Wanneer de overeenkomst voor de levering van elektriciteit of aardgas aan een variabele energieprijs met een vaste vergoeding wordt stopgezet door een huishoudelijke afnemer na minder dan zes maanden, kan de vaste vergoeding worden aangerekend voor een periode van maximaal zes maanden. Wanneer de afnemer de overeenkomst opzegt na meer dan zes maanden na de aanvang, wordt een vaste vergoeding aangerekend naar rato van het aantal leveringsdagen. Een leverancier kan enkel nog de betaling van de vaste vergoeding voor het hele jaar vragen als het gaat om een contract tegen een vast tarief.

Een hoog switchcijfer kan wijzen op een energiemarkt met actieve afnemers die een bewuste leverancierskeuze maken. Een laag switchcijfer kan ook wijzen op een algemene tevredenheid van de consument bij hun huidige leverancier of op een zekere terughoudendheid om een overstap te maken wanneer de markt onderhevig is aan stevige prijsschokken, zoals in 2022 het geval was. Dit cijfer moet dus met de nodige voorzichtigheid worden bekeken.

De switchcijfers worden op maandelijkse basis geactualiseerd op onze website via interactieve dashboards⁹. In deze dashboards kan u ook het aantal wissels per leverancier raadplegen.

1.5.1 Elektriciteit

Figuur 2 geeft door middel van dit switchcijfer het relatief aantal veranderingen van elektriciteitsleverancier weer die het gevolg zijn van een keuze van de afnemer. Drops naar de distributienetbeheerder omwille van wanbetaling worden hier dus niet mee in rekening genomen. We zien voor 2022 een daling ten opzichte van het recordjaar 2021 (-4,45 procentpunten). Concreet veranderden 21,24% van de huishoudelijke afnemers en 25,02% van de niet-huishoudelijke afnemers van leverancier. In 2021 bedroegen deze aantallen nog respectievelijk 26,32%, en 29,47%. De belangrijkste oorzaak voor dat hoge niveau toen was de overname van Essent Belgium door Luminus die in augustus 2021 voor een sterke stijging zorgde. Tijdens het voorbije jaar werden er in januari de meeste wissels genoteerd. Die piek was een gevolg van het stopzetten van de activiteiten van Vlaamse Energieleverancier en Watz nadat ze in de problemen

⁶ <https://www.febeg.be/nieuwsbericht/red-de-vaste-contracten>

⁷ Vanaf het eerste kwartaal van 2023 werden er opnieuw vaste contracten aangeboden.

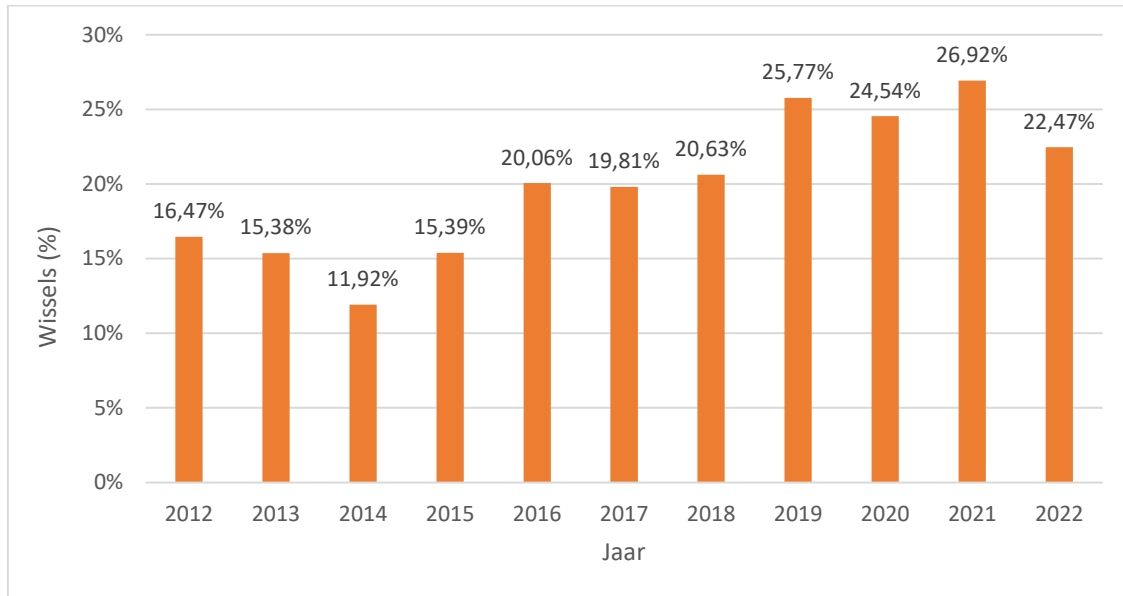
⁸ Artikel 18, § 2/3/1 Elektriciteitswet en artikel 15/5bis, § 11/3/1 Gaswet

⁹ Informatie over switchcijfers op website VREG: <https://www.vreg.be/nl/energiemarkt-cijfers>

kwamen door de energiecrisis waardoor veel afnemers noodgedwongen een nieuw energiecontract moesten afsluiten.

Volgens onze jaarlijkse enquêtes¹⁰ is de prijs nog altijd de belangrijkste motivator om van leverancier te veranderen. Maar liefst 76% van de gezinnen en 74% van de bedrijven gaven dit als belangrijkste reden om een nieuwe leverancier te kiezen.

Figuur 2: Jaarlijkse indicator marktdynamiek elektriciteit (%)

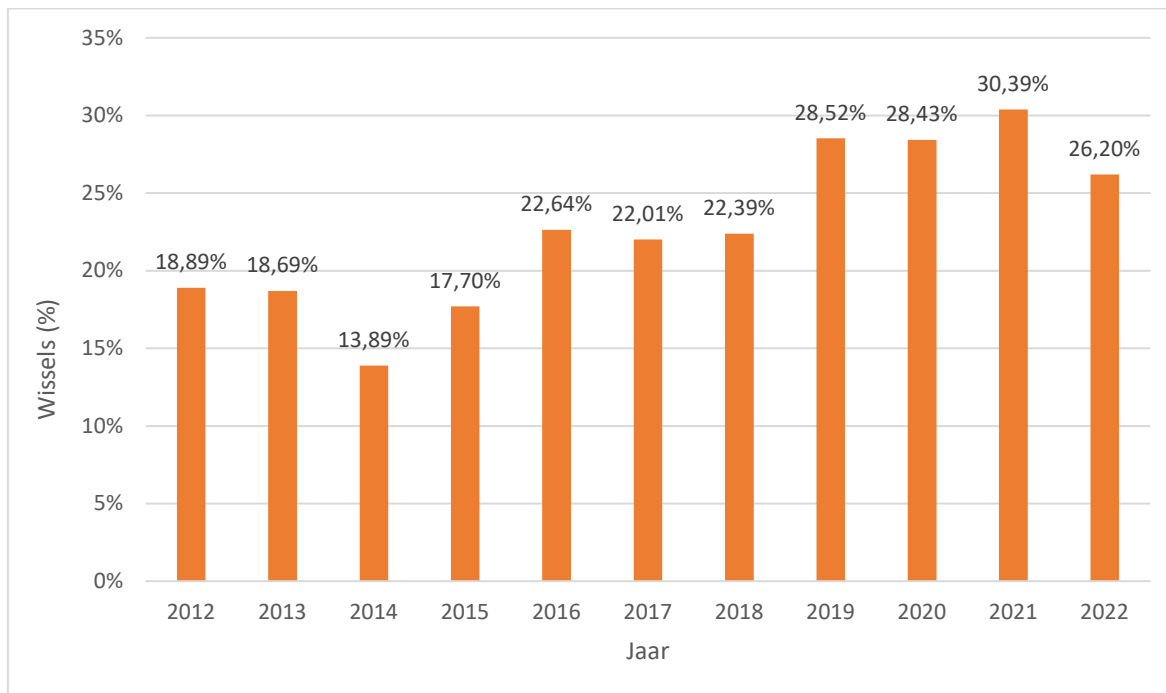
Bron: dashboard [marktaandeel en switches elektriciteit](#)

1.5.2 Aardgas

Onderstaande Figuur 3 geeft, analoog aan de indicator voor elektriciteit, grafisch de evolutie van het switchcijfer voor aardgas weer. Ook hier tonen we zo de jaarlijkse relatieve verandering van aardgasleverancier die een gevolg is van een keuze van de afnemer.

¹⁰ <https://www.vreg.be/nl/document/rapp-2022-19>

Figuur 3: Jaarlijkse indicator marktdynamiek aardgas (%)

Bron: [dashboard marktaandeelen en switches aardgas](#)

De indicator voor de aardgasmarkt ligt, zoals gebruikelijk, ook dit jaar een beetje hoger dan de indicator voor de elektriciteitsmarkt, maar volgt wel dezelfde trend. Ook hier zien we een daling ten opzichte van 2021 van 30,39% naar 26,2%. 24,42% van de gezinnen en 31,88% van de niet-huishoudelijke afnemers veranderden in 2022 van leverancier. In 2021 waren dat er nog respectievelijk 28,65% en 40,42%. Ook hier speelde de overname van Essent Belgium door Luminus een belangrijke rol in het hoge aantal switches in 2021 en ook hier situeert de piek van 2022 zich in januari.

Als we onze switchcijfers in Europese context gaan vergelijken, zien we dat de Vlaamse gezinnen erg actief zijn in het veranderen van leverancier ten opzichte van de rest van Europa. Enkel Nederlandse gezinnen veranderen vaker van leverancier. Zowel voor elektriciteit als voor aardgas heeft Vlaanderen volgens de meest recente cijfers opgenomen in het Retail Market Monitoring rapport 2021 (figuur 17) van ACER¹¹ de op één na hoogste switchrates in Europa.

1.6 Marktaandeelen van de energieleveranciers

Een ander belangrijk cijfer om de markt te monitoren zijn de marktaandeelen van de energieleveranciers. Deze marktaandeelen kunnen op twee verschillende manieren berekend worden: enerzijds op basis van toegangspunten, anderzijds op basis van het geleverd volume. De marktaandeelen op basis van toegangspunten kunnen maandelijks worden berekend, aangezien leveranciers elke maand melden hoeveel toegangspunten ze beleveren. De marktaandeelen op basis van geleverd volume energie worden jaarlijks berekend, op basis van de allocatiegegevens die we ontvangen van Fluvius. De cijfers worden ook afzonderlijk berekend voor verschillende marktsegmenten: AMR¹²-meters, MMR¹³-meters, jaargelezen huishoudelijke afnemers en

¹¹ ACER = The European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators: [Retail Market Monitoring rapport 2021](#)

¹² AMR = automated meter reading

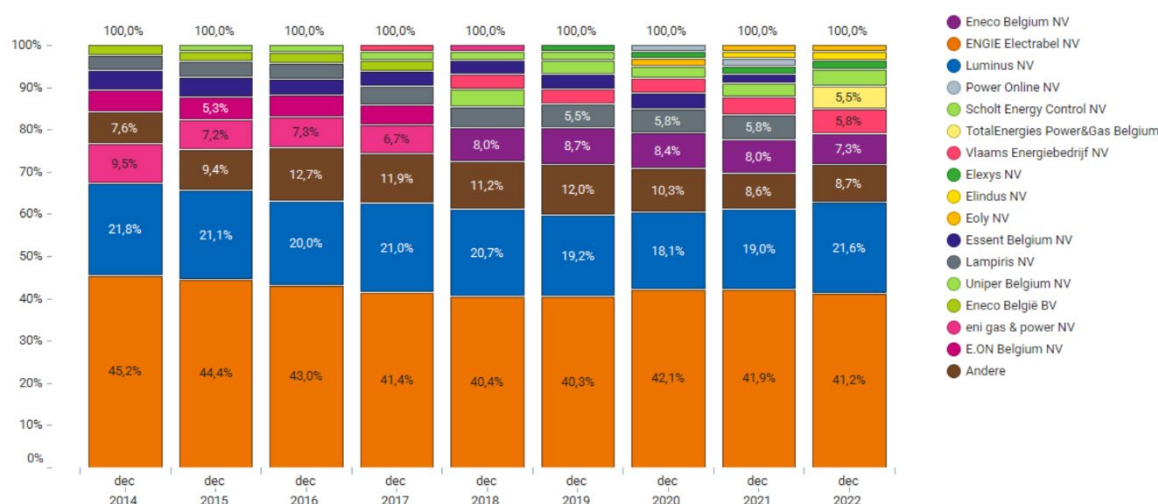
¹³ MMR = monthly meter reading

jaargelezen professionele afnemers. De cijfers uitgesplitst per marktsegment kunnen geraadpleegd worden op onze website¹⁴.

1.6.1 Elektriciteit

Figuur 4 geeft de verdeling van de marktaandelen weer van de elektriciteitsleveranciers die actief waren in 2022, op basis van de gegevens van de netbeheerder. De marktaandelen zijn berekend op basis van het volume geleverde elektriciteit. Hieruit blijkt dat de top 3 van grootste leveranciers gelijk is gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. De drie grootste leveranciers blijven Engie Electrabel (41,2%), Luminus (21,6%) en Eneco Belgium (7,3%). Enkel bij Luminus en is het marktaandeel gestegen ten opzichte van vorig jaar (+2,6%). De aandelen van Eneco Belgium en Engie Electrabel daalden beiden met 0,7%.

Figuur 4: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet

Bron: dashboard [marktaandelen en switches elektriciteit](#)

Het aandeel van de categorie 'Andere' steeg licht van 8,6% in 2021 naar 8,7% in 2022. Dit zijn de leveranciers die een marktaandeel hebben kleiner dan 1,5%. Het aandeel van deze groep was in 2021 sterk gedaald door het wegvallen van de marktaandelen van Watz en Vlaamse Energieleverancier en de sterke groei van Elindus waardoor deze leverancier een groter marktaandeel had dan 1,5%. We zien voor 2022 bijna een status quo in vergelijking met 2021.

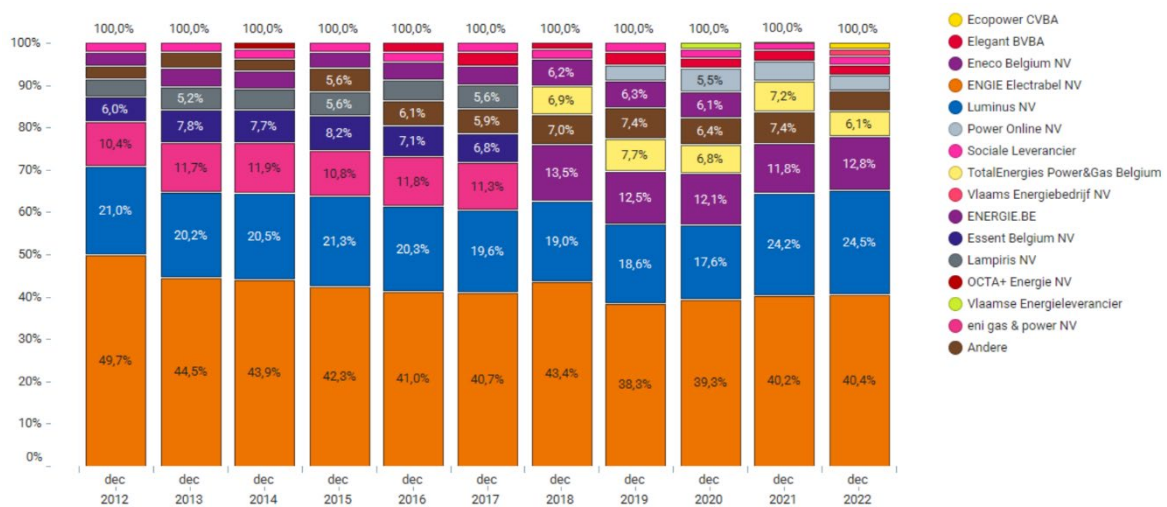
Zoals eerder vermeld berekenen we ook marktaandelen op basis van het aantal toegangspunten dat een elektriciteitsleverancier beleverde op 31 december 2022. Het gaat hier om de totale markt, dus zowel om afnemers met een automatisch gelezen, maandelijks gelezen als jaarlijks gelezen (digitale) meter en zowel om professionele als huishoudelijke afnemers. Figuur 5 toont de evolutie van de marktaandelen van de elektriciteitsleveranciers op basis van deze cijfers. Ook hier blijft de top drie gelijk aan vorig jaar. De leveranciers met de grootste klantenportefeuille zijn net als bij de marktaandelen op basis van volume Engie Electrabel (40,4%), Luminus (24,5%) en Eneco Belgium (12,8%). Hier zien we een stijging van de marktaandelen van deze grote leveranciers ten

¹⁴ Dashboard marktaandelen van energieleveranciers: : [https://dashboard.vreg.be/report/DMR Elektriciteitsleveranciers.html](https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Elektriciteitsleveranciers.html)

opzichte van het voorgaande jaar. Het marktaandeel o.b.v. het aantal toegangspunten steeg ook bij een aantal kleinere leveranciers zoals Bolt Energie, Dats 24 en Trevion. Antargaz en Aspiravi Energy laten voor 2022 een daling van dit marktaandeel noteren. Het aandeel van Ecopower steeg boven de drempel van 1,5% uit waardoor dit niet meer tot de groep ‘Andere’ wordt gerekend. Dit heeft mee geleid tot de daling van het marktaandeel van de groep ‘Andere’, meer bepaald van 7,4% naar 4,7%.

We kunnen deze groep ‘Andere’ dus niet vergelijken met de groep ‘Andere’ die in Figuur 4 wordt getoond. Leveranciers kunnen bijvoorbeeld wel tot de groep ‘Andere’ behoren wat betreft aantal toegangspunten en niet wat betreft geleverde energie wanneer ze niet veel klanten in portefeuille hebben, maar deze klanten een groot verbruik hebben.

Figuur 5: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in totaal aantal beleverde toegangspunten

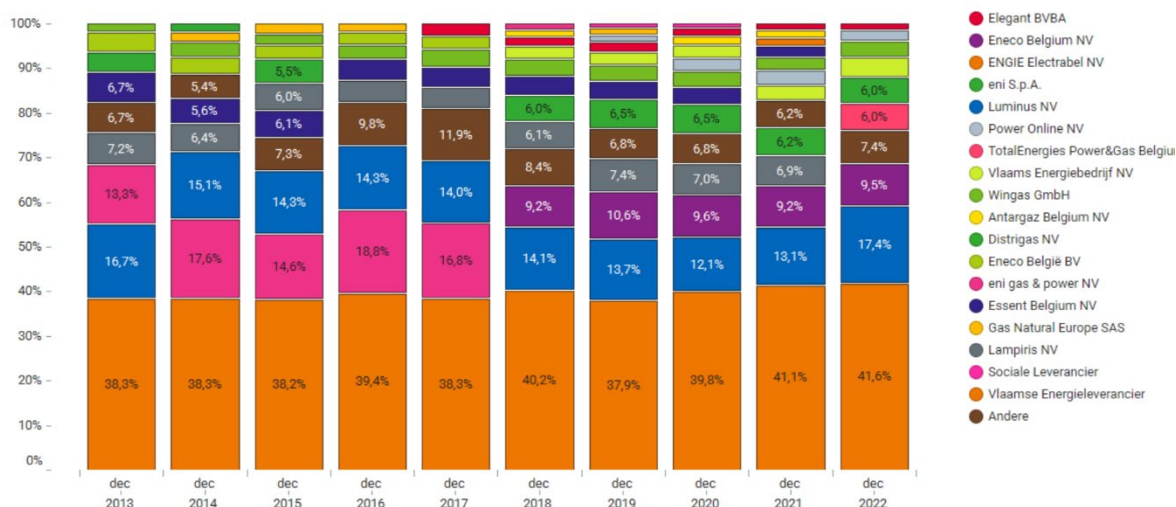

Bron: dashboard [marktaandelen en switches elektriciteit](#)

1.6.2 Aardgas

Figuur 6 toont de marktaandelen van de leveranciers actief in de aardgasmarkt, uitgedrukt in geleverd aardgas in 2022. Hier kunnen we gelijkaardige vaststellingen doen als bij elektriciteit. De drie grootste leveranciers van aardgas waren Engie Electrabel (41,6%), Luminus (17,4%) en Eneco Belgium (9,5%). Het marktaandeel van Luminus (+4,3 procentpunten) steeg het sterkst. Bij Engie Electrabel (+0,5 procentpunten) en Eneco Belgium (+0,3 procentpunten) zijn de stijgingen minder uitgesproken.

Figuur 6: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet

Bron: [dashboard marktaandelen en switches aardgas](#)

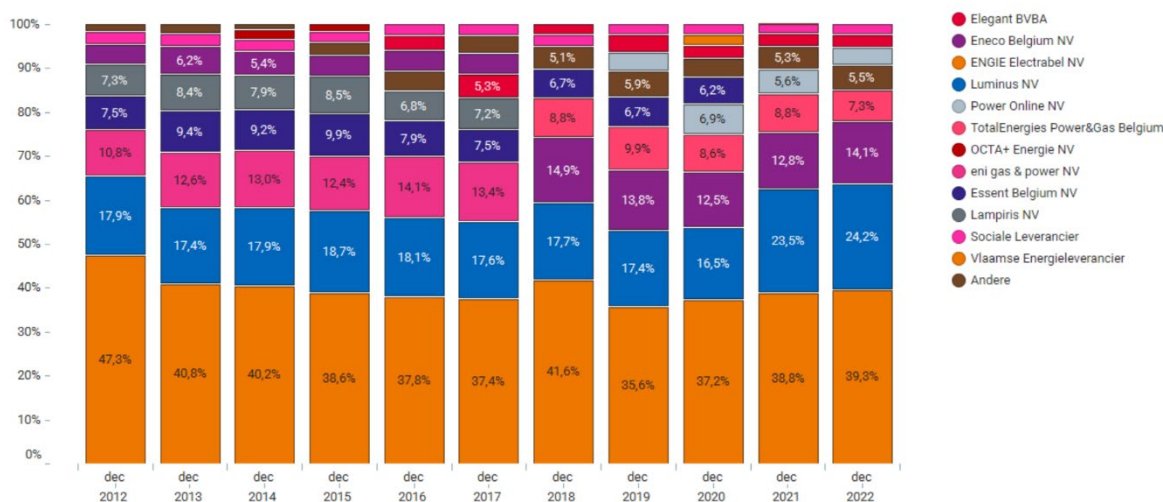
Ook bij aardgas is er een groep ‘Andere’ waarin we de leveranciers die een marktaandeel hebben kleiner dan 1,5% samenvoegen. Het aandeel van deze groep is in 2022 verder gestegen van 6,2% naar 7,4%. Ook hier speelt de groei van enkele kleinere spelers zoals Bolt Energie, Dats 24, Trevion en ook Energie.be een rol.

Vervolgens worden de marktaandelen van aardgasleveranciers ook berekend op basis van het aantal toegangspunten. Het gaat hier om de totale markt, dus zowel om afnemers met een automatisch gelezen, maandelijks gelezen als jaarlijks gelezen (digitale) meter en zowel om professionele als huishoudelijke afnemers.

Opnieuw zien we hier dezelfde top drie van grootste leveranciers. We zien ook hier voor 2022 een stijging van de marktaandelen van Engie Electrabel (39,3%), Luminus (24,2%) én Eneco Belgium (14,1%).

Het marktaandeel van de kleinste spelers, meer bepaald diegene met een marktaandeel kleiner dan 1,5% is hier nog een stuk lager. De groep ‘Andere’ heeft samen een marktaandeel van slechts 5,5%. Dat is een lichte stijging ten opzichte van het voorgaande jaar toen het marktaandeel nog 5,3% bedroeg.

Figuur 7: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal beleverde toegangspunten

Bron: [dashboard marktaandelen en switches aardgas](#)

1.7 Herfindahl-Hirschman index (HHI)

Jaarlijks gebruiken we de Herfindahl-Hirschman index (HHI) om de concentratiegraad in de energiemarkt te beoordelen. De HHI houdt rekening met het aantal aanbieders, alsook met hun grootte en kan variëren tussen 0, perfecte competitie, en 10.000, een perfect monopolie. Markten met een HHI onder de 2.000 worden beschouwd als concurrentieel, stijgt de HHI daarentegen boven 2.500 dan kan dit wijzen op zware risico's voor de marktwerking.

Voor meer details over de berekeningsmethode van de Herfindahl-Hirschman index verwijzen we naar Bijlage 3.

1.7.1 Elektriciteit

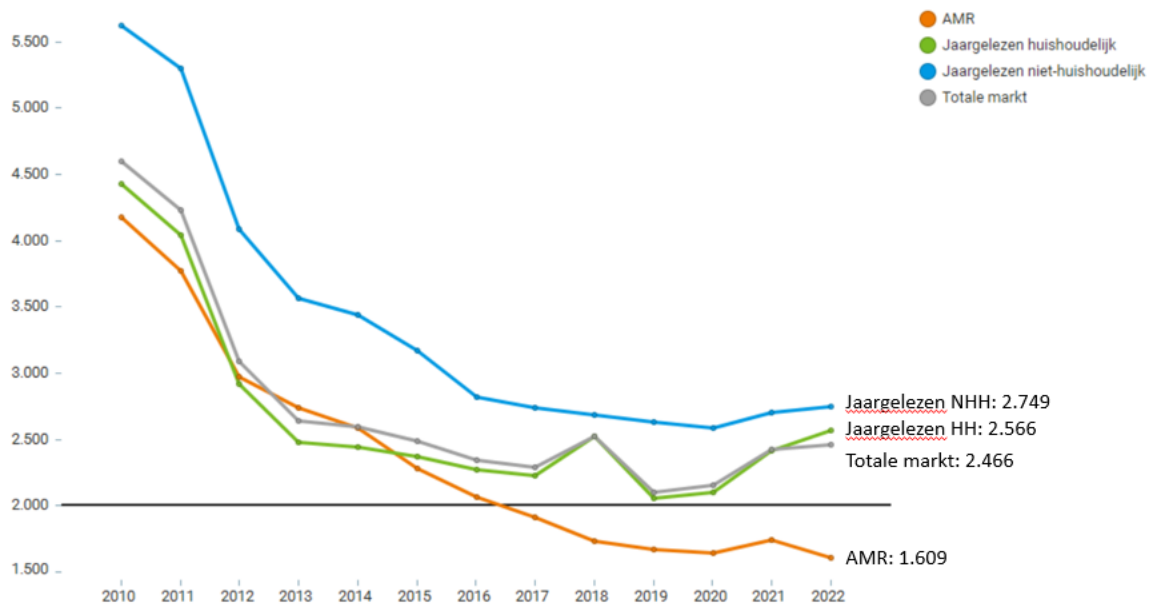
Figuur 8 toont de evolutie van de HHI in het laatste decennium, berekend op basis van aantal toegangspunten. Hieruit blijkt dat er een lichte stijging is in de HHI bij alle categorieën, m.u.v. de AMR-meters. Dit zorgt er voor dat de totale HHI op basis van aantal toegangspunten licht stijgt naar 2.466 (+1,48%). We stellen vast dat voorlopig enkel de categorie van AMR-meters¹⁵ al een HHI onder de benchmark van 2.000 bereikt op de elektriciteitsmarkt. De competitiviteit in het segment van de AMR-meters is vooral te wijten aan het lage aantal toegangspunten in dit segment.

De HHI-index kan vervolgens ook berekend worden op basis van het geleverd volume elektriciteit. Voor de totale markt ligt die voor 2022 op 2.681. Deze stijgt m.a.w. ook licht ten opzichte van vorig jaar (+2%). Deze stijging kan worden verklaard doordat een paar leveranciers hun activiteiten stopzetten (Enovos Luxembourg, Powerhouse, Vlaamse Energieleverancier en Watz).

¹⁵ Een AMR meter is een digitale kwartiergelezen meter die door de netbeheerder wordt geplaatst bij grotere verbruikers. Om een AMR meter te krijgen dient men te voldoen aan 1 van de volgende voorwaarden:

- Aangesloten zijn op een middenspanning-of hoogspanningscabine;
- beschikken over een PV installatie groter dan 10 kWp

Figuur 8: Verloop HHI elektriciteit (o.b.v. toegangspunten)

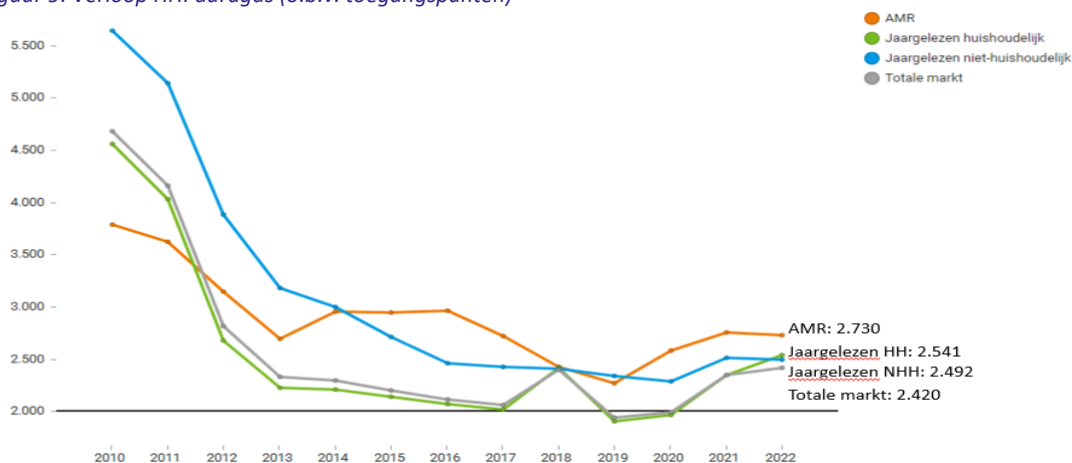

Bron: dashboard [marktaandeel en switches elektriciteit](#)

1.7.2 Aardgas

Figuur 9 toont de evolutie van de HHI voor aardgas in de laatste jaren. Hier zien we een lichte daling (-1%) in de categorieën ‘niet-huishoudelijk’ en ‘AMR-meters’. Er is een uitgesproken stijging in de categorie van de huishoudelijke afnemers van 8,3%. Die maakt dat de HHI-index voor de totale aardgasmarkt ook licht stijgt in vergelijking met 2021 tot 2.420 (+2,98%). We stellen, net zoals in 2021, vast dat voorlopig enkel de categorie van MMR-meters een HHI onder de benchmark van 2.000 behoudt. De HHI-index kan ook berekend worden op basis van het geleverd volume aardgas. Voor de totale markt ligt die in 2022 op 2.240, een stijging van 2,5% ten opzichte van het voorgaande jaar. Ook hier is de stijging vermoedelijk te wijten aan de stopzetting van de activiteiten van een paar leveranciers (zie hoger onder 1.7.1).

Figuur 9: Verloop HHI aardgas (o.b.v. toegangspunten)

Bron: [dashboard marktaandeel en switches aardgas](#)

Globaal is er, zowel voor elektriciteit als voor aardgas en zowel voor de HHI op basis van het geleverd volume als voor de HHI op basis van aantal beleverde toegangspunten, een verslechtering van de concurrentie op de energiemarkt voor beide energietypes.

Als we de HHI-indexen vergelijken met de ons omringende landen behoort België nog steeds tot de betere middenmoot. Dat blijkt uit de meest recente gegevens hierover in het Market Monitoring Report 2021 van ACER¹⁶ (Figuren 10, 11, 12 en 13).

¹⁶ ACER = The European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators: [Market Monitoring Report 2021](#).

2 Aanbod elektriciteits- en aardgascontracten

2.1 Actief aangeboden energiecontracten in de V-test®

De gegevens in dit subhoofdstuk gaan over eind 2022 en zijn gebaseerd op de gegevens die de verschillende energieleveranciers overmaakten voor de V-test®, de tool die de gezinnen en kleine professionele elektriciteits- en aardgasafnemers¹⁷ in Vlaanderen toelaat om de aangeboden contracten te vergelijken op vtest.vreg.be.

De V-test® biedt waardevolle informatie over de elektriciteits- en aardgascontracten die actief aangeboden worden aan gezinnen en kleine professionele afnemers op de Vlaamse energiemarkt.¹⁸ Naast groepsaankopen worden ook leegstandscontracten opgenomen in de V-test®. Die informatie bestaat naast de geschatte jaarprijs, eventuele kortingen en productopties (zoals optie groene stroom) ook uit kenmerken zoals de looptijd, of het om groene stroom of lokale groene stroom gaat, details over facturatie- en betaalwijzen, of u moet betalen bij de start van het contract, of er extra kosten zijn bij laattijdig betalen en andere voorwaarden zoals internet nodig,...

De stijging van de energieprijzen in 2022 heeft het bewustzijn over het aanbod van leveranciers bij veel gezinnen verhoogd. In 2022 gebruikten 2.455.590 personen de V-test®. Aan de V-test® werden er in 2022 verschillende functionaliteiten toegevoegd. De aanpassingen zijn erop gericht om de klant te ondersteunen bij de keuze van het juiste contract. De V-test® wil een volledig, betrouwbaar en onafhankelijk beeld van het aanbod op de Vlaamse energiemarkt geven:

- Vanaf januari 2022 biedt de V-test® de mogelijkheid om gebruik te maken van filters en de resultaten via persoonlijke voorkeuren weer te geven. Ook kwam er de mogelijkheid om eenvoudig door te klikken naar alle informatie over het contract van hun voorkeur op de website van de leverancier. De V-test® toont sinds januari 2022 ook kortingen en houdt daar ook rekening mee bij het inschatten van de jaarkost. Afnemers met een digitale meter en/of zonnepanelen kunnen sindsdien ook een berekening laten maken van de verwachte jaaropbrengst per terugleveringscontract of kwartierwaarden downloaden en gebruiken voor een berekening van de verwachte jaarkost van een dynamisch prijscontract (zie verder onder 2.1.1.9);
- In februari 2022 werd ook de kwaliteit van de dienstverlening van de leveranciers in de V-test® geïntegreerd;
- Vanaf mei 2022 gebruiken we een nieuwe methode om de geschatte jaarkost van contracten met een variabele energieprijs in de V-test® te berekenen. De methode houdt rekening met de verwachte energieprijzen voor de komende 12 maanden. Deze methodologie maakt de vergelijking van de verschillende types van contracten objectiever en makkelijker.
- Sinds juni 2022 kan ook een persoonlijk profiel aangemaakt worden, en kunnen de energiedata gekoppeld worden met de data in het Fluvius-portaal. De gebruiker kon vanaf dan ook de einddatum van contracten ingeven zodat hij/zij een melding krijgt wanneer het tijd is voor een nieuwe V-test®;
- Vanaf oktober 2022 werden ook gecombineerde aanbiedingen in de V-test® opgenomen;

¹⁷ Een gezin of kleine professionele afnemer kan de V-test enkel doen voor een jaarverbruik voor elektriciteit groter of gelijk aan 0 en kleiner dan 100 MWh en een jaarverbruik voor aardgas groter of gelijk aan 0 en kleiner dan 150 MWh. De V-test® geeft ook een overzicht van de terugleveringscontracten voor een injectie tot 12.000kWh.

¹⁸ De V-test® bevat de contracten waarvoor een tariefkaart op de leverancierswebsite gepubliceerd is en waarop nieuwe klanten kunnen intekenen. Sinds de vernieuwing van de V-test® worden ook groepsaankopen opgenomen.

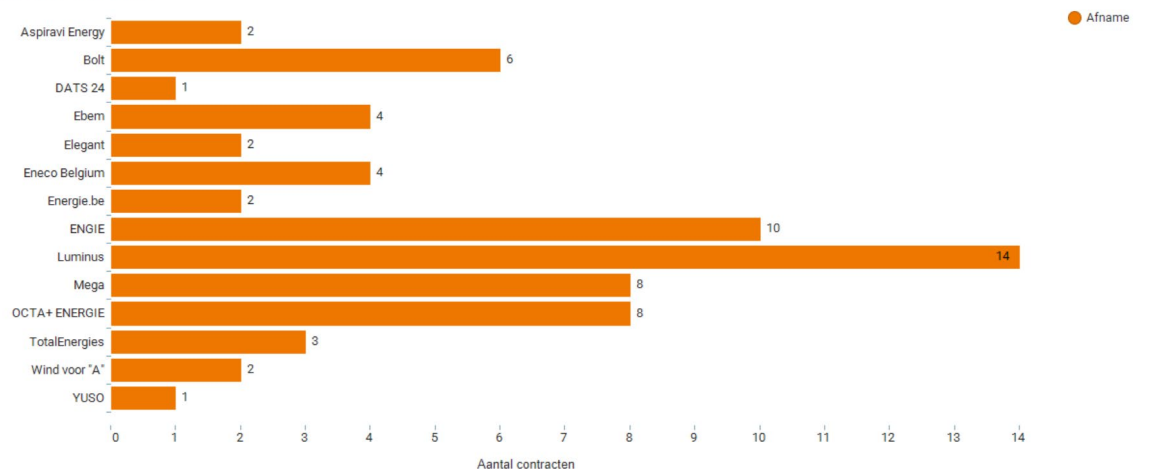
- Sinds 1 december 2022 houden de prijzen in de V-test[®] ook rekening met het capaciteitsstarief.

In onderstaande figuren geven we weer hoeveel contracten voor afname van elektriciteit en aardgas elke leverancier aanbiedt aan gezinnen en kleine professionele afnemers op de Vlaamse energiemarkt.

Figuur 10: Actief aangeboden elektriciteitscontracten (afname) per leverancier

Contractaanbod elektriciteit per leverancier

V-test[®] update december 2022

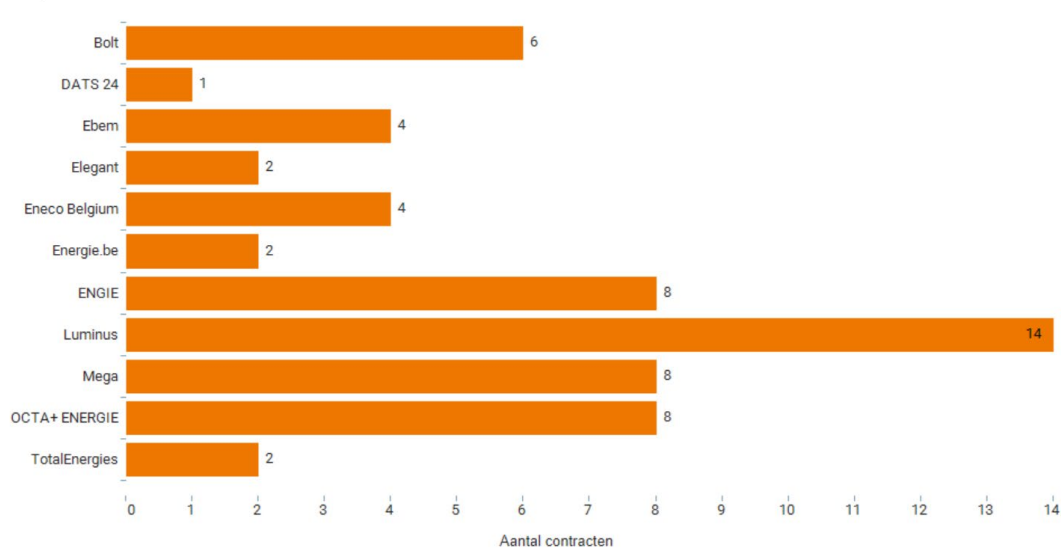

Bron: V-test[®], update december 2022

Figuur 10: Actief aangeboden aardgascontracten per leverancier

Contractaanbod aardgas per leverancier

V-test[®] update december 2022

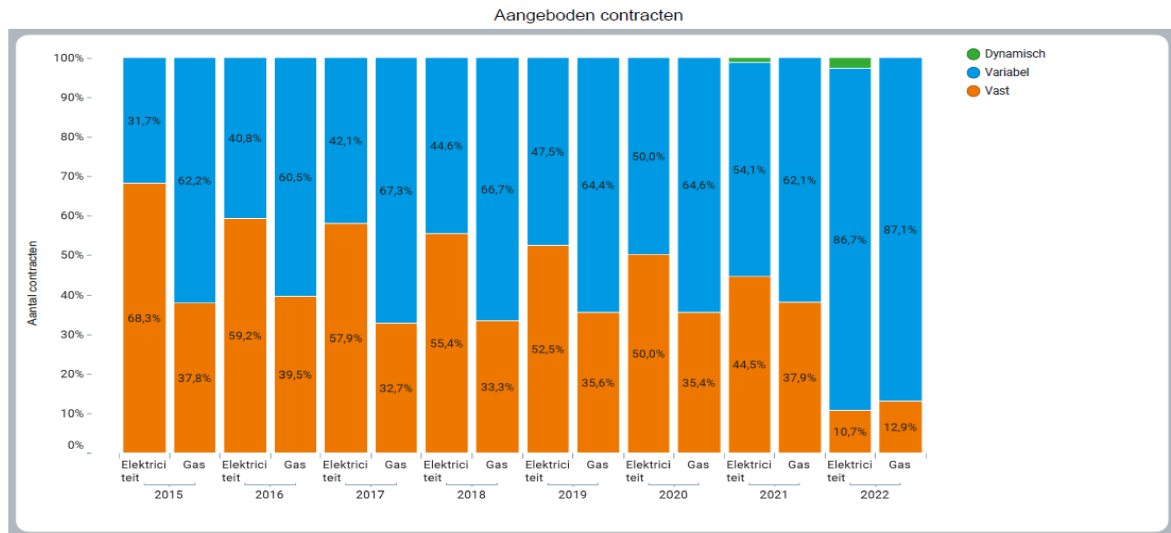

Bron: V-test[®], update december 2022

2.1.1.1 Aanbod vaste, variabele en dynamische contracten

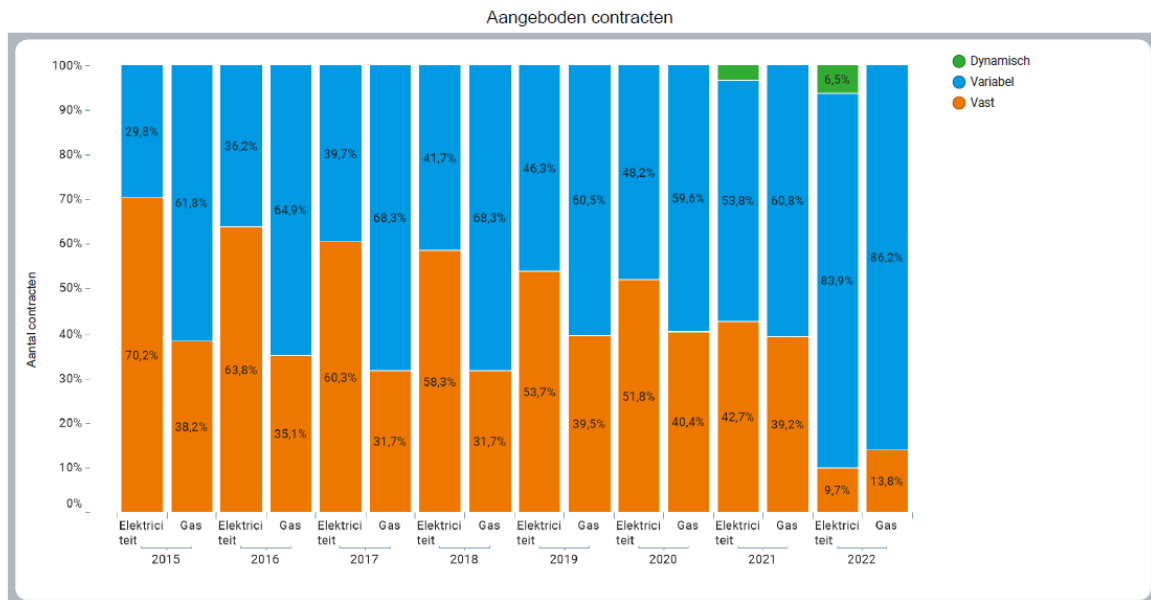
Een contract kan een vaste, variabele of een dynamische prijs voor de energiecomponent¹⁹ bevatten. Hieronder delen we de aangeboden contracten voor huishoudelijke afnemers en kleine professionele afnemers in de V-test® op in vaste, variabele en dynamische contracten (zie 2.1.1.9 Dynamische prijscontracten) en geven we de evolutie van de verhouding weer.

Figuur 11: Vaste, variabele en dynamische elektriciteits- en aardgascontracten voor residentiële afnemers

Bron: V-test®, update december 2022

Figuur 12: Vaste, variabele en dynamische elektriciteits- en aardgascontracten voor kleine professionele afnemers

Bron: V-test®, update december 2022

Doorheen de tijd is er duidelijk een verschuiving merkbaar waarbij leveranciers steeds minder vaste contracten aanbieden. Naar aanleiding van de sterke stijging van de energieprijzen vanaf de tweede helft van 2021 zette deze trend zich nog sterker door in 2022 en verdween het aanbod

¹⁹ <https://www.vreg.be/nl/energiecomponent>

aan vaste contracten vanaf oktober 2022 zelfs bijna volledig uit de markt. Vanwege de sterk fluctuerende prijzen op de energiemarkt was het voor leveranciers meer risicovol en commercieel minder interessant om hun inkooprijzen voor langere tijd vast te leggen. Daarbij komt dat een leverancier geen verbrekingsvergoeding mag aanrekenen als een afnemer vroegtijdig het contract verbreekt. Voor variabele contracten is er wel nog steeds de mogelijkheid om de vaste vergoeding voor de eerste zes maanden volledig aan te rekenen en vervolgens per dag (zie 1.5 Leverancierswissels).

2.1.1.2 Aanbod contracten met prijszekerheid

Een leverancier kan enkel zekerheid bieden over het onderdeel “energiekost” van de energiefactuur. Op de andere onderdelen (de nettarieven en de heffingen) heeft de leverancier geen impact. Bij een vast tarief ligt de prijs per kWh vast voor de overeengekomen duur van de overeenkomst. Bij contracten met een variabel tarief kan een leverancier voor een bepaalde periode garanderen dat hij de vaste vergoeding en/of de gebruikte prijsformule niet zal wijzigen. Als men een contract afsluit zonder prijszekerheid, dan kan de leverancier tijdens de loop van het contract de prijsformule en/of de vaste vergoeding aanpassen mits de leverancier de klant daarover minimum twee maanden ervoor inlicht.

In de vernieuwde V-test[®] kunnen gebruikers hun voorkeur ingeven over de prijszekerheid (van de vaste vergoeding en/of de prijsformule) en de duur van deze prijszekerheid.

2.1.1.3 Aanbod contracten van bepaalde en onbepaalde duur

Aansluitend bij de contracten met prijszekerheid is ook de duurtijd van de overeenkomst die energieleveranciers aanbieden uiteenlopend. Men kan een onderscheid maken tussen contracten van onbepaalde duur en contracten van bepaalde duur. De looptijd van de contracten van bepaalde duur varieert van 1 jaar tot 3 jaar. Zoals al aangehaald heeft de afnemer het recht om de overeenkomst mits naleving van een opzegtermijn van drie weken te beëindigen. Er is dan geen verbrekingsvergoeding verschuldigd.

De leverancier is verplicht om de afnemer waarmee hij een contract van bepaalde duur afsloot minstens twee maanden voor de einddatum van de overeenkomst een nieuw contractvoorstel te doen. Als het om een contract van onbepaalde duur gaat en het product niet langer zal worden aangeboden (en er niet langer een contractuele prijsgarantie geldt), moet de leverancier een zelfde termijn van twee maanden naleven vooraleer nieuwe contractuele voorwaarden in voege kunnen treden. De leverancier moet duidelijk en ondubbelzinnig uitleggen waarin de nieuw voorgestelde voorwaarden verschillen van de bestaande overeenkomst. De klant moet het nieuwe voorstel uitdrukkelijk bevestigen. Als de afnemer na verloop van twee maanden op dit verzoek niet heeft gereageerd, zal de leverancier het op dat ogenblik goedkoopste equivalent product dat hij op de markt aanbiedt, toepassen. De leverancier brengt de afnemer hiervan op de hoogte. Een bevestiging is niet vereist, wanneer bij het voorstel tot contractvernieuwing de leverancier het goedkoopste equivalent product heeft aangeboden en heeft gemeld dat er zonder reactie een overzetting naar dit product zal gebeuren²⁰.

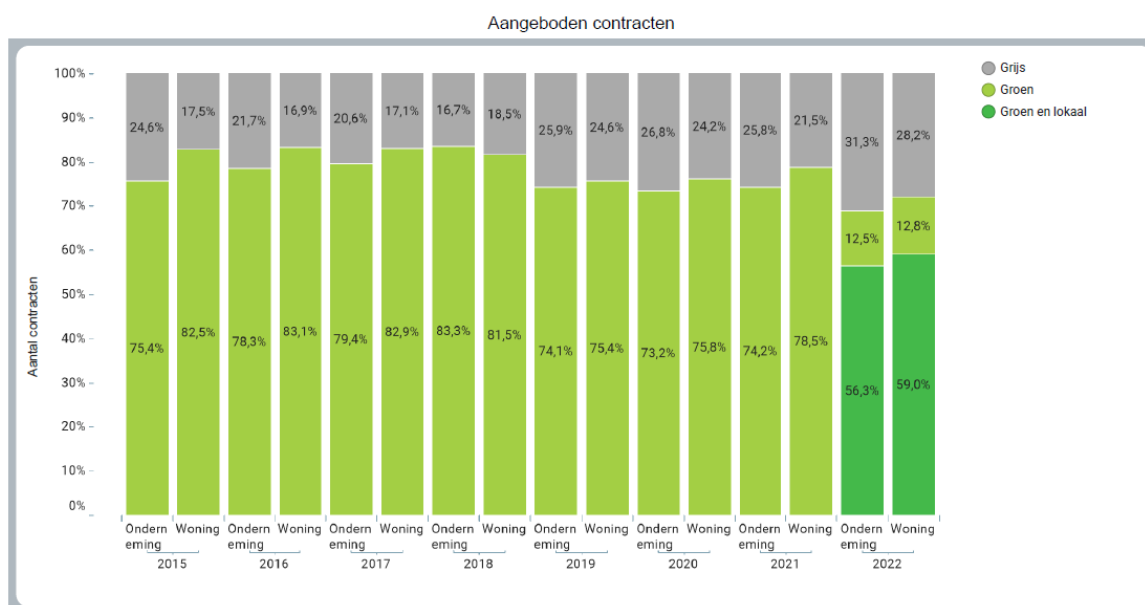
2.1.1.4 Aanbod groene contracten

De elektriciteitscontracten delen we ook in op basis van het percentage groene stroom dat een leverancier gedurende de ganse looptijd belooft te zullen leveren. In de vernieuwde V-test[®] is

²⁰ Artikel 18bis, §2/2/1 en §2/2/2 Elektriciteitswet van 29 april 1999.

daar ook 100% groen en lokaal aan toegevoegd. Dat is groene stroom die in Vlaanderen of België is opgewekt. Stroom kan pas groen zijn wanneer voor elke geleverde MWh elektriciteit een garantie van oorsprong voor groene stroom wordt ingediend in het VREG-platform. De VREG controleert of aan deze vereiste voldaan wordt, maar ook de klant zelf kan deze controle uitvoeren aan de hand van onze [Groencheck](#). Via deze tool kan een afnemer aan de hand van zijn EAN-nummer de herkomst van de geleverde stroom controleren. Onderstaande figuur toont de evolutie van het aantal aangeboden grijze, groene en groen en lokale elektriciteitscontracten in de V-test® voor huishoudelijke afnemers en kleine professionele afnemers. De contracten met een 100% contractuele groenestroombelofte zijn de groene contracten, de contracten met een belofte voor 100% groen en lokaal vormen de categorie 'groen en lokaal'. De andere contracten zijn de grijze contracten. Een contract met een groenestroombelofte van 60% wordt dus meegeteld bij de grijze contracten.

Figuur 13: Contractueel beloofde groenestroompercentage bij elektriciteitscontracten

Bron: V-test®, update december 2022

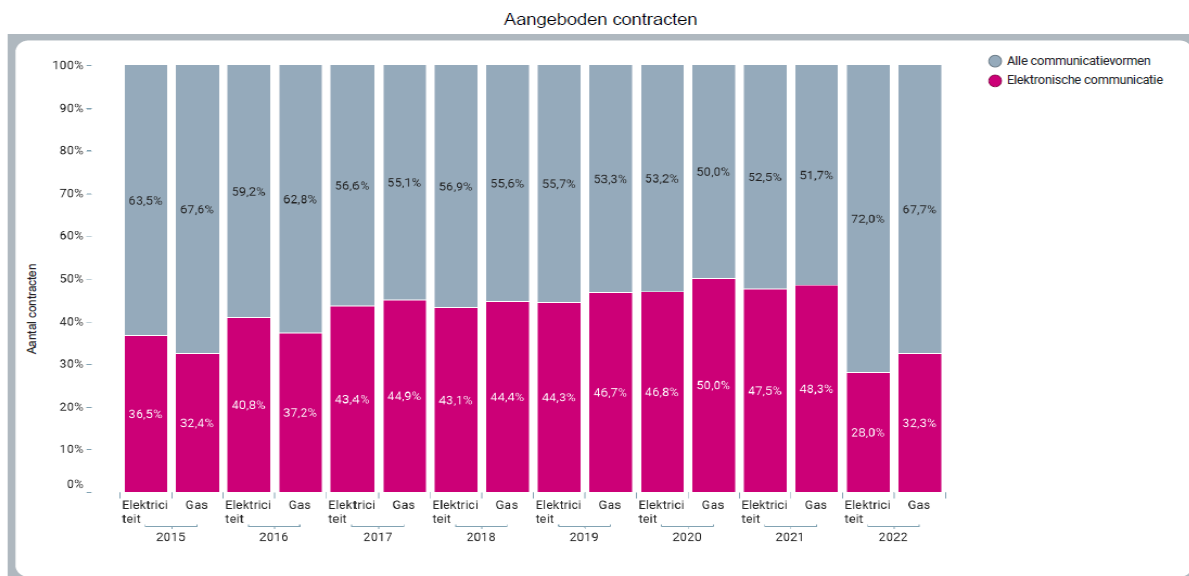
Eind 2022 bedroeg het aanbod aan groene elektriciteitscontracten 56,3% voor kleinzakelijke afnemers en 59,0% voor huishoudelijke afnemers. De aandelen groene en lokale elektriciteitscontracten bedroeg resp. 12,5% en 12,8%. Het aanbod aan groene contracten op de markt daalde zo licht in 2022. Er worden ook grijze contracten aangeboden waarbij gezinnen de mogelijkheid hebben om tegen een extra kost groene stroom geleverd te krijgen. In de V-test® wordt die optie dus vermeld bij de grijze contracten. In bovenstaande figuur zijn die contracten enkel als grijze contracten opgenomen en niet ook als groene contracten. Het aandeel groene contracten ligt in werkelijkheid dus nog iets hoger.

2.1.1.5 Aanbod leveringscontracten met al dan niet elektronische communicatie

Communicatiewijze is een ander criterium dat een rol kan spelen bij de keuze van energiecontract. We maken een onderscheid tussen de elektronische contracten en contracten met alle (andere) communicatievormen. Een elektronisch contract houdt in dat facturatie en/of vragen/klachten uitsluitend via elektronische weg gebeurt.

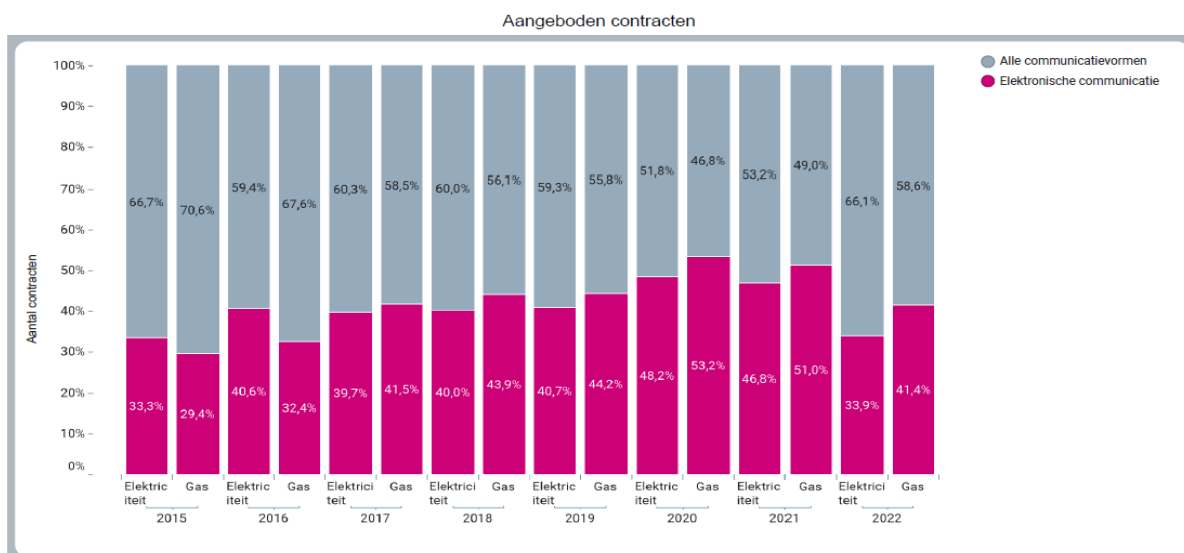
We stellen vast dat er zowel voor elektriciteit als voor aardgas verhoudingsgewijs meer elektronische contracten aangeboden worden doorheen de tijd, al zien we in 2022 wel een lichte daling ten opzichte van 2021. Bij sommige aangeboden elektronische contracten wordt wel de mogelijkheid geboden om de voorschotfacturen per post te ontvangen tegen een extra kost. Onderstaande figuur toont de evolutie van het aanbod elektronische contracten in de V-test® voor residentiële afnemers (Figuur 15) en kleine professionele afnemers (Figuur 16).

Figuur 14: Communicatiewijze bij elektriciteits- en aardgascontracten voor residentiële afnemers.

Bron: V-test®, update december 2022

Figuur 15: Communicatiewijze bij elektriciteits- en aardgascontracten voor kleine professionele afnemers.

Bron: V-test®, update december 2022

We stellen vast dat elektronische contracten in de V-test® veelal goedkoper zijn. Dit ligt in de lijn van de verwachtingen. Een leverancier kan immers bijvoorbeeld facturen digitaal in plaats van per post bezorgen en zo de kosten drukken. Een lagere administratieve kost zal in de meeste gevallen dan ook een lagere jaarlijkse vergoeding tot gevolg hebben.

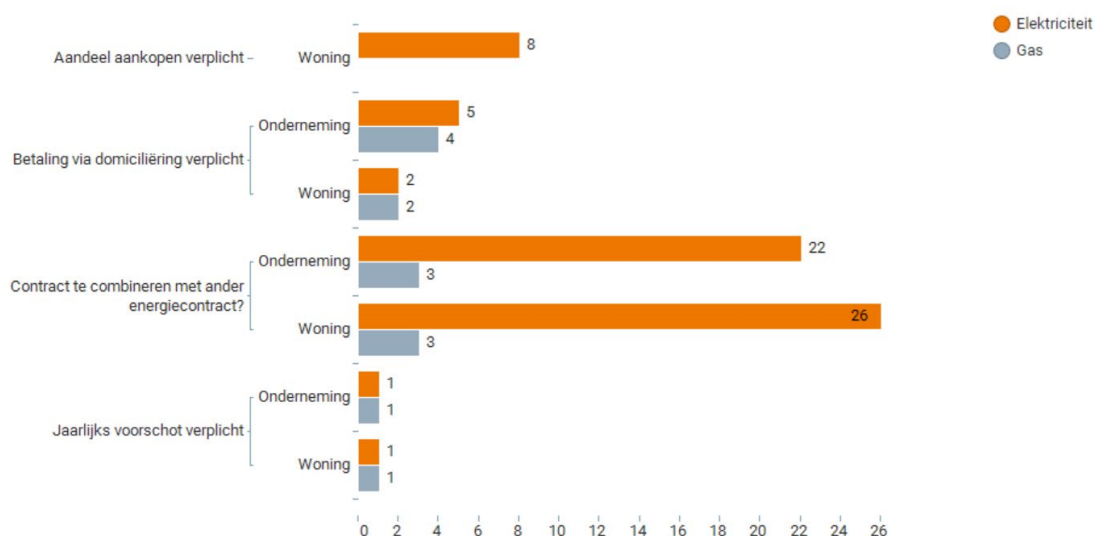
De gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding van de elektriciteitscontracten met elektronische communicatie voor afname bedroeg in december 2022 €28,44 incl. btw en ligt zo een stuk lager dan in 2021. Die van de niet-elektronische elektriciteitscontracten was met €60,21 een stuk hoger. Voor aardgas bedroeg de gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding incl. btw voor beide types contracten respectievelijk €23,69 en €39,76. Stellen dat het verschil in de jaarlijkse vergoeding van beide types uitsluitend toe te schrijven is aan de verplichte elektronische communicatie is voorbarig, aangezien ook andere aspecten zoals bijvoorbeeld minder diensten bij de elektronische contracten of verplichte domiciliëring als betalingswijze (zie paragraaf 2.1.1.6) een rol kunnen spelen. Het is belangrijk dat een gezin stilstaat bij de hoogte van de jaarlijkse vergoeding en de manier waarop die wordt aangerekend.

2.1.1.6 Voorwaarden en opties

2.1.1.6.1 Voorwaarden

In Figuur 17 gaan we in op voorwaarden die bij sommige contracten gelden en waaraan moet voldaan zijn opdat een residentiële afnemer of een kleine professionele afnemer erop kan intekenen.

Figuur 16: Voorwaarden van het contract

Bron: V-test®, update december 2022

De contracten waarbij (minstens) 1 aandeel moet gekocht worden, bestempelen we als de coöperatieve contracten. Het aankoopbedrag van het aandeel nemen we niet op in de totale kostprijs op jaarbasis die we tonen in de V-test® omdat het een éénmalige en geen jaarlijkse kost is.

Verder zijn er ook contracten waarbij het noodzakelijk is om het voorschot onmiddellijk te betalen. De afnemer betaalt dan éénmalig een (hoger) voorschot in plaats van een voorschot opgesplitst in maandelijkse bedragen. Dit voorschot wordt verrekend bij de jaarlijkse afrekening.

Verder kan een contract ook als voorwaarde hebben dat de voorschotfactuur verplicht via domiciliëring betaald moet worden.

Voor leveranciers die het federale [Akkoord](#) 'De consument in de vrije elektriciteits- en gasmarkt' ondertekenden, is het verplichten van domiciliëring als betalingswijze niet toegestaan. Leveranciers die het Akkoord tekenden moeten verschillende betalingsmogelijkheden aanbieden voor elke tariefformule waaronder minstens overschrijving en domiciliëring²¹. Ze engageren zich ertoe om in de algemene voorwaarden een beding op te nemen dat de afnemer de mogelijkheid biedt om de afrekenings- of slotfactuur uit te sluiten van de betaling via domiciliëring.

In de V-test[®] worden ook contracten, aangeboden door leveranciers die dit Akkoord niet ondertekend hebben, opgenomen. In de V-test[®] (update december 2022) waren 2 elektriciteitscontracten en 2 aardgascontracten opgenomen voor gezinnen waar betaling via domiciliëring verplicht was. In 2021 waren dit er nog 4 voor elektriciteit en 4 voor aardgas.

Bij domiciliëring is er geen risico dat de klant uit het oog verliest om zijn facturen te betalen. Voor zover de leverancier de kost van herinneringsbrieven niet (volledig) doorrekent aan de klant, kan hij geld en tijd uitsparen door geen herinneringsbrieven te moeten sturen en is hij er zekerder van dat hij (tijdig) zijn geld ontvangt. Leveranciers geven in de V-test[®] aan of ze een kost aanrekenen voor het opsturen van een herinneringsbrief. Hieruit blijkt dat dit voor de meeste leveranciers inderdaad het geval is. Die kost gaat van €5 tot €15 euro. Sommige leveranciers geven wel aan dat een eerste herinneringsbrief kosteloos is. De kosten die verbonden zijn aan het versturen van de betalingsherinnering en ingebrekestelling aan een beschermde afnemer, vallen ten laste van de leverancier.

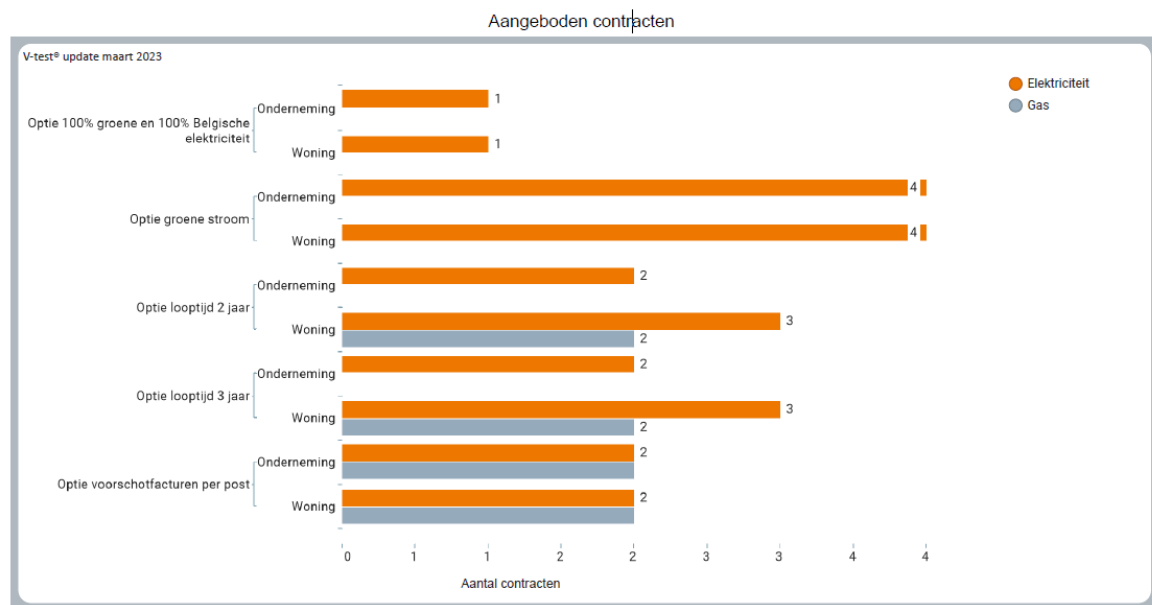
Contracten waarbij domiciliëring verplicht is, zijn dus contracten waarbij de leverancier een grote zekerheid heeft dat de klant zijn betalingsverplichtingen zal nakomen. Die mate van zekerheid kan aanleiding geven tot een lagere prijs. Een lagere gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding kan hier een indicatie van zijn. Voor elektriciteit bedroeg die gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding voor contracten met verplichte domiciliëring in december 2022 €43,82 incl. btw, daar waar die van de overige contracten €47,46 incl. btw bedroeg. Voor aardgas bedroegen die jaarlijkse vergoedingen respectievelijk €35,29 en €38,43 incl. btw. Zoals vermeld bij de communicatiewijze (zie paragraaf 2.1.1.5), kan niet gesteld worden dat één enkel criterium de verklaring vormt voor een lagere gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding.

2.1.1.6.2 Opties

Bij een aantal contracten wordt de mogelijkheid geboden om een kenmerk van het contract te wijzigen. Veelal staat daar een extra kost tegenover. Een gebruiker van de V-test[®] kan filteren op opties. In onderstaande figuur worden de aangeboden contracten met extra opties voor gezinnen en kleine professionele afnemers weergegeven.

²¹ Bron: <https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Energy/accord-electricity-nl.pdf>.

Figuur 17: Opties

Bron: V-test®, update december 2022

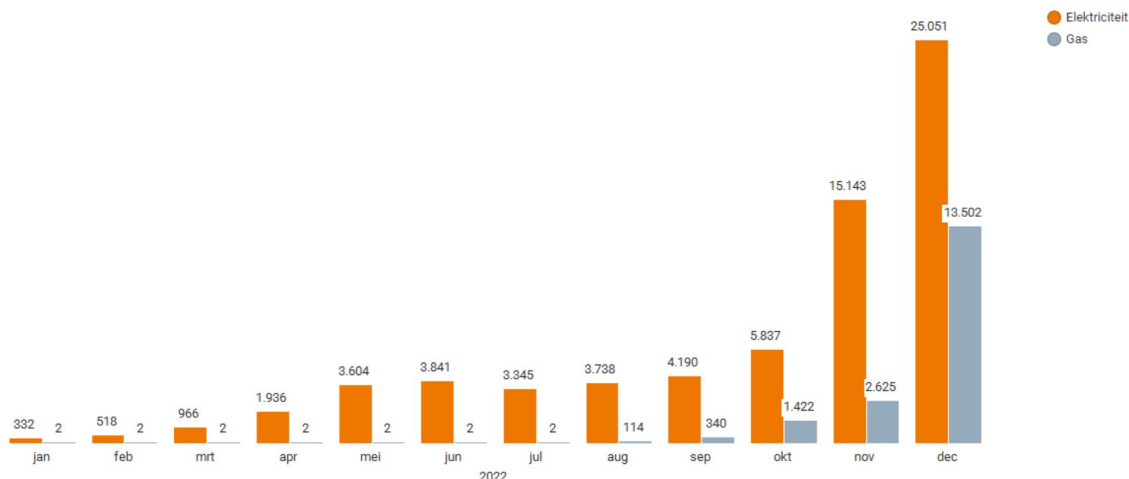
De opties ‘Voorschotfactuur per post’ en ‘100% groenestroompercentage’ werden hoger besproken.

2.1.1.7 Frequentie van betaling

In de V-test® kunnen gebruikers ook een voorkeur ingeven over hoe vaak ze willen betalen voor de energie die ze verbruiken. Wanneer de afnemer jaarlijks een afrekening wil krijgen kan hij kiezen om intussen maandelijks, 2-maandelijks, 3-maandelijks, halfjaarlijkse, jaarlijkse of helemaal geen voorschotten te betalen.

Naast de jaarlijkse afrekening is er sinds 2022 ook de mogelijkheid om maandelijks het reëel verbruik te betalen. Artikel 3.2.18, 4° van het Energiebesluit verplicht leveranciers tot facturering op maandbasis van het gemeten maandverbruik bij eindafnemers met een digitale meter, wanneer het gaat om een leverancier die meer dan 200.000 afnamepunten in het Vlaamse Gewest belevt. Het aantal afnemers dat gebruik maakt van deze mogelijkheid kent een steile opmars. De maandelijks afrekening o.b.v. reëel verbruik wordt verder toegelicht onder Titel 4.1.

Figuur 18: Digitale meters met maandfacturatie

Bron: [dashboard digitale meters en datatoegangscontracten](#)

Naast de frequentie van betaling kan de gebruiker van de V-test[®] ook een voorkeur ingeven over de aanrekening van de vaste vergoeding. Hiervoor zijn er verschillende opties:

- Deze kan onmiddellijk worden aangerekend voor een heel jaar;
- Deze kan worden aangerekend volgens het aantal dagen dat de afnemer klant is;
- Deze kan onmiddellijk aangerekend worden voor de eerste 6 maanden en vervolgens per dag dat de afnemer klant is;
- Ten slotte kan deze ook onmiddellijk aangerekend worden voor het eerste jaar en vervolgens per dag dat de afnemer klant is.

Hierbij merken we op dat de betaling van de vaste vergoeding voor huishoudelijke afnemers wettelijk wordt beperkt (zie Titel 1.5).

Gebruikers van de V-test[®] kunnen hun voorkeur zo instellen zodat ze bijvoorbeeld enkel contracten te zien krijgen waar de vaste vergoeding per dag wordt aangerekend.

2.1.1.8 Terugleveringscontracten

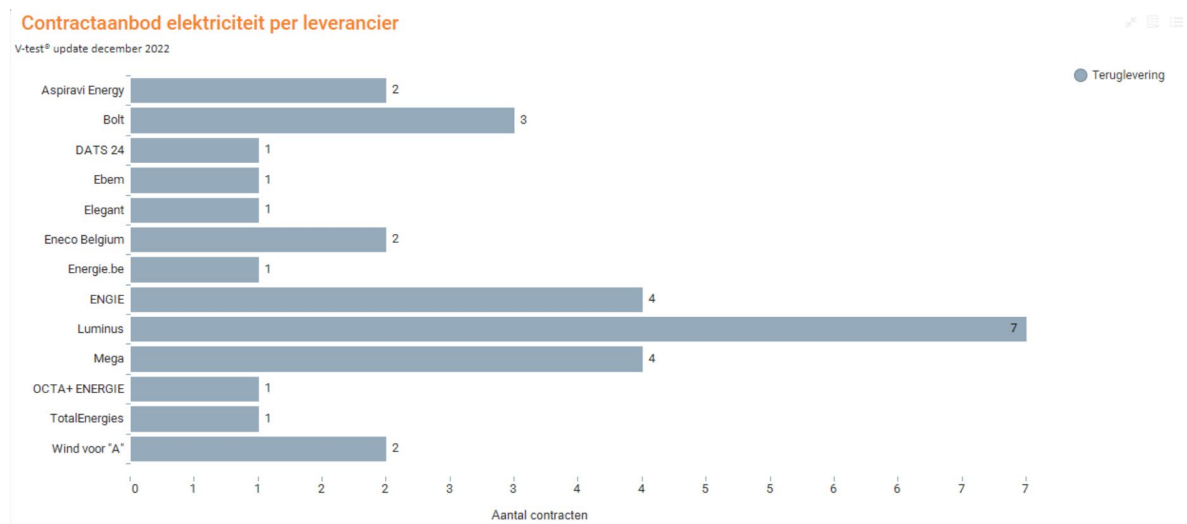
Met een terugleveringscontract verkoopt een actieve afnemer de elektriciteit die hij via een eigen installatie opwekte en niet zelf verbruikte aan een leverancier. Hij kan een terugleveringscontract afsluiten met zijn eigen leverancier (waarbij hij zelf elektriciteit koopt), of met een andere leverancier.

Dit is enkel mogelijk voor prosumënten met een digitale meter. Een klassieke, analoge meter, draait mechanisch terug, waardoor de elektriciteit die niet ter plaatse wordt verbruikt en op het elektriciteitsnet wordt geïnjecteerd, in mindering wordt gebracht van de van het net afgenomen elektriciteit en dus niet meer kan verkocht worden. Prosumënten betalen wel een forfaitair bedrag, het prosumententarief. Dit bedrag is afhankelijk van het maximale AC-vermogen van de omvormer(s) van de installatie.

In december 2022 waren er 1.252.147 digitale elektriciteitsmeters geplaatst in Vlaanderen (tgo. in totaal 662.930 digitale elektriciteitsmeters eind 2021).

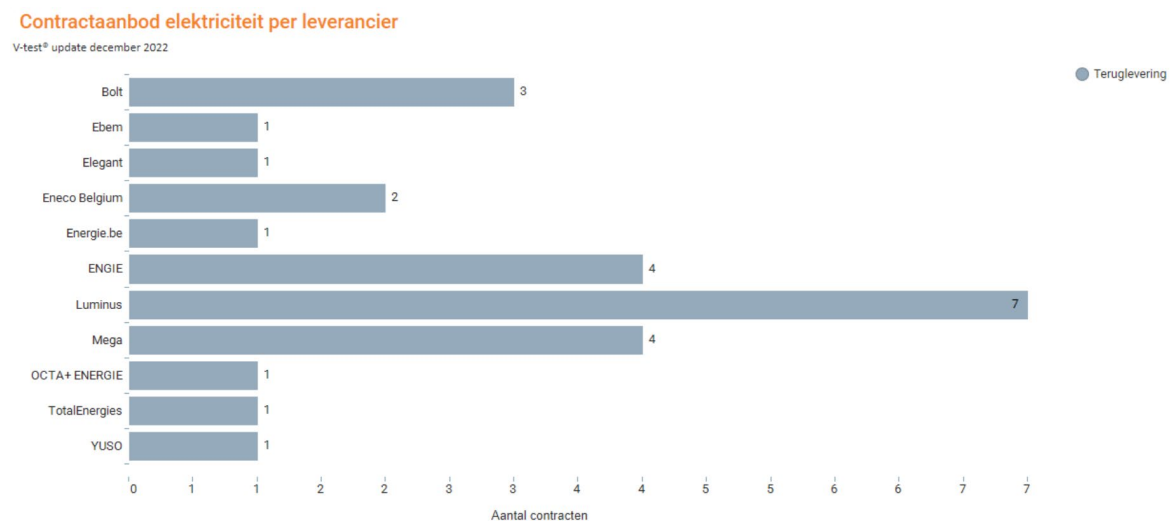
Onderstaande figuren tonen het aantal aangeboden terugleveringscontracten per elektriciteitsleverancier voor huishoudelijke en kleine professionele elektriciteitsafnemers, zoals opgenomen in de V-test®.

Figuur 19: Actief aangeboden elektriciteitscontracten per leverancier en per soort contract (huishoudelijk)

Bron: V-test®, update december 2022

Figuur 20: Actief aangeboden elektriciteitscontracten per leverancier en per soort contract (niet-huishoudelijk)

Bron: V-test®, update december 2022

Ook prosumenten die nu een digitale meter krijgen en dus vanaf dat moment moeten overstappen van een terugdraaiende teller naar het verkopen van hun op het net geïnjecteerde elektriciteit via een terugleveringscontract, krijgen doorgaans automatisch dergelijk contract van hun elektriciteitsleverancier, op een paar uitzonderingen na. Prosumenten die niet zeker zijn of ze

een terugleveringscontract hebben, vragen dit best na bij hun leverancier. De prijszetting in dit terugleveringscontract is meestal in lijn met hun bestaand afnamecontract voor elektriciteit, i.e. een vaste, variabele of dynamische energieprijs. Afname en teruglevering staan op dezelfde tariefkaart vermeld, hoewel er ook uitzonderingen zijn. Met het verdwijnen van het aanbod aan afnamecontracten met een vaste energieprijs, slonk ook het aanbod terugleveringscontracten met een vaste energieprijs in 2022.

De meeste terugleveringscontracten hebben als voorwaarde dat men ook een afnamecontract voor elektriciteit moet afsluiten bij dezelfde elektriciteitsleverancier. Vaak moet dit zelfs het afnamecontract zijn met dezelfde contractnaam als het terugleveringscontract. In de V-test[®] is het met de functionaliteit 'Kies & Combineer' onmiddellijk duidelijk welk afnamecontract met welk terugleveringscontract kan gecombineerd worden. Het is als afnemer/prosument belangrijk om hierbij vooral aandacht te hebben voor de prijszetting in het afnamecontract. Een gunstig geprijsd terugleveringscontract wordt niet altijd gecombineerd met een goedkoop afnamecontract. Bovendien neemt een gemiddelde prosument meer elektriciteit af van het net dan hij op het net plaatst en is de eenheidsprijs voor de afname van elektriciteit van het net hoger dan de eenheidsprijs die men ontvangt voor op het net geïnjecteerde elektriciteit. Ook hier kan een gebruiker van de V-test[®] met de functie 'Kies en combineer' de totaalprijs van een combinatie makkelijk bekijken.

Er is momenteel slechts één leverancier (Engie Electrabel) die ook terugleveringscontracten aanbiedt zonder hier de voorwaarde van een afnamecontract aan te koppelen ("volledige vermarkting"). In deze terugleveringscontracten moet wel een aparte jaarlijkse vergoeding betaald worden.

De verschillende voorwaarden die er kunnen gelden bij de terugleveringscontracten zijn telkens opgenomen in de V-test[®]. Via filtering kan men eenvoudig een lijst krijgen met contracten die voldoen aan de voorkeuren. Afnemers met een digitale meter en/of zonnepanelen kunnen sinds 1 januari 2022 via de V-test[®] een berekening laten maken van de verwachte jaaropbrengst per terugleveringscontract. De (evolutie van de) prijzen van terugleveringscontracten worden verder toegelicht onder Titel 3.4.

2.1.1.9 Dynamische contracten

Met de komst van de digitale meter is het sinds 1 januari 2021 technisch mogelijk om de elektriciteit die een (voorheen jaargemeten) afnemer van het net afneemt en/of injecteert te registreren per kwartier. Hierdoor werd het mogelijk voor elektriciteitsleveranciers om dynamische contracten aan te bieden. In dergelijk contract wordt de prijs voor de energiekost doorgaans per uur bepaald op basis van de prijzen op de energiebeurzen waarop de leveranciers energie kopen voor de dag nadien. Dit betekent dat de elektriciteitsafname per uur, zoals gemeten via de digitale meter, wordt afgerekend aan de prijs van dat uur.

Om effectief te kunnen afgerekend worden op basis van gemeten kwartierwaarden, moet het meetregime van de digitale meter via de leverancier en de distributienetbeheerder omgezet worden naar het zogenaamde 'meetregime 3' (SMR3). Hiervoor wordt een zeer beperkte meerkost aangerekend. In december 2022 waren 12.811 digitale meters omgezet naar dit regime²². Dit betekent niet dat alle meters met dit regime ook een contract met een dynamische prijs hebben afgesloten. Omzetting naar dit meetregime is bijvoorbeeld ook nodig wanneer een afnemer aan energiedelen wil doen.

²² Zie https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Digitale%20meter.html

In februari 2021 werd voor het eerst een dynamisch contract voor kleine professionele afnemers aangeboden door energieleverancier Yuso. In april 2021 volgde Engie Electrabel met een dynamisch contract, zowel voor kleine professionele afnemers als voor huishoudelijke afnemers. In 2022 werd dit aanbod niet verder uitgebreid en waren er nog altijd drie dynamische prijscontracten: 1 voor gezinnen en 2 voor kleine professionele afnemers.

Volgens artikel 4.4.1, 4° van het Energiedecreet heeft iedere afnemer het recht om, als hij over een digitale meter beschikt, elke leverancier die meer dan 200.000 afnamepunten in het Vlaamse Gewest belevt, te verzoeken om een dynamisch contract af te sluiten. Het gaat om volgende elektriciteitsleveranciers²³: Engie Electrabel, Luminus, Eneco Belgium en TotalEnergies Power & Gas Belgium. Verschillende elektriciteitsleveranciers waren in 2022 bezig met pilootprojecten en testen. Er wordt verwacht dat er na afronding hiervan nog leveranciers zullen bijkomen die een dynamisch contract in de markt zullen zetten. Elektriciteitsleveranciers die niet meteen plannen hebben hierrond geven als voornaamste redenen het gebrek aan interesse vanuit de markt, de complexe operationaliteit van deze contracten en gebrek aan sturingen of Home Energy Management Systems (HEMS) voor de klant²⁴. De (evolutie van de) prijzen van dynamische contracten worden verder toegelicht onder Titel 3.5.

2.2 Welke elektriciteits- en aardgascontracten kiezen klanten?

Een groter aanbod van bepaalde contracten op de markt (bv. met variabele energieprijis) betekent niet noodzakelijk dat afnemers ook meer intekenen op dit soort contracten. Of een afnemer al dan niet kiest voor een contract hangt naast het productaanbod ook af van de extra voorwaarden of opties, eigen voorkeur... Aan de hand van de rapporteringen van de energieleveranciers en de netbeheerders krijgen we in deze paragraaf ook zicht op de werkelijke verdeling van de karakteristieken van contracten in de markt.

2.2.1 Vaste versus variabele contracten

Wanneer een consument een contract aangaat bij een leverancier, kan hij of zij kiezen voor een contract met een vaste, variabele of dynamische energieprijis. Uit paragraaf 2.1.1.1 bleek dat zowel voor elektriciteit als voor aardgas het aanbod contracten met een variabele energiecomponent groter was dan het aanbod contracten met een vaste energiecomponent.

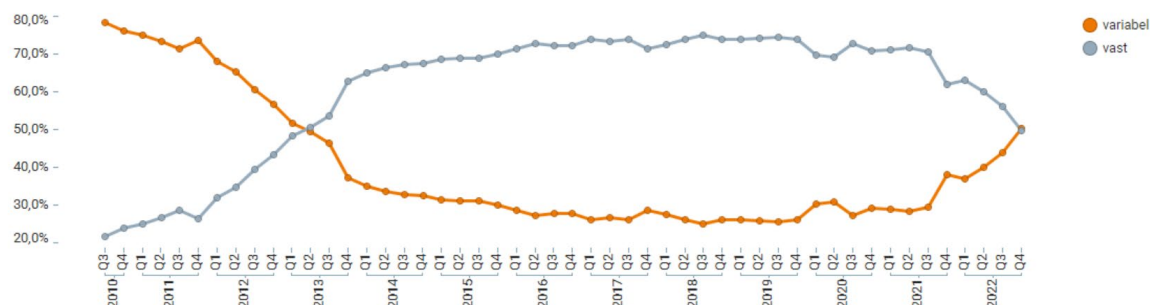
Figuur 22 toont de evolutie in de werkelijke contracten tussen huishoudelijke afnemers en hun elektriciteitsleverancier, opgesplitst voor vaste en variabele contracten. Deze figuur toont dus de werkelijke situatie in de markt, in tegenstelling tot Figuur 12 en Figuur 13 waar het aanbod in de V-test® wordt afgebeeld. Uit deze figuur blijkt dat vóór 2013 een variabel contract vaker verkozen werd dan een vast contract. In 2013 gebeurde een omschakeling en vanaf toen kozen gezinnen vaker voor een vast contract. In 2021 koos 62% van de gezinnen voor een vast contract. Dat was toen een opmerkelijke daling ten opzichte van het voorgaande jaar. Deze daling heeft zich in 2022 verdergezet. De belangrijkste reden hiervoor is het beperkte aanbod. Het aanbod aan vaste contracten was in 2022 nog een stuk kleiner dan het jaar ervoor. Gedurende enkele maanden in 2022 boden energieleveranciers zelfs niet langer nieuwe, vaste contracten aan. Op het einde van

²³ Gebaseerd op het aantal belevde toegangspunten elektriciteit per leverancier, status 31 december 2022.

²⁴ Gebaseerd op informatie verkregen van de energieleveranciers bij een bevraging uitgevoerd door de VREG in mei 2022.

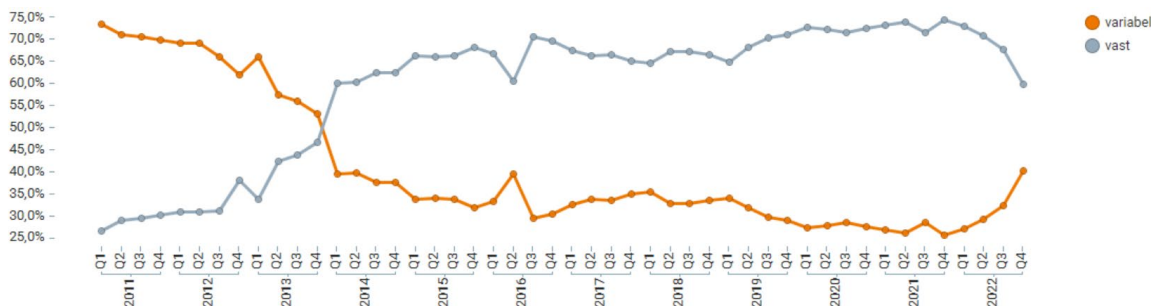
2022 had 49,7% van de huishoudelijke afnemers een vast contract. 50,3% had een variabel contract.

Figuur 21: Type elektriciteitscontracten (huishoudelijk)

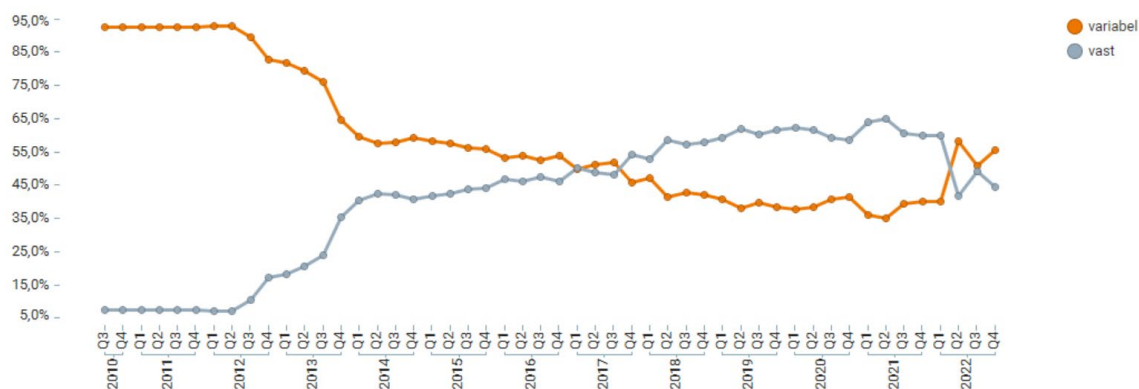
Figuur 23 toont de verdeling van vaste en variabele elektriciteitscontracten voor kleinzakelijke afnemers. Ook hier zien we een significante afname van het aantal vaste contracten en een sterke toename van het aantal variabele contracten. Ook hier zijn de sterk gestegen groothandelsprijzen de oorzaak en het krappe aanbod aan vaste contracten de oorzaak. Concreet had eind 2021 74,2% van de kleinzakelijke afnemers een vast contract. Dat aandeel zakte naar 59,7% op het einde van 2022.

Figuur 22: Type elektriciteitscontracten (niet-huishoudelijk)

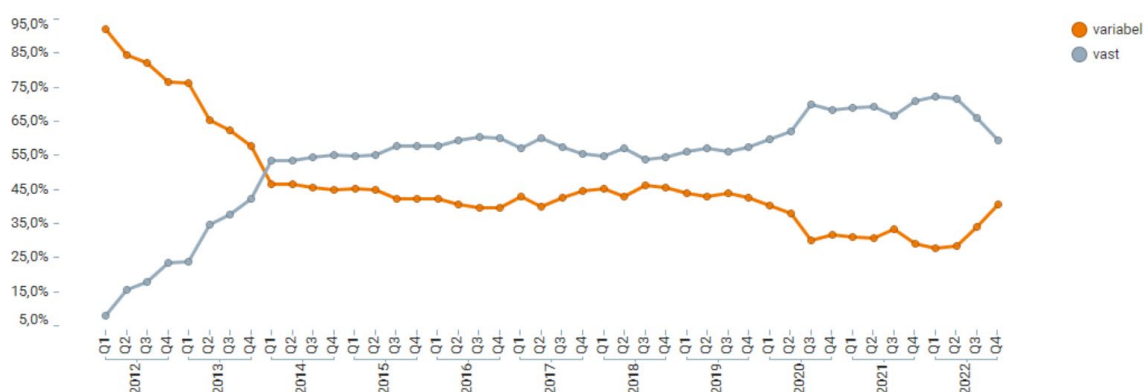
Dezelfde analyse werd ook gedaan voor aardgas. Figuur 24 toont de types aardgascontracten die door huishoudelijke afnemers gekozen werden. Op het einde van 2022 had 55,6% van de huishoudelijke afnemers een variabel contract voor aardgas tegenover 44,4% vaste contracten. Dit is een daling ten opzichte van 2021 toen nog 59,9% van de gezinnen een contract met een vaste aardgasprijs had afgesloten.

Figuur 23: Type aardgascontracten (huishoudelijk)

Figuur 25 toont ten slotte de keuzes van de kleine professionele afnemers voor hun aardgascontract. Ook hier zien we, net zoals bij elektriciteit, een gelijkaardige evolutie als bij de huishoudelijke afnemers. Het aandeel kleinzakelijke afnemers met een vast aardgascontract daalde ten opzichte van het voorgaande jaar van 70,8% naar 59,3%.

Figuur 24: Type aardgascontracten (niet-huishoudelijk)

We kunnen dus concluderen dat de levering van elektriciteit en aardgas steeds minder met vaste contracten gebeurt. Dit is een rechtstreeks gevolg van het krappe aanbod aan vaste contracten in 2022.

2.2.2 Groene of grijze contracten?

Een andere manier om een contract te kiezen is de gewenste herkomst van de geleverde elektriciteit. Door een groeiend bewustzijn rond de klimaatproblematiek zoeken energieafnemers hoe ze een steentje kunnen bijdragen. Een mogelijkheid is het aangaan van een groen contract. Verschillende leveranciers profileren zich dan ook als groene leverancier, met steeds nieuwe concepten. Voorbeelden daarvan zijn coöperatieven die burgers verenigen om samen te investeren in hernieuwbare energie waarbij alle aandeelhouders mede-eigenaar zijn van de

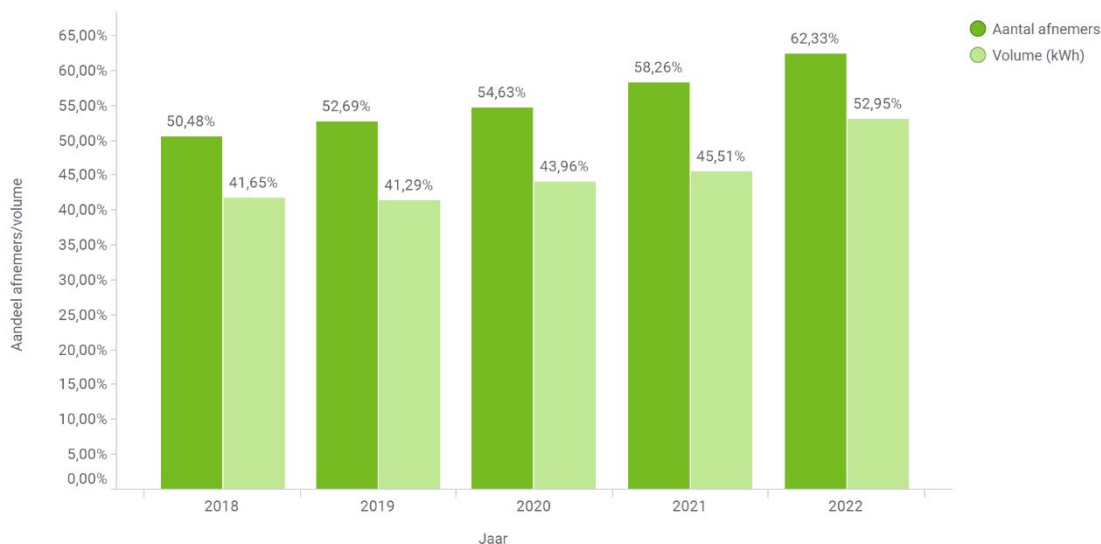
productie-installaties. Verder zijn er ook leveranciers die specifiek Vlaamse of Belgische elektriciteit verkopen. Sommige gaan nog iets verder en verkopen elektriciteit van de door u gekozen lokale, groene opwekkers. De keuzemogelijkheden voor een groene leverancier zijn uitgebreid en blijven groeien.

We spreken over groene elektriciteitscontracten als de geleverde stroom gedekt is door garanties van oorsprong ingeleverd bij de VREG. Een garantie van oorsprong is een bewijsstuk waarmee men kan aantonen dat 1 MWh energie (elektriciteit, gas, warmte of koud) werd opgewerkt uit hernieuwbare energiebronnen (waterkracht, windenergie, zonne-energie, biomassa). Elke elektriciteitsafnemer kan op onze website checken of de leverancier ook werkelijk voor zijn of haar verbruik de nodige garanties van oorsprong indiende²⁵.

Dat de leveranciers hierop inspelen, vertaalt zich duidelijk in de cijfers uit de maandelijkse groenrapportering. Figuur 26 toont een duidelijk stijgende evolutie van het aantal groene contracten op de markt.

In 2022 had 62,33% van de afnemers een ‘groen’ contract. In termen van geleverd volume was het aandeel groen iets lager, 52,95% van de geleverde elektriciteit via het distributienet was afkomstig uit hernieuwbare energiebronnen²⁶. Dit is een opvallende stijging van 7,44 procentpunten t.o.v. 2021. Paragraaf 2.1.1.4 leert ons dat ongeveer 70% van de aangeboden contracten via de V-test® een belofte doen van 100% groene stroom. Het is echter moeilijk om hier een vergelijking te maken tussen het aanbod van groene contracten in de V-test® en de werkelijke groene contracten in de markt, aangezien de V-test® enkel het aanbod voor huishoudelijke en kleine professionele afnemers toont, terwijl de werkelijke contracten alle afnemers bevatten (die niet zelf instaan voor hun elektriciteitslevering).

Figuur 26: Werkelijke groene contracten in de markt

Bron: Open data Fluvius

²⁵ <https://www.vreg.be/nl/controlleren-hoe-groen-uw-stroom-groencheck>

²⁶ Een kanttekening die hierbij gemaakt moet worden is dat ook nog garanties van oorsprong ingediend kunnen worden via een ander medium, namelijk via ‘inlevering voor eigen gebruik’. Grote bedrijven staan vaak in voor hun eigen energielevering. Zij dienen dan ook voor zichzelf de nodige garanties van oorsprong in via deze tool. Deze inleveringen worden niet opgenomen in onderstaande figuur.

3 Elektriciteits- en aardgasprijzen

Om de transparantie van de energiemarkt in Vlaanderen te verhogen, volgen we de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor huishoudelijke en kleine professionele afnemers nauw op en informeren we hierover via de interactieve dashboards op onze website²⁷ en via onze rapporten, zoals dit Marktrapport.

De prijsgegevens²⁸ in dit rapport gaan tot eind 2022 en zijn gebaseerd op de gegevens die de verschillende energieleveranciers overmaakten voor de V-test²⁹. De weergegeven prijzen zijn gebaseerd op een gemiddelde energieafname voor een jaar. De werkwijze wordt verduidelijkt in Bijlage 4, de gebruikte terminologie rond de typeafnemers in Bijlagen 5 en 6.

Bij de berekening van de gewogen gemiddelde commerciële prijs voor gezinnen laten we de [sociale maximumprijs](#), het [standaard elektriciteits-/aardgastarief van de netbeheerder](#)³⁰ en de [prijs noodleverancier](#)³¹ buiten beschouwing. Voor de maandelijkse bepaling van het contract met de laagste en het contract met de hoogste elektriciteitsprijs laten we ook de contracten waarvoor een aandeel moet gekocht worden, de contracten waarop enkel eigenaars van zonnepanelen en de contracten waarop enkel eigenaars van een elektrisch voertuig kunnen intekenen buiten beeld.

3.1 Evolutie van de elektriciteitsprijzen

3.1.1 Groothandelsprijzen

In het Marktrapport over 2021 rapporteerden we al over de toen stijgende energieprijzen. In 2022 versterkten de inval van Rusland in Oekraïne en de hieruit volgende sancties vanuit de Europese Unie verder de druk op de gasmarkt. Aangezien elektriciteitsproductie uit gascentrales voor een groot deel de elektriciteitsprijs op de beurzen bepaalt, steeg deze mee verder met de gestegen gasprijs. Figuur 27 geeft de evolutie weer van de waarden van vier soorten indexatieparameters die frequent gebruikt worden in energiecontracten met een variabele energieprijs voor huishoudelijke en kleinzakelijke elektriciteitsafnemers. Deze indexatieparameters zijn berekend op basis van groothandelsprijzen op de Belgische elektriciteitsbeurzen (lange termijn (forward) en day ahead (spot)). De waarden voor 2022 maken deel uit van de berekeningen van de energiekost voor 2022 in afrekeningsfacturen binnen energiecontracten die een van deze indexatieparameters gebruiken voor de berekening van de variabele energieprijs.

²⁷ <https://www.vreg.be/nl/energiemarkt-cijfers>

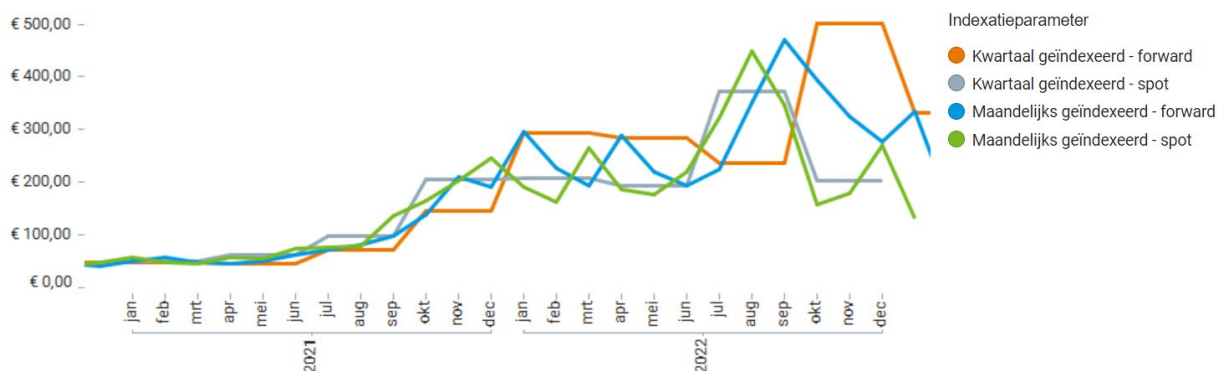
²⁸ De prijzen voor huishoudelijke afnemers zijn inclusief btw. De prijzen voor kleine professionele afnemers zijn exclusief btw.

²⁹ <https://vtest.vreg.be/>

³⁰ Het standaard elektriciteits-/aardgastarief van de netbeheerder geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen niet actief kiezen voor belevering door hun distributienetbeheerder. De levering gebeurt enkel in het kader van de sociale openbaredienstverplichtingen.

³¹ De prijs noodleverancier geldt enkel voor afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder nadat hun energieleverancier hen geen energie meer kon leveren, bv. door een faillissement. De noodleveranciersregeling is slechts een tijdelijke oplossing gedurende maximum 1 jaar voor residentiële afnemers en 2 maanden voor niet-residentiële afnemers.

Figuur 25: Evolutie indexatieparameters elektriciteit o.b.v. groothandelsprijen (€/MWh, excl. btw)

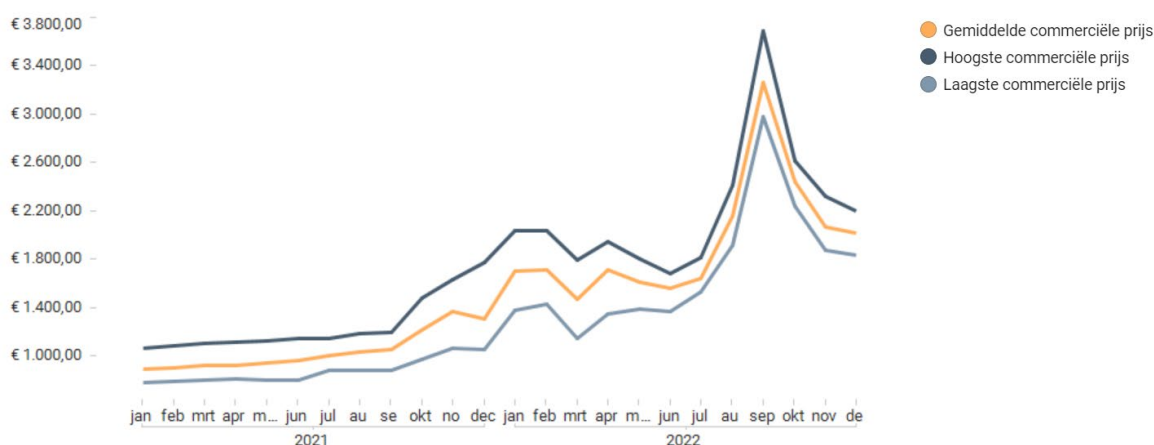

3.1.2 Huishoudelijke afnemers

3.1.2.1 Commerciële contracten

In lijn met de gestegen groothandelsprijen, stegen ook de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers in 2022. Aangezien de prijzen opgenomen in Figuur 28 en Figuur 29 gebaseerd zijn op prijzen die werden gerapporteerd voor de V-test® (dus het contractaanbod per maand), weerspiegelen ze niet de gewogen gemiddelde commerciële prijs die gezinnen betaalden in die periode, maar geven ze een schatting van hoeveel iemand gemiddeld zou betalen voor de volgende 12 maanden bij het afsluiten van een nieuw contract in die maand. Sinds mei 2022 gebruiken we een nieuwe berekeningsmethodologie in de V-test® om deze schattingen te maken. De methode houdt rekening met de verwachte energieprijzen voor de komende twaalf maanden³².

Figuur 26: Evolutie van de commerciële elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1600 kWh dagverbruik en 1900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)³³

Eén van de mitigerende maatregelen van de overheid in het teken van de energiecrisis was om het percentage van de btw op elektriciteit voor huishoudelijke afnemers te doen dalen van 21% naar 6% vanaf maart 2022 (te zien aan het neerwaartse knikje in de curves in maart 2022). Wat

³² <https://www.vreg.be/nl/faq/berekening-variabele-energieprijzen-de-v-testr>

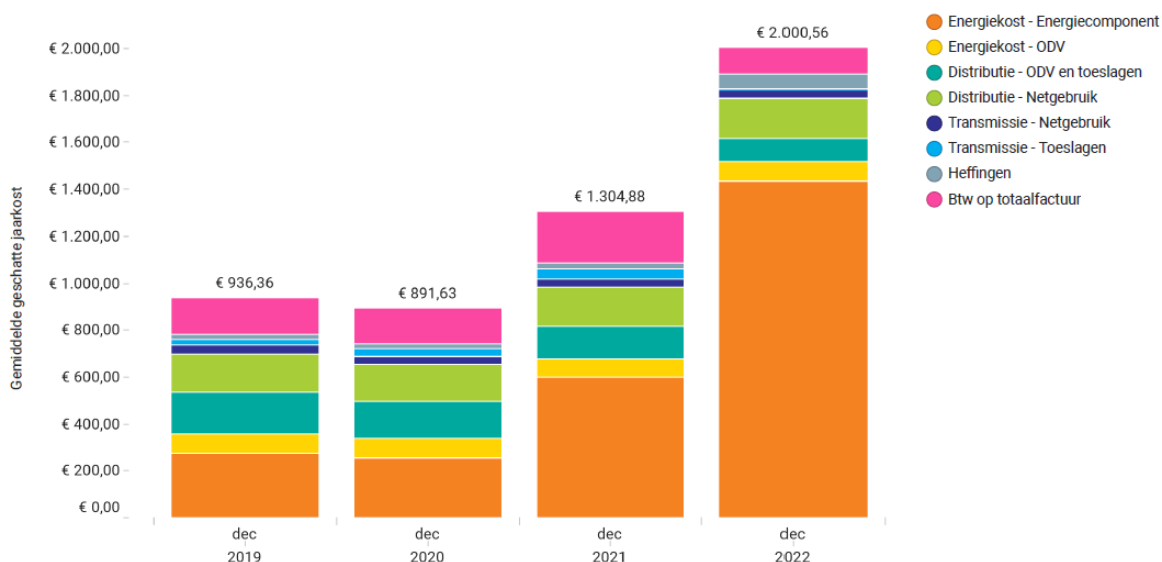
³³ Voor de bepaling van de [heffing 'Bijdrage Energiefonds'](#) rekenen we met het tarief dat geldt voor residentiële afnemers (tarief geldig voor het domicilie adres). Er wordt geen rekening gehouden met het [prosumentarief](#).

oorspronkelijk een tijdelijke maatregel was tot eind maart 2023, is intussen gewijzigd naar een permanente verlaging naar 6%, samen met een hervorming van de accijnzen vanaf 1 april 2023.

In Figuur 29 wordt de evolutie van de gewogen gemiddelde commerciële prijs weergegeven voor de voorbije drie jaar, telkens voor de maand december, en opgesplitst in de verschillende prijsonderdelen. Door de ongezien grote prijsvolatiliteit in de energiemarkt in 2022, geven de prijzen voor één maand daarom geen accuraat beeld van de jaarlijkse prijsevolutie. De V-test® prijzen voor december 2022 lagen echter dicht tegen de gemiddelde V-test® prijzen voor gans 2022.

- De energiekost, het enige prijsonderdeel waarop leveranciers zich van elkaar onderscheiden, wordt opgesplitst in twee onderdelen: namelijk de energiecomponent en de kosten voor ODV³⁴ (de kosten voor groene stroom en WKK).
- De nettarieven voor distributie en transmissie zijn opgesplitst in het netgebruik en de ODV/toeslagen.
- Het onderdeel 'Heffingen' bevat de federale heffingen 'bijzondere accijns', ter vervanging van de federale bijdrage sinds 1 januari 2022, en de 'bijdrage op de energie', alsook de Vlaamse heffing 'bijdrage energiefonds'.

Figuur 27: Verdeling en evolutie van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Naast de verlaging van het btw-percentage, kende de federale overheid aan gezinnen ook een basispakket elektriciteit toe van €61 per maand voor de periode november 2022 t.e.m. maart 2023. Iedereen die voor zijn woning een residentieel contract voor elektriciteit heeft, kan van het basispakket genieten, als het contract op de referentiedatum³⁵: ofwel variabel is, ofwel vast is maar na 30 september 2021 afgesloten of vernieuwd is en niet afgesloten is aan het sociaal tarief. Afhankelijk van het totale netto-inkomen moet deze premie echter (deels) terugbetaald worden via de personenbelasting. Dit basispakket werd niet verrekend in onze cijfers.

Tabel 2 geeft de opbouw van de prijzen in december 2022 en de procentuele veranderingen t.o.v. december 2021. Een gezin met doorsnee elektriciteitsverbruik dat in december 2022 een nieuw elektriciteitscontract afsloot, diende rekening te houden met een geschatte extra kost van

³⁴ Openbare dienstverplichtingen.

³⁵ Voor het basispakket voor de maanden november en december 2022 is de referentiedatum 30 september 2022, voor de maanden januari t.e.m. maart 2023 is dit 31 december 2022.

gemiddeld gezien €695,67 (incl. 6% btw) in het budget voor het komende jaar t.o.v. december 2021.

Tabel 2: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik in december 2022

Prijsonderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2021
Energiekost - Energiecomponent	€1.431,00	+ 141,49% (€838,43)
Energiekost - ODV	€84,20	+ 1,75% (€1,45)
Distributie - Netgebruik	€170,51	+ 4,13% (€6,76)
Distributie - ODV en toeslagen	€96,88	- 29,63% (€40,80)
Transmissie - Netgebruik	€35,42	=
Transmissie - Toeslagen	€3,71	- 91,77% (€41,37)
Heffingen	€65,29	+ 169,90% (€41,10)
Btw op totaalfactuur (6%)	€113,55	- 49,18% (€109,89)
Totaal	€2.000,56	+ 53,31% (€695,67)

Het prijsonderdeel 'Energiekost – energiecomponent' kende de sterkste stijging o.i.v. de gestegen energieprijzen op de groothandelsmarkten (kost voor de gebruikte energie per kWh). Meer hierover in paragraaf 3.3.

Dit prijsonderdeel bevat naast de eigenlijke kost voor de gebruikte energie per kWh ook de jaarlijkse vaste vergoeding. Gemiddeld lag deze bij elektriciteitscontracten aangeboden in 2022 voor huishoudelijke afnemers rond €50 per jaar (excl. btw). Net zoals de vorige jaren stellen we grote verschillen vast tussen contracten, gaande van €0 tot meer dan €120 per jaar. Deze verschillen hangen vaak samen met de verschillende diensten die de leveranciers bij een contract aanbieden. Zo hebben bijvoorbeeld contracten waarbij de facturatie en communicatie enkel digitaal verlopen in het algemeen een lagere vaste vergoeding. De vaste vergoeding was in het contractaanbod in de tweede helft van 2022 gemiddeld 12% duurder dan in het aanbod van de eerste helft van dat jaar.

De kosten voor groene stroom en WKK ('Energiekost – ODV') stegen licht t.o.v. december 2021. Vanaf elektriciteitsafnames in 2023 is echter een daling voorzien in het Energiedecreet van het aantal groenestroomcertificaten dat moet ingediend worden door de leveranciers, wat leidt tot een verwachte gedaalde kost voor 2023.

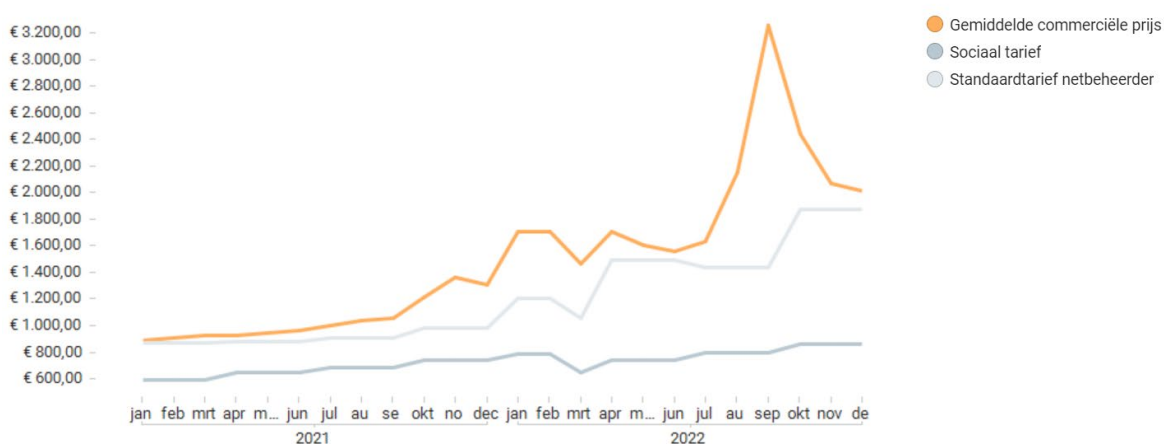
De distributienettarieven daalden voor het vijfde jaar op rij door een verdere daling van het toegelaten inkomen, dat bepaalt hoeveel inkomsten de Vlaamse distributienetbeheerders mogen ontvangen uit de distributienettarieven. Bijkomende maatregelen van de Vlaamse overheid (opkoop van groenestroomcertificaten) versterkten die daling.

De sterke stijging van het prijsonderdeel 'Heffingen' moet samen bekeken worden met de sterke daling van 'Transmissie – Toeslagen'. Samen met de federale bijdrage zijn vanaf 1 januari 2022 namelijk ook drie toeslagen vervangen door de bijzondere accijns. Het gaat om de federale toeslag (ODV) voor de aansluiting van offshore windparken, de federale toeslag (ODV) voor groenestroomcertificaten en de toeslag voor masten en sleuven. Deze toeslagen zijn dus verschoven van 'Transmissie – Toeslagen' naar 'Heffingen'.

3.1.2.2 Sociale maximumprijs en standaard elektriciteitstarief DNB

Figuur 30 toont voor een gezin met een doorsnee elektriciteitsverbruik³⁶ de evolutie van de sociale maximumprijs, alsook van het standaard elektriciteitstarief van de netbeheerder. Als referentie wordt de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten uit de V-test® (zie Figuur 28) getoond. In tegenstelling tot de prijzen uit de V-test® bij de commerciële contracten, zijn de weergegeven prijzen voor het sociaal tarief en het standaardtarief DNB geen schattingen over de komende 12 maanden, maar de werkelijke prijzen per maand. Beide types prijzen kunnen dus niet zomaar met elkaar vergeleken worden.

Figuur 30: Evolutie van de sociale maximumprijs en van het gewogen gemiddelde standaard elektriciteitstarief DNB voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee elektriciteitsverbruik

Zowel bij het standaard elektriciteitstarief van de netbeheerder als bij de sociale maximumprijs zien we, net als bij de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten, een stijging ten opzichte van het voorgaande jaar. Deze stijging doet zich voor beide tarieven duidelijk voor in een trapbeweging. Dit is te wijten aan het feit dat de CREG deze tarieven om de drie maanden vastlegt. Ook hier is de impact van de wijziging van het btw-percentage van 21% naar 6% in maart 2022 duidelijk zichtbaar.

De energiecomponent van de sociale maximumprijs wordt vastgesteld op grond van het laagste commerciële tarief dat de energieleveranciers hebben aangeboden in de maand voorafgaand aan dat kwartaal. De distributiecomponent wordt vastgesteld op grond van het laagste distributienettarief in de Belgische distributiezones in de maand voorafgaand aan dat kwartaal, met inbegrip van de transmissiecomponent. Beschermde afnemers worden vrijgesteld van de heffingen (bijdrage op de energie, de bijzondere accijns en de bijdrage energiefonds).

Het sociaal tarief wordt vervolgens geplafonneerd zodat de stijging niet hoger is dan 10% ten opzichte van de voorafgaande periode en 20% ten opzichte van het gemiddelde van de sociale tarieven van de vier voorafgaande kwartalen.

Concreet betaalde een beschermd afnemer met een doorsnee elektriciteitsverbruik eind 2022 €858,66 (incl. 6% btw) voor elektriciteit op jaarbasis, een stijging van 16,4% ten opzichte van het voorgaande jaar.

³⁶ Typecategorie Dc: 1600 kWh dagverbruik en 1900 kWh nachtverbruik op jaarbasis

Het standaard elektriciteitstarief bij de distributienetbeheerder, als sociale leverancier, wordt net als bij de sociale maximumprijs om de drie maanden berekend door de CREG³⁷. Dit tarief is wel verschillend per distributienet. De tarieven kunnen op de website van Fluvius geraadpleegd worden³⁸.

Concreet betaalde een klant met een doorsnee elektriciteitsverbruik, die wegens wanbetaling bij de distributienetbeheerder terecht kwam, eind 2022 gemiddeld €1.875,83 (incl. 6% btw) voor elektriciteit op jaarbasis. Dat is een stijging van 90,6% ten opzichte van het voorgaande jaar.

De combinatie van de driemaandelijke berekening met het feit dat men voor beide tarieven telkens rekent op basis van prijzen die golden voor de start van dat kwartaal, betekent dat de sociale maximumprijs en het standaardtarief DNB steeds achterop hinken op de prijsevoluties op de commerciële markt. Vooral het standaardtarief DNB, dat een ontradend tarief moet zijn om niet-beschermde afnemers terug te leiden naar een commerciële leverancier, miste hierdoor zeker in de tweede helft van 2022 zijn effect. Om de prijsevoluties op de commerciële markt sneller te volgen zou een maandelijkse berekening doeltreffender zijn.

3.1.2.3 *Fluvius als noodleverancier*

Ten slotte kan Fluvius ook optreden als noodleverancier. Deze prijs wordt niet op dezelfde manier bepaald als voor het standaard tarief. Fluvius bepaalt de prijs voor deze leveringen zelf. De prijs noodleverancier geldt enkel voor afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder nadat hun energieleverancier hen geen energie meer kon leveren, bv. door een faillissement, en als deze afnemers niet tijdig een nieuw contract hebben afgesloten met een andere commerciële leverancier. De noodleveranciersregeling is slechts een tijdelijke oplossing gedurende maximum één jaar voor residentiële afnemers en twee maanden voor niet-residentiële afnemers. De prijs verschilt van netgebied tot netgebied en wordt maandelijks aangepast en gepubliceerd op de website van Fluvius³⁹. Deze prijzen zijn ook opgenomen in de V-test[®] als “Prijs noodleverancier”, tenminste voor de perioden waarin dit relevant is voor de markt. In de V-test[®] worden de prijzen op dezelfde manier ingeschat als voor commerciële contracten (i.e. gebaseerd op prijsinschattingen voor de komende twaalf maanden).

In december 2022 bedroeg de prijs noodleverancier in de V-test[®] gemiddeld €1.861,49 (incl. 6% btw). Dit is 21,3% hoger dan in december 2021. Het gaat hier om een ongewogen prijs, bij gebrek aan cijfers over het aantal klanten per DNB. Aangezien afnemers slechts tijdelijk kunnen terugvallen op deze prijs en er zich in de tweede helft van 2022 geen nieuwe situaties hebben voorgedaan die onder deze regeling vallen, was het aantal huishoudelijke elektriciteitsafnemers met deze prijs tegen december 2022 al gedaald tot enkele honderden afnemers⁴⁰. Vanaf januari 2023 was er geen prijs noodleverancier meer en werden de nog resterende klanten overgezet naar andere klantenportefeuilles van Fluvius (nl. sociale leverancier en uitzonderingsleverancier).

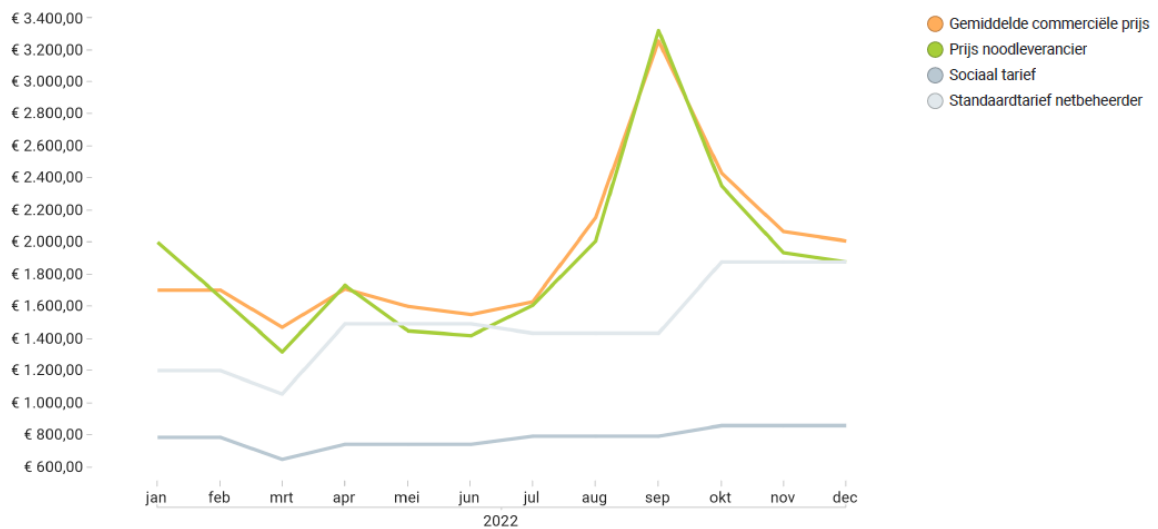
³⁷ <https://www.creg.be/nl/publicaties/beslissing-b130516-cdc-1239>

³⁸ <https://www.fluvius.be/nl/tarieven-sociale-leverancier>

³⁹ <https://www.fluvius.be/nl/thema/factuur-en-tarieven/noodleverancier>

⁴⁰ https://opendata.fluvius.be/explore/dataset/1_09-aantal-toegangspunten-bij-de-sociale-uitzondering-en-noodleverancier-vanaf-information/

Figuur 28: Evolutie van de prijs noodleverancier voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee elektriciteitsverbruik

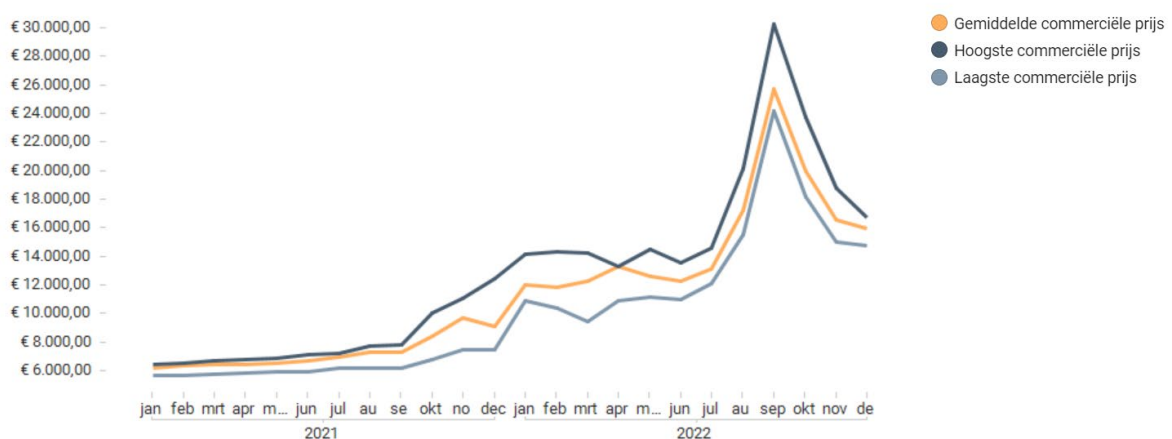

3.1.3 Kleine professionele afnemers

3.1.3.1 Commerciële contracten

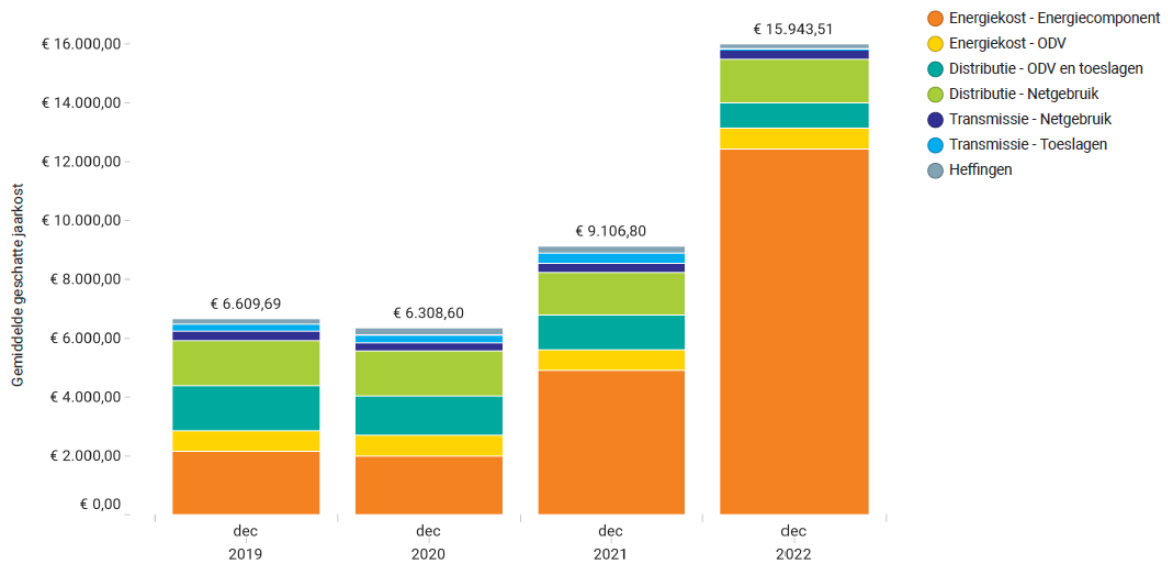
De vaststellingen bij de evolutie van de elektriciteitsprijzen van de commerciële contracten voor gezinnen (zie paragraaf 3.1.2.1) gelden ook voor dit segment. Het btw-percentage bleef voor elektriciteit echter steeds op 21%. De cijfers opgenomen in Figuur 32 en Figuur 33 zijn excl. btw.

Figuur 29: Evolutie van de commerciële elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers (typecategorie Ia, 17.500 kWh dagverbruik en 12.500 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

In Figuur 33 wordt de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten weergegeven, opgesplitst in de verschillende prijsonderdelen. De samenstelling van de kostprijs die de kleine professionele afnemers betalen bestaat uit dezelfde prijsonderdelen als bij gezinnen, uitgezonderd het prijsonderdeel 'btw'.

Figuur 30: Verdeling en evolutie van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

De opbouw van de prijs in december 2022 en de procentuele veranderingen t.o.v. december 2021 staan in Tabel 3. De opmerkingen bij de overeenkomstige tabel voor gezinnen (zie paragraaf 3.1.2.1) zijn ook hier van toepassing. Een kleine professionele afnemer met dit elektriciteitsverbruik, die in december 2022 een nieuw elektriciteitscontract afsloot, diende rekening te houden met een geschatte extra kost van gemiddeld gezien €6.836,71 in het budget voor het komende jaar t.o.v. december 2021.

Tabel 3: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij kleine professionele afnemers met een doorsnee verbruik in december 2022

Prijsonderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2021
Energiekost - Energiecomponent	€12.367,67	+ 155,27% (€7.522,69)
Energiekost - ODV	€721,09	+3,09% (€21,61)
Distributie - ODV en toeslagen	€849,45	-29,21% (€350,57)
Distributie - Netgebruik	€1.491,03	+4,28% (€61,16)
Transmissie - Netgebruik	€307,80	-0,03% (€0,10)
Transmissie - Toeslagen	€31,81	-91,38% (€337,08)
Heffingen	€174,66	-31,68% (€81,00)
Totaal	€15.943,51	+75,07% (€6.836,71)

Naast het feit dat de tarieven van ‘Transmissie – Toeslagen’ al sterk daalden door het vervangen van drie federale toeslagen hieruit door de bijzondere accijns (zie paragraaf 3.1.2.1), daalden voor kleine professionele afnemers toch ook de totale ‘Heffingen’ in december 2022. Dit komt echter door een tijdelijke maatregel van de federale overheid, waarbij de bijzondere accijns voor de periode van 1 november 2022 t.e.m. 31 maart 2023 op het minimum werd gezet (=0,05c€/kWh) voor bedrijven en zelfstandigen met een verbruik tot 1000 MWh. Vóór november 2022 gold het normale tarief⁴¹.

⁴¹ Tarieven bijzondere accijns 2022 voor kleine professionele afnemers, aangerekend als een degressief tarief per verbruiksschijf, berekend op jaarbasis:

- 0-20 MWh: c€ 1,421/kWh

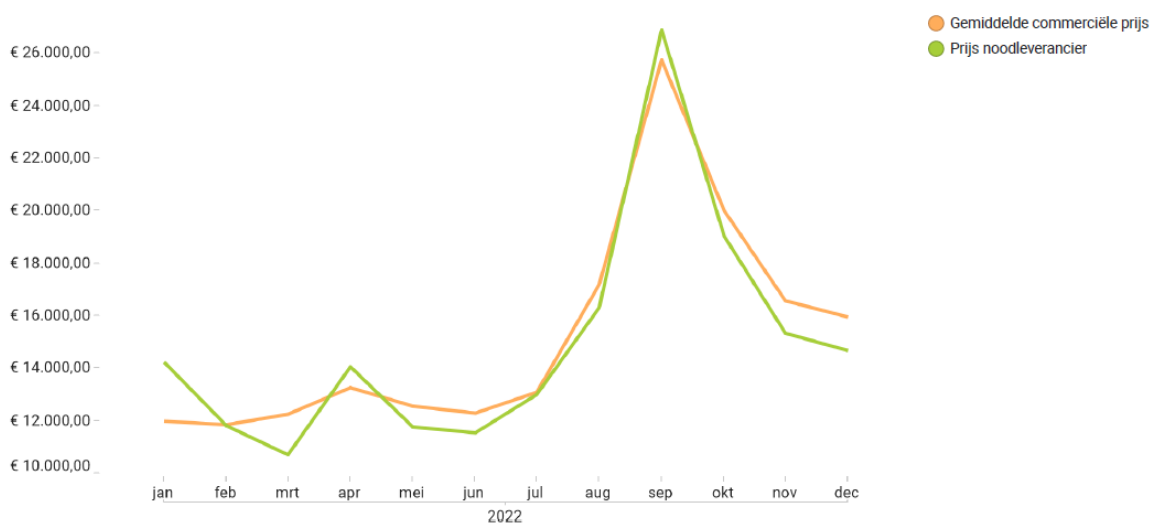
Gemiddeld lag de jaarlijkse vaste vergoeding (onderdeel van ‘Energiekost – Energiecomponent’) bij elektriciteitscontracten voor kleinzakelijke afnemers, aangeboden in 2022, rond €60 per jaar (excl. btw). Ook hier stellen we grote verschillen vast tussen contracten, gaande van €0 tot €140 per jaar. De vaste vergoeding was in het contractaanbod in de tweede helft van 2022 gemiddeld 6% duurder dan in het aanbod van de eerste helft van dat jaar. Dit is een kleinere stijging dan bij de huishoudelijke elektriciteitscontracten.

3.1.3.2 Fluvius als noodleverancier

Wanneer de leverancier van een kleine professionele afnemer niet meer in staat is om de afnemer te beleveren (bv. bij faillissement), en deze afnemer ook niet tijdig een nieuw contract heeft afgesloten bij een andere leverancier, kan hij gedurende maximaal twee maanden beleverd worden door Fluvius, in zijn rol als noodleverancier.

De energiekost en nettarieven in de prijs noodleverancier voor een kleine professionele afnemer zijn dezelfde als deze voor een huishoudelijke afnemer. Enkel bij de heffingen is er een verschil, in lijn met het verschil bij de commerciële contracten. In december 2022 bedroeg de prijs noodleverancier in de V-test® voor een kleine professionele afnemer met een gemiddelde afname €14.714,70 (excl. btw). Dit is 34,7% hoger dan in december 2021. Ook hier gaat het om een ongewogen prijs, bij gebrek aan cijfers over het aantal klanten per DNB. Tegen december 2022 bedroeg het aantal kleine professionele elektriciteitsafnemers met deze prijs een paar tientallen afnemers. Vanaf januari 2023 werden de nog resterende klanten overgezet naar andere klantenportefeuilles van Fluvius.

Figuur 31: Evolutie van de prijs noodleverancier voor kleinzakelijke afnemers met een doorsnee elektriciteitsverbruik

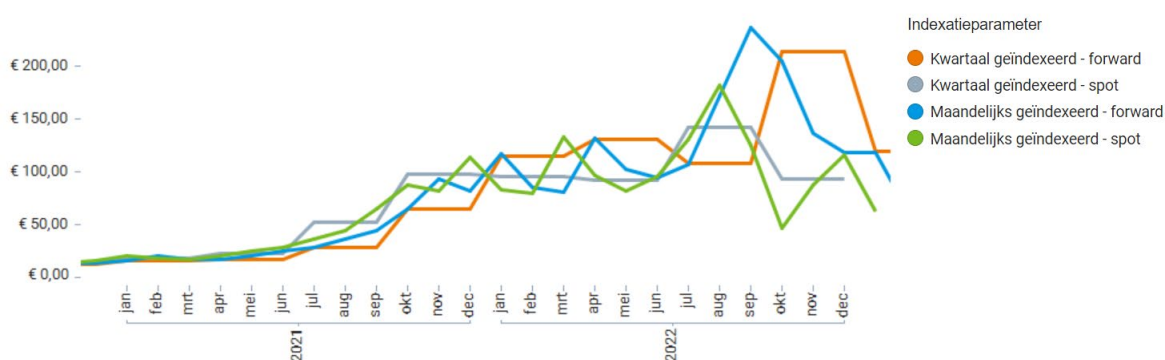
- 20-50 MWh: c€ 1,209/kWh
- 50-100 MWh: c€ 1,139/kWh
- ...

3.2 Evolutie van de aardgasprijzen

3.2.1 Groothandelsprijzen

Zoals werd aangegeven in paragraaf 3.1.1 stegen de gasprijzen op de internationale markten zeer sterk vanaf de tweede helft van 2021, en zette deze stijging zich verder door in 2022. Pas richting het vierde kwartaal begonnen de prijzen weer wat te dalen. Figuur 35 geeft de evolutie weer van de waarden van vier soorten indexatieparameters die frequent gebruikt worden in energiecontracten met een variabele energieprijs voor huishoudelijke en kleinzakelijke gasafnemers. Deze indexatieparameters zijn berekend op basis van groothandelsprijzen op de internationale gasmarkten (lange termijn (forward) en day ahead (spot)). De waarden voor 2022 maken deel uit van de berekeningen van de energiekost voor 2022 in afrekeningsfacturen binnen energiecontracten die een van deze indexatieparameters gebruiken voor de berekening van de variabele energieprijs.

Figuur 32: Evolutie indexatieparameters gast o.b.v. groothandelsprijzen (€/MWh, excl. btw)

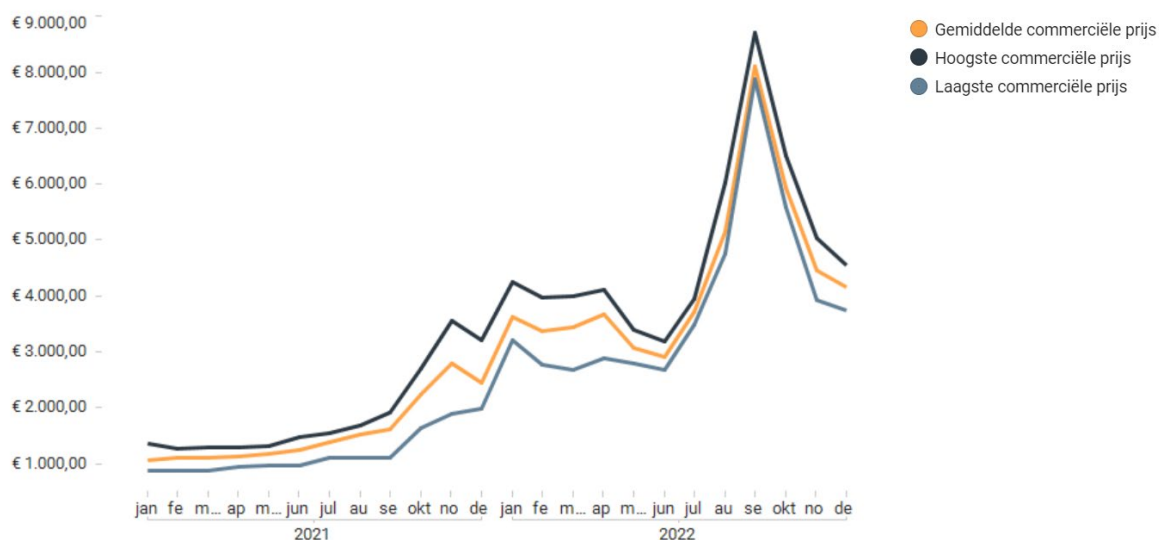
3.2.2 Huishoudelijke afnemers

3.2.2.1 Commerciële contracten

Net zoals bij de elektriciteitscontracten stegen ook de gasprijzen voor huishoudelijke afnemers in 2022 in lijn met de gestegen groothandelsprijzen. Aangezien de prijzen opgenomen in Figuur 36 en Figuur 37 gebaseerd zijn op prijzen die werden gerapporteerd voor de V-test® (dus het contractaanbod per maand), weerspiegelen ze niet de gewogen gemiddelde commerciële prijs die gezinnen betaalden in die periode, maar geven ze een schatting van hoeveel iemand gemiddeld zou betalen voor de volgende twaalf maanden bij het afsluiten van een nieuw contract in die maand. Ook voor gascontracten gebruiken we sinds mei 2022 een nieuwe berekeningsmethodologie in de V-test® om deze schattingen te maken.

De vier energieregulators in België beslisten gezamenlijk om vanaf 1 april 2022 het standaard aardgasverbruiksprofiel voor huishoudelijke afnemers te wijzigen van 23.260 kWh/jaar naar 17.000 kWh/jaar, wat een meer representatieve jaarafname is voor een gemiddeld gezin. Aangezien er voor dit gewijzigd profiel geen historiek beschikbaar is voor 2021, geven we hier nog de cijfers weer voor het verbruiksprofiel van 23.260 kWh/jaar.

Figuur 33: Evolutie van de commerciële aardgasrijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een verbruik van 23.260 kWh op jaarbasis

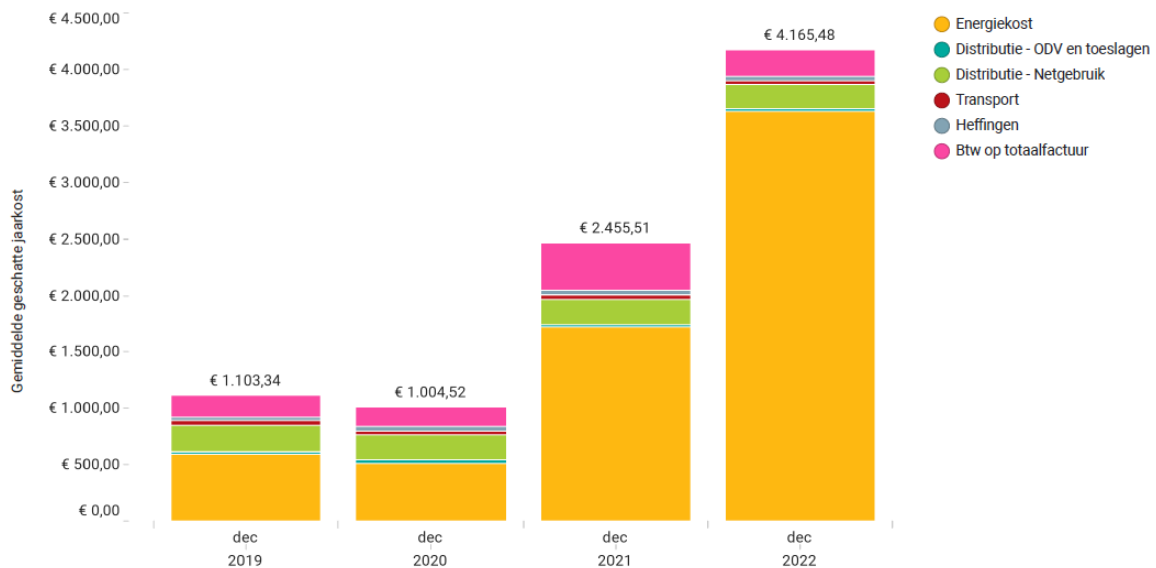
Ook voor gas werd het percentage van de btw voor huishoudelijke afnemers gewijzigd van 21% naar 6% vanaf april 2022. De oorspronkelijk tijdelijke maatregel tot eind maart 2023 is gewijzigd naar een permanente verlaging naar 6%, samen met een hervorming van de accijnzen vanaf 1 april 2023.

In Figuur 37 wordt de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële gascontracten weergegeven, opgesplitst in de verschillende prijsonderdelen:

- De energiekost, het enige prijsonderdeel waarop leveranciers zich van elkaar onderscheiden, incl. vaste jaarlijkse vergoeding.
- De nettarieven voor distributie zijn opgesplitst in het netgebruik en de ODV/toeslagen.
- Transport is berekend op het door Fluxys, de transportnetbeheerder, gepubliceerde geschatte tarief dat door de meeste partijen gerapporteerd wordt.⁴²
- Het onderdeel 'Heffingen' bevat de federale heffingen 'bijzondere accijns', ter vervanging van de federale bijdrage sinds 1 januari 2022, en de 'bijdrage op de energie'.

⁴² https://www.fluxys.com/-/media/project/fluxys/public/corporate/fluxyscom/documents/fluxys-belgium/commercial/tariffs/transmission/2023-january/fluxys_costestimation_domesticexit-2023-nl.pdf

Figuur 34: Verdeling en evolutie van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een jaarverbruik van 23.260 kWh

Net zoals bij elektriciteit kende de federale overheid, naast de verlaging van het btw-percentage, aan gezinnen ook een basispakket gas toe van €135 per maand voor de periode november 2022 t.e.m. maart 2023. De verdere modaliteiten zijn gelijk aan deze voor het basispakket elektriciteit (zie paragraaf 3.1.2.1). Dit basispakket werd niet verrekend in onze cijfers.

De opbouw van de prijs in december 2022 staat in Tabel 4. Een gezin dat in december 2022 een nieuw gascontract afsloot, diende rekening te houden met een geschatte extra kost van gemiddeld gezien €1.709,97 (incl. 6% btw) in het budget voor het komende jaar t.o.v. december 2021. Samen met de gestegen elektriciteitsprijzen komt dit op een totale geschatte extra kost van gemiddeld gezien €2.405,65 (incl. 6% btw, excl. basispakket energie).

Tabel 4: De opbouw van aardgasprijs bij huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een jaarverbruik van 23.260 kWh in december 2021

Prijsonderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2021
Energiekost	€3.624,65	+112,41% (€1.918,23)
Distributie - Netgebruik	€219,58	-5,71% (€13,29)
Distributie - ODV en toeslagen	€18,76	-7,41% (€1,50)
Transport	€30,94	-8,90% (€3,02)
Heffingen	€35,77	-7,04% (€2,71)
Btw op totaalfactuur (6%)	€235,78	-44,33% (€187,73)
Totaal	€4.165,48	+69,64% (€1.709,97)

Het prijsonderdeel 'Energiekost' kende de sterkste stijging o.i.v. de gestegen energieprijzen op de groothandelsmarkten (kost voor de gebruikte energie per kWh). Meer hierover in paragraaf 3.3. Dit prijsonderdeel bevat naast de eigenlijke kost voor de gebruikte energie per kWh ook de

jaarlijkse vaste vergoeding. Gemiddeld lag deze bij gascontracten aangeboden in 2022 voor huishoudelijke afnemers rond €44 per jaar (excl. btw). Net zoals de vorige jaren en zoals bij elektriciteit, stellen we grote verschillen vast tussen contracten, gaande van €0 tot bijna €140 per jaar. Bij gas is de vaste vergoeding in de loop van 2022 sterker gestegen dan bij elektriciteit, nl. een stijging van gemiddeld 29% in het contractaanbod van de tweede helft van 2022 t.o.v. het aanbod van de eerste helft van dat jaar.

De distributienettarieven daalden door een daling van het toegelaten inkomen, dat bepaalt hoeveel inkomsten de Vlaamse distributienetbeheerders mogen ontvangen uit de distributienettarieven.

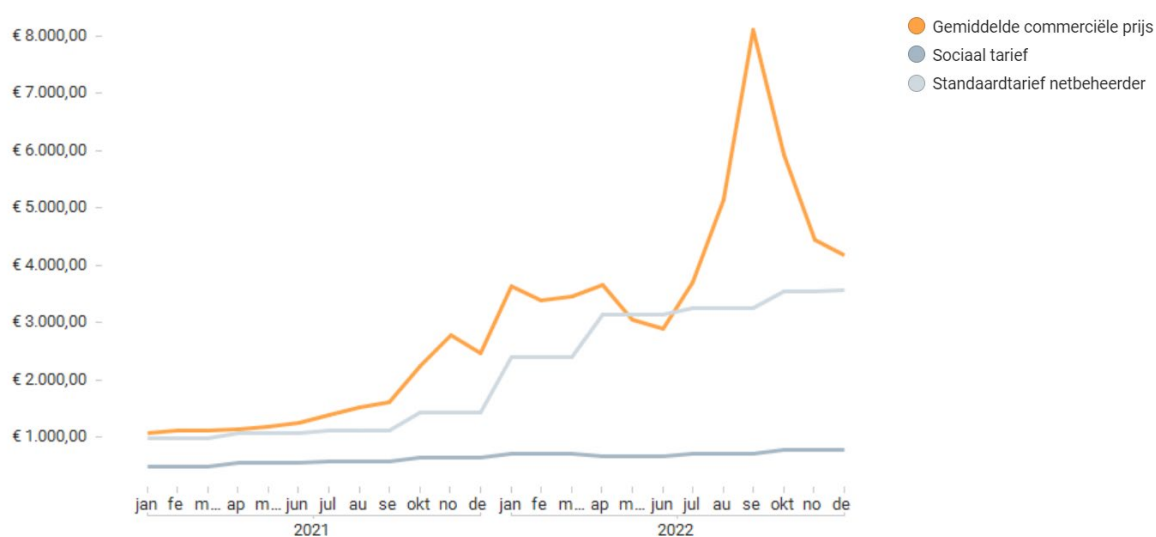
In 2022 werden er twee kostenramingen bepaald voor ‘Transport’ door Fluxys: €1,47/MWh in de eerste helft van het jaar (lichte stijging t.o.v. 2021) en €1,33 in de tweede helft van het jaar. Deze laatste is een daling t.o.v. 2021.

In tegenstelling tot bij elektriciteit daalden de ‘Heffingen’ bij aardgas door de wat lagere tarieven van de bijzondere accijns t.o.v. de tarieven van de federale bijdrage in 2021 (vanaf 1 januari 2022 vervangen door de bijzondere accijns).

3.2.2.2 Sociale maximumprijs en standaard aardgastarief netbeheerder

In Figuur 38 wordt de evolutie van de sociale maximumprijs voor aardgas weergegeven voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (verbruiksprofiel 23.260 kWh, cf. paragraaf 3.2.2.1). Verder wordt ook het standaard aardgastarief van de netbeheerder weergegeven. Als referentie wordt de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten getoond. In tegenstelling tot de prijzen uit de V-test® bij de commerciële contracten, zijn de weergegeven prijzen voor het sociaal tarief en het standaardtarief DNB geen schattingen over de komende twaalf maanden, maar de werkelijke prijzen per maand. Beide types prijzen kunnen dus niet zomaar met elkaar vergeleken worden.

Figuur 35: Evolutie van de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde standaard aardgastarief van de netbeheerder voor aardgas voor huishoudelijke afnemers met een jaarverbruik van 23.260 kWh

De sociale maximumprijs voor aardgas wordt op dezelfde manier berekend als bij elektriciteit. Enkel de plafonnering van de stijging is anders. Zo mag de sociale maximumprijs voor aardgas niet sterker stijgen dan 15% ten opzichte van de voorafgaande periode en 25% ten opzichte van het gemiddelde van de sociale tarieven van de vier voorafgaande kwartalen.

Concreet betaalde een beschermde klant eind 2022 €790,95 (incl. 6% btw) voor aardgas op jaarbasis, een stijging van 23,9% ten opzichte van het voorgaande jaar.

Het standaard aardgastarief bij de distributienetbeheerder wordt op dezelfde manier berekend als voor elektriciteit⁴³. De vervoerscomponent wordt bepaald op basis van het vervoerstarief van Fluxys Belgium voor aardgas. Concreet betaalde een klant die wegens wanbetaling bij de distributienetbeheerder terecht kwam eind 2022 gemiddeld €3.566,81 (incl. 6% btw) voor aardgas op jaarbasis. Dat is een stijging van 148,5% ten opzichte van het voorgaande jaar.

Ook voor aardgas zou een maandelijkse berekening van het standaardtarief DNB doeltreffender zijn door de snellere opvolging van de prijsevoluties op de commerciële markt.

3.2.2.3 *Fluvius als noodleverancier*

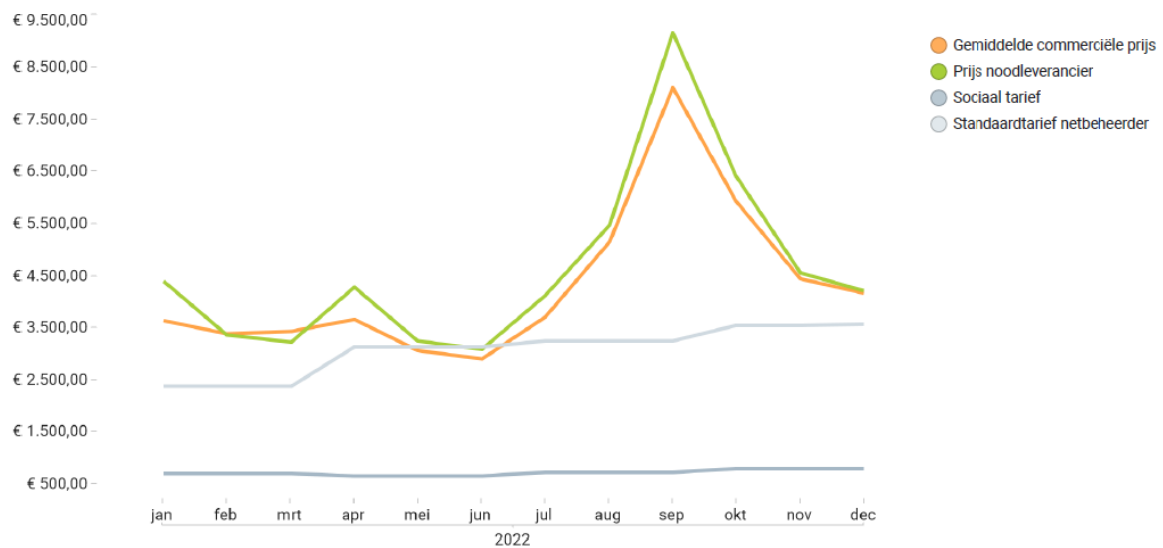
Tenslotte kan Fluvius ook voor gas optreden als noodleverancier. De modaliteiten en toepassingsregels zijn dezelfde als bij elektriciteit. Deze prijzen worden maandelijks aangepast en gepubliceerd op de website van Fluvius⁴⁴. Deze prijzen zijn ook terug te vinden in de V-test[®] als “Prijs noodleverancier”, tenminste voor de perioden waarin dit relevant is voor de markt. In de V-test[®] worden de prijzen op dezelfde manier ingeschat als voor commerciële contracten (i.e. gebaseerd op prijsinschattingen voor de komende twaalf maanden).

In december 2022 bedroeg de prijs noodleverancier gemiddeld €4.216,10 (incl. 6% btw). Dit is 28,8% hoger dan in december 2021. Het gaat om een gemiddelde prijs, zonder weging over de verschillende netgebieden, bij gebrek aan cijfers over het aantal klanten per DNB. Tegen december 2022 bedroeg het aantal huishoudelijke gasafnemers met deze prijs een paar honderden afnemers. Ook bij gas was er in januari 2023 geen prijs noodleverancier meer en werden de nog resterende klanten overgezet naar andere klantenportefeuilles van Fluvius.

⁴³ <https://www.creg.be/nl/publicaties/beslissing-b130516-cdc-1240>

⁴⁴ <https://www.fluvius.be/nl/thema/factuur-en-tarieven/noodleverancier>

Figuur 36: Evolutie van de prijs noodleverancier voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee gasverbruik

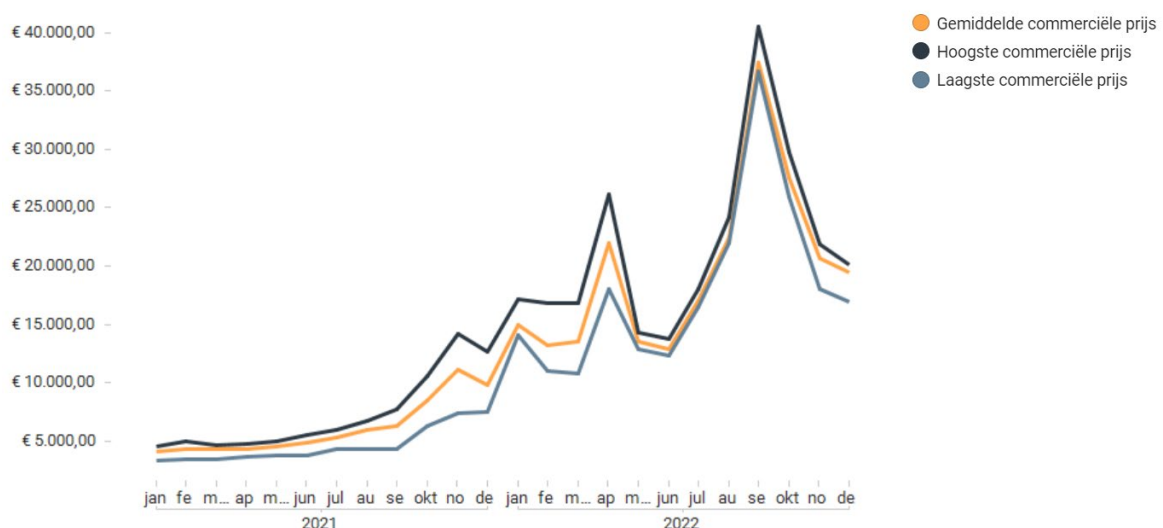

3.2.3 Kleine professionele afnemers

3.2.3.1 Commerciële contracten

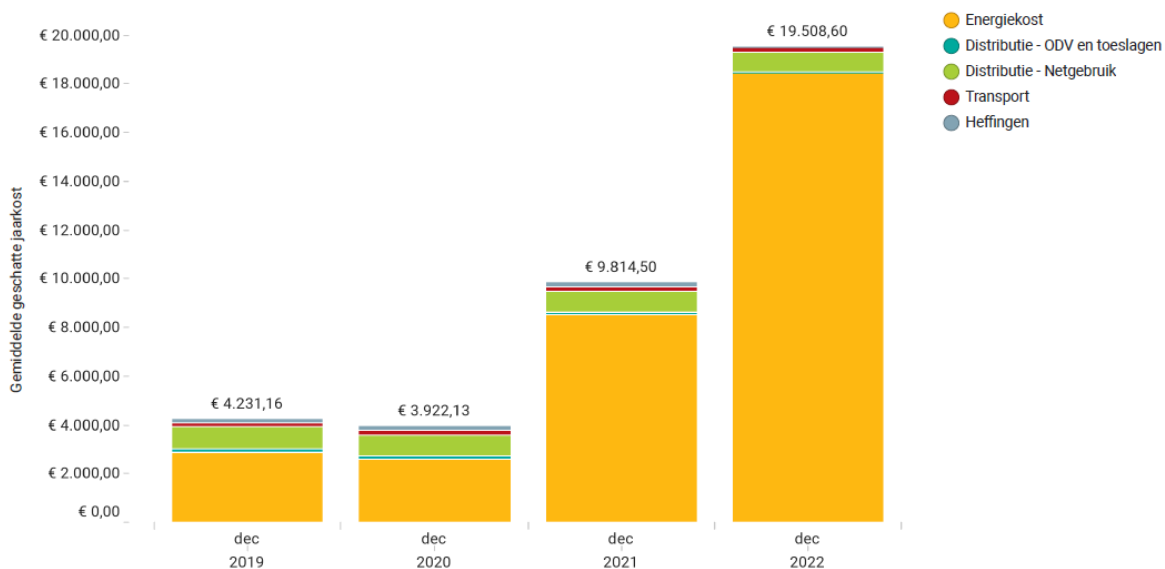
De vaststellingen bij de evolutie van de gasprijzen van de commerciële contracten voor gezinnen (zie paragraaf 3.2.2.1) gelden ook voor dit segment. Het btw-percentage voor professionele afnemers wijzigde op 1 augustus 2022 van 21% naar 6%. In tegenstelling tot bij huishoudelijke afnemers wijzigt dit percentage niet permanent en zal het vanaf 1 juli 2023 terug 21% bedragen. De cijfers opgenomen in Figuur 40 en Figuur 41 zijn excl. btw.

Figuur 37: Evolutie van de commerciële aardgasprijzen voor kleine professionele afnemers (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis)

In Figuur 41 en Tabel 5 wordt de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten weergegeven, opgesplitst in de verschillende prijsonderdelen. De samenstelling van de kostprijs die de kleine professionele afnemers betalen bestaat uit dezelfde prijsonderdelen als voor de gezinnen, uitgezonderd het prijsonderdeel 'btw'.

Figuur 38: Verdeling en evolutie van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers

Een kleine professionele afnemer met het in dit rapport gebruikte jaarverbruik die in december 2022 een nieuw gascontract afsloot, diende rekening te houden met een geschatte extra kost van gemiddeld gezien €9.694,10 (excl. btw) in het budget voor het komende jaar t.o.v. december 2021. Samen met de gestegen elektriciteitsprijzen komt dit op een totale geschatte extra kost van gemiddeld gezien €16.530,81 (excl. btw) voor de vermelde jaarverbruiken.

Tabel 5: De opbouw van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers in december 2022

Prijsonderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2021
Energiekost	€18.384,57	+116,61% (€9.897,28)
Distributie - Netgebruik	€815,07	-5,91% (€51,17)
Distributie - ODV en toeslagen	€91,52	-7,40% (€7,31)
Transport	€154,65	-8,90% (€15,12)
Heffingen	€62,79	-67,36% (€129,58)
Totaal	€19.508,60	+98,77% (€9.694,10)

Gemiddeld lag de jaarlijkse vaste vergoeding (onderdeel van 'Energiekost') bij gascontracten voor kleinzakelijke afnemers, aangeboden in 2022, rond €51 per jaar (excl. btw). Net zoals de vorige jaren en zoals bij elektriciteit, stellen we grote verschillen vast tussen contracten, gaande van €0 tot €140 per jaar. Bij gas is de vaste vergoeding in de loop van 2022 sterker gestegen dan bij elektriciteit, nl. een stijging van gemiddeld 20% in het contractaanbod van de tweede helft van 2022 t.o.v. het aanbod van de eerste helft van dat jaar.

Net als bij elektriciteit werd specifiek voor de bedrijven en zelfstandigen beslist om de accijnzen op aardgas te verlagen voor de periode van 1 november 2022 tot en met 31 maart 2023. Hiertoe werden er twee wijzigingen voorzien:

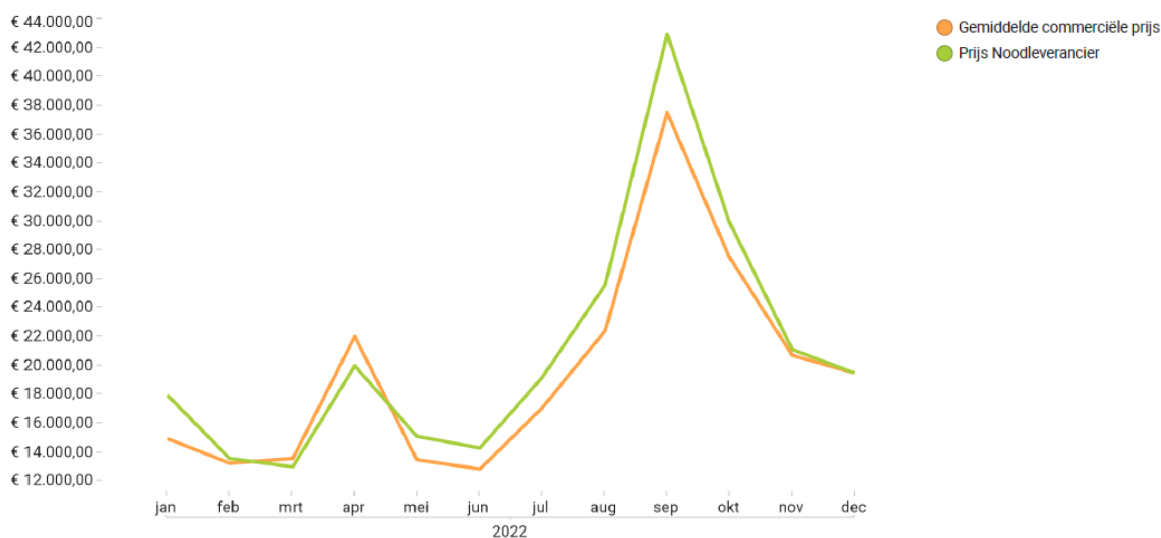
- De bijzondere accijns werd op €0/MWh gezet voor een verbruik tot 50.000 MWh;
- De bijdrage op de energie werd op het minimum (=€0,54/MWh) gezet voor alle professionele klanten.

Vóór november 2022 golden de normale tarieven⁴⁵.

3.2.3.2 Fluvius als noodleverancier

De energiekost en nettatarieven in de prijs noodleverancier voor een kleine professionele afnemer zijn dezelfde als deze voor een huishoudelijke afnemer. Enkel bij de heffingen is er een verschil, in lijn met het verschil bij de commerciële contracten. In december 2022 bedroeg de prijs noodleverancier in de V-test[®] voor een kleine professionele afnemer met een gemiddelde afname (116.280 kWh op jaarbasis) €19.478,03 (excl. btw). Dit is 47,3% hoger dan in december 2021. Ook hier gaat het om een ongewogen prijs, bij gebrek aan cijfers over het aantal klanten per DNB. Tegen december 2022 bedroeg het aantal kleine professionele gasafnemers met deze prijs net als bij elektriciteit een paar tientallen afnemers. De nog resterende klanten werden vanaf januari 2023 overgezet naar andere klantenportefeuilles van Fluvius.

Figuur 39: Evolutie van de prijs noodleverancier voor kleinzakelijke afnemers met een doorsnee gasverbruik

3.3 Evolutie van de prijsformules in variabele contracten

Zoals besproken in paragrafen 3.1 en 3.2 stegen de energieprijzen sterk sinds de tweede helft van 2021 door de huidige energiecrisis. Dit had ook een duidelijke impact op het contractaanbod,

⁴⁵ Tarieven bijzondere accijns 2022 voor kleine professionele afnemers, aangerekend als een degressief tarief per verbruiksschijf, berekend op jaarbasis (tarieven bedrijven zonder "energiebeleidsovereenkomst"):

- 0-20.000 MWh: c€0,066/kWh
- 20.000-50.000 MWh: c€0,056/kWh
- 50.000-250.000 MWh: c€0,054/kWh
- ...

Tarief bijdrage op de energie 2022 = c€0,09978/kWh

waar contracten met een vaste energieprijs tijdelijk bijna volledig uit het aanbod verdwenen vanaf oktober 2022 (zie paragraaf 2.1.1.1).

De energieprijs in een variabel contract wordt berekend volgens een formule in deze vorm:

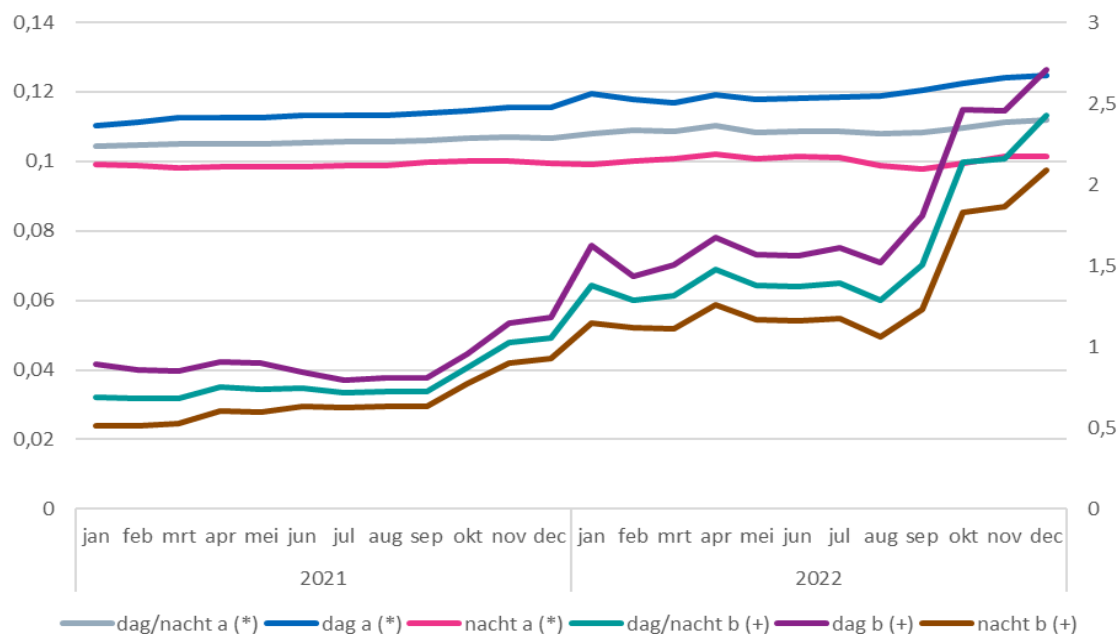
$$(a * X) + b$$

Waarin, X de indexatieparameter is en waarden a en b getallen zijn die worden bepaald door de leverancier. De waarde van X wijzigt mee met de prijsdalingen en -stijgingen op de energiebeurzen, de waarden van a en b blijven normaal vast voor de looptijd van het contract.

De prijzen in de variabele contracten die gedurende 2022 werden aangeboden stegen niet alleen onder invloed van de stijgende waarden van de indexatieparameters X, maar ook onder invloed van stijgende waarden voor a en b. Zo stegen als gevolg van de energiecrisis ook de leveringskosten van de leveranciers (o.a. balancing kosten), de risico's op wanbetaling en andere kosten waaraan de leveranciers onderhevig zijn. Deze kosten zitten doorgaans mee verwerkt in a en b.

In Figuur 43 en Figuur 44 geven we de evolutie weer van de gemiddelde waarden van deze factoren a en b in contracten voor huishoudelijke afnemers, opgenomen in de V-test® in 2021 en 2022. De waarden voor factor a staan op de linkse Y-as, de waarden voor factor b staan op de rechtse Y-as.

Figuur 40: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele elektriciteitscontracten V-test® voor huishoudelijke afnemers in 2021-2022 (c€/kWh)⁴⁶

Waar factor a een beperkte gemiddelde stijging kende, is deze duidelijker uitgesproken bij factor b. Aangezien factor a echter een vermenigvuldiging inhoudt met de indexatieparameter, is het duidelijk dat een stijging hiervan gecombineerd met een gestegen waarde van de

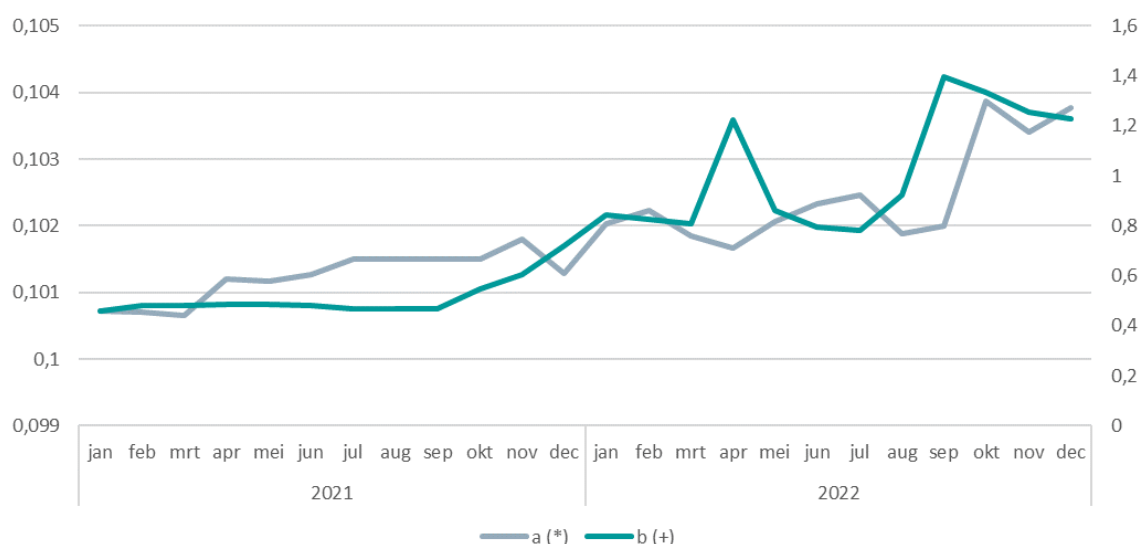
⁴⁶ Factoren voor dag/nacht zijn van prijsformules voor enkelvoudige meters. Factoren voor dag en nacht apart zijn van prijsformules voor tweevoudige meters, met aparte dag- en nachtmeting.

indexatieparameters, een potentieel grotere impact heeft op de totaalprijs dan een stijging van factor b.

Gerekend met een gemiddelde geschatte indexatieparameterwaarde uit de V-test® voor de periode januari 2021 t.e.m. december 2022 van €185,21 houdt de gemiddelde stijging van factor a in diezelfde periode een prijsstijging in van c€1,35/kWh (enkelvoudige meter, excl. btw), of €50,00 op jaarbasis bij een doorsnee huishoudelijke afname van 3500 kWh (incl. 6% btw). De stijging van factor b over dezelfde periode gaf een prijsstijging van gemiddeld c€1,74/kWh (enkelvoudige meter, excl. btw), of €64,48 op jaarbasis (incl. btw). Samen geeft dit een extra jaarkost van gemiddeld €114,48 bovenop de gestegen energiekost onder invloed van de hogere prijzen op de energiebeurzen (cf. hogere waarde indexatieparameter X).

Gerekend op basis van de gemiddelde geschatte indexatieparameterwaarde uit de V-test® voor december 2022 (€324,87/MWh), houdt de gemiddelde stijging van factor a een prijsstijging in van c€2,36/kWh⁴⁷ (excl. btw), of €87,71 op jaarbasis (incl. btw). Samen met de stijging van factor b geeft dat een extra jaarkost van gemiddeld €152,19.

Figuur 41: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele gascontracten V-test® voor huishoudelijke afnemers in 2021-2022 (c€/kWh)

Bij gas verloopt de evolutie grilliger, en blijft de impact van de stijging van factor b op de eenheidsprijs in de geanalyseerde periode groter dan deze van de stijging van factor a.

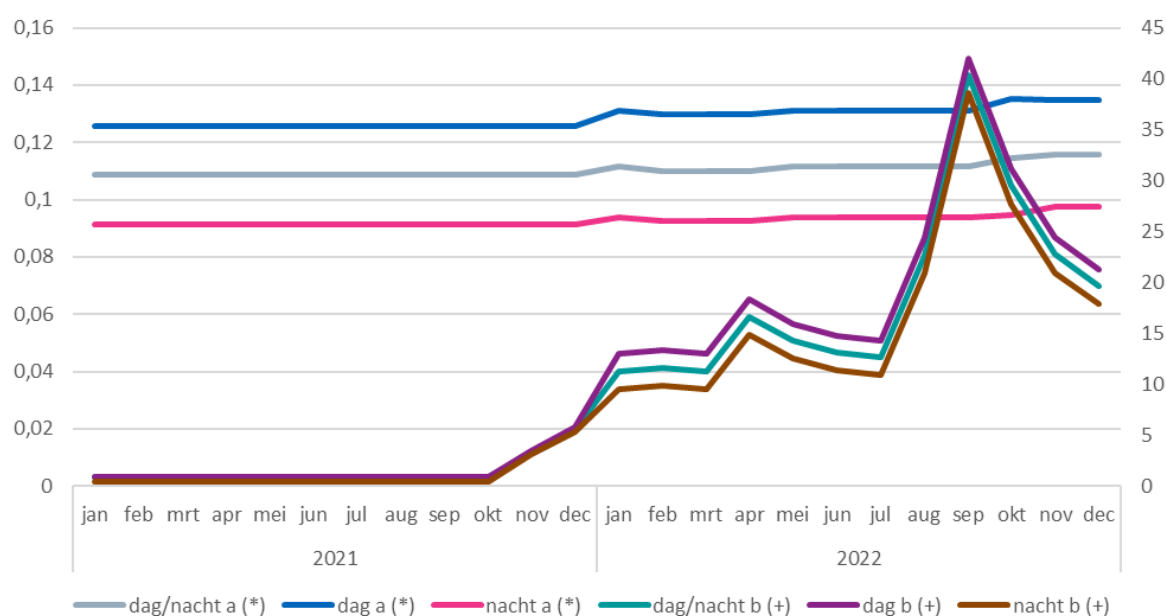
Gerekend met een gemiddelde geschatte indexatieparameterwaarde uit de V-test® voor de periode januari 2021 t.e.m. december 2022 van €83,88 houdt de gemiddelde stijging van factor a in diezelfde periode een prijsstijging in van c€0,26/kWh (excl. btw), of €63,14 op jaarbasis bij een huishoudelijke afname van 23.260 kWh (incl. 6% btw). De stijging van factor b over dezelfde periode gaf een prijsstijging van gemiddeld c€0,77/kWh (excl. btw), of €188,87 op jaarbasis (incl. btw). Samen geeft een extra jaarkost van gemiddeld €252,01 bovenop de gestegen energiekost onder invloed van de hogere prijzen op de energiebeurzen.

⁴⁷ Berekend als het verschil tussen de prijs in december 2022 met de gemiddelde factor a uit december 2022 en de prijs in december 2022 met de gemiddelde factor a uit januari 2021.

Gerekend met een gemiddelde geschatte indexatieparameterwaarde uit de V-test® voor december 2022 (€133,74/MWh), houdt de gemiddelde stijging van factor a een prijsstijging in van c€0,41/kWh (excl. btw), of 100,68 op jaarbasis (incl. btw). Samen met de stijging van factor b geeft dat een extra jaarkost van gemiddeld €289,55.

Bij elektriciteit werden de prijsformules met één bepaalde indexatieparameter buiten de cijfers en de figuur gehouden. Het gaat om een indexatieparameter die berekend wordt op basis van prijsnoteringen die tot twee jaar teruggaan in de tijd⁴⁸. Aangezien dit voor 2022 betekende dat er ook prijzen uit 2020 werden meegenomen, een jaar met historisch lage prijzen onder invloed van de coronacrisis, was de waarde van deze indexatieparameter veel lager dan van andere parameters. Dit grote prijsverschil werd in de loop van 2022 ‘gecompenseerd’ met een sterkere stijging van factor b in deze prijsformules (en een gemiddeld wat hogere factor a dan bij andere parameters), te zien in Figuur 45.

Figuur 42: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules van elektriciteitscontracten voor huishoudelijke afnemers in 2021-2022 met als indexatieparameter de EMarketCWE-index (c€/kWh)

Afnemers die in 2021 een contract afsloten met deze indexatieparameter kwamen er in 2022 qua prijs gemiddeld goed uit. Maar als de groothandelsprijzen in 2023 en 2024 gemiddeld lager zouden zijn dan de prijzen van 2022, zal de waarde van deze indexatieparameter t.o.v. de gemiddelde waarde van de andere indexatieparameters in 2023 en 2024 echter hoger worden. Gecombineerd met de hogere factoren a en b zou dit resulteren in sterk hogere prijzen voor de afnemers met dergelijk contract. Dit houdt een risico in voor afnemers die in 2022, en dan vooral in september, een nieuw contract afsloten met deze indexatieparameter. In de V-test® kan men zijn huidig contract vergelijken met het geactualiseerde contractaanbod om te kijken of men nog goed zit met zijn lopend contract. Dit is relevant voor alle afnemers, niet enkel deze met een contract met de hier uitgelichte indexatieparameter.

Verder zijn er geen evoluties van factoren a en b te zien die typisch bij een bepaalde indexatieparameter zouden horen. Aangezien de waarden voor a en b volledig worden bepaald

⁴⁸ De zogenaamde EMarketCWE-index van Luminus (1/3 Endex 12-12-12 + 1/3 Endex 12-0-12 + 1/3 Endex 3-0-3)

door de leveranciers zelf, hangen de evolutieverschillen vooral af van de keuzes van elke leverancier. Indien de waarden van factoren a en/of b dalen in 2023, is het van belang voor alle afnemers die een nieuw contract afsloten of van wie het contract verlengd werd in 2022, en dan vooral in de tweede helft van 2022, om zijn lopend contract te vergelijken met het contractaanbod in de V-test[®]. De waarde van hun indexatieparameter zal immers automatisch mee wijzigen met de groothandelsprijzen (maandelijks of driemaandelijks), maar de waarden van factoren a en b worden bepaald op het moment dat het contract wordt aangegaan en blijven normaal gezien vast gedurende de looptijd van het contract (bij een wijziging tijdens de looptijd van het contract moet de leverancier zijn klant hierover tijdig informeren). In de eerste maanden van 2023 werd alvast een daling gezien van vooral factor b in de nieuwe prijsformules, wat betekent dat de nieuwe variabele contracten gemiddeld gezien goedkoper werden t.o.v. deze aangeboden in de laatste maanden van 2022.

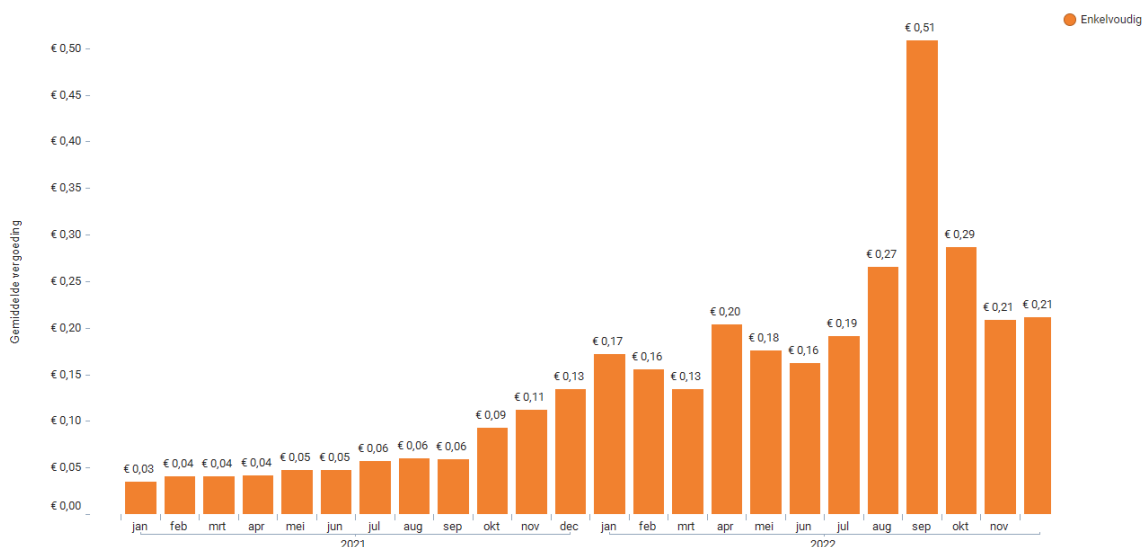
3.4 Terugleveringscontracten

In lijn met de stijging van de elektriciteitsprijzen in afnamecontracten, stegen ook de terugleveringsvergoedingen vanaf de tweede helft van 2021. Dit is in het voordeel van de prosumant.

Aangezien de prijzen opgenomen in Figuur 46 net zoals bij de afnamecontracten gebaseerd zijn op prijzen die werden gerapporteerd voor de V-test[®] (dus het contractaanbod per maand), weerspiegelen ze niet de gewogen gemiddelde prijs die gezinnen kregen in die periode voor hun elektriciteitsinjecties in het net, maar geven ze een schatting van hoeveel iemand gemiddeld zou krijgen tijdens de volgende twaalf maanden bij het afsluiten van een nieuw terugleveringscontract in die maand. Sinds mei 2022 gebruiken we ook voor terugleveringscontracten een nieuwe berekeningsmethodologie in de V-test[®] om deze schattingen te maken. De methode houdt rekening met de verwachte energieprijzen voor de komende twaalf maanden.

Er worden geen nettarieven noch heffingen aangerekend op de terugleveringsvergoedingen. Bij een niet-btw-plichtige prosumant is de vergoeding ook vrijgesteld van btw.

Figuur 43: Evolutie van de gemiddelde terugleveringsvergoeding (€/kWh) voor huishoudelijke prosumenten met een enkelvoudige meter

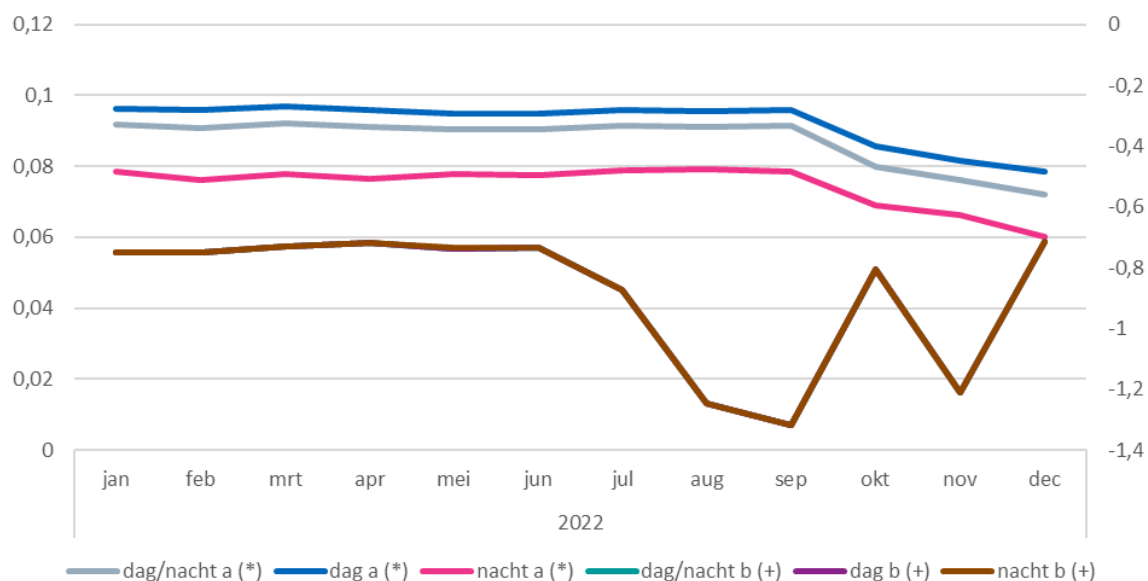

Ook bij de terugleveringscontracten evolueerden de waarden a en b in de prijsformules van de aangeboden contracten met een variabele prijs onder invloed van de energiecrisis (zie Figuur 43).

De gemiddelde waarde van a (vermenigvuldigingsfactor) daalde in de loop van 2022, wat resulteert in een lagere terugleveringsvergoeding die prosumenten ontvangen voor hun geïnjecteerde stroom bij contracten afgesloten eind 2022 t.o.v. contracten afgesloten in de eerste negen maanden van dat jaar. De gemiddelde waarde van b (plus-factor) eindigde na een grillig verloop uiteindelijk in december 2022 op een gelijkaardig niveau als in het begin van dat jaar. Factor b is bij terugleveringscontracten doorgaans negatief.

Ook hier kan het lonen om het lopend contract te vergelijken met het huidig contractaanbod in de V-test[®], aangezien de waarden van factoren a en b worden bepaald op het moment dat het contract wordt aangegaan.

Figuur 44: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele terugleveringscontracten V-test® voor huishoudelijke prosumenten in 2022 (c€/kWh)

Het blijft van belang om als prosument zoveel mogelijk in te zetten op zelfverbruik van de geproduceerde elektriciteit. Hoe meer men zijn verbruik kan laten samenvallen met de periodes waarin de zonnepanelen elektriciteit produceren, hoe minder elektriciteit men moet afnemen van het net, wat resulteert in een netto kostenbesparing.

3.5 Dynamische contracten

In een dynamisch contract wordt de elektriciteitsafname en -injectie bepaald per uur en ook afgerekend aan de prijs van dat uur. Dergelijk contract kan enkel aangegaan worden mits een digitale meter en omschakeling naar een meetregime op kwartierbasis. Dit laatste wordt via de leverancier aangevraagd bij de distributienetbeheerder.

In het bestaande aanbod aan dynamische contracten opgenomen in de V-test® (zie paragraaf 2.1.1.9) zijn de prijzen van de energiekost gebaseerd op de Belgische 'day ahead' prijzen op uurbasis (Belpex/EPEX Spot Belgium en Nord Pool). De energieleveranciers die een dynamisch contract aanbieden stellen deze prijzen ter beschikking van hun klanten via hun websites (al dan niet via de klantenzone) of ook via een specifieke app. Het is aan de afnemer om deze prijzen op te volgen bij publicatie de dag voordien en om vervolgens op de dag zelf zijn elektriciteitsafname (en eventuele injectie) hierop af te stemmen. Dit vraagt een inspanning van de afnemer.

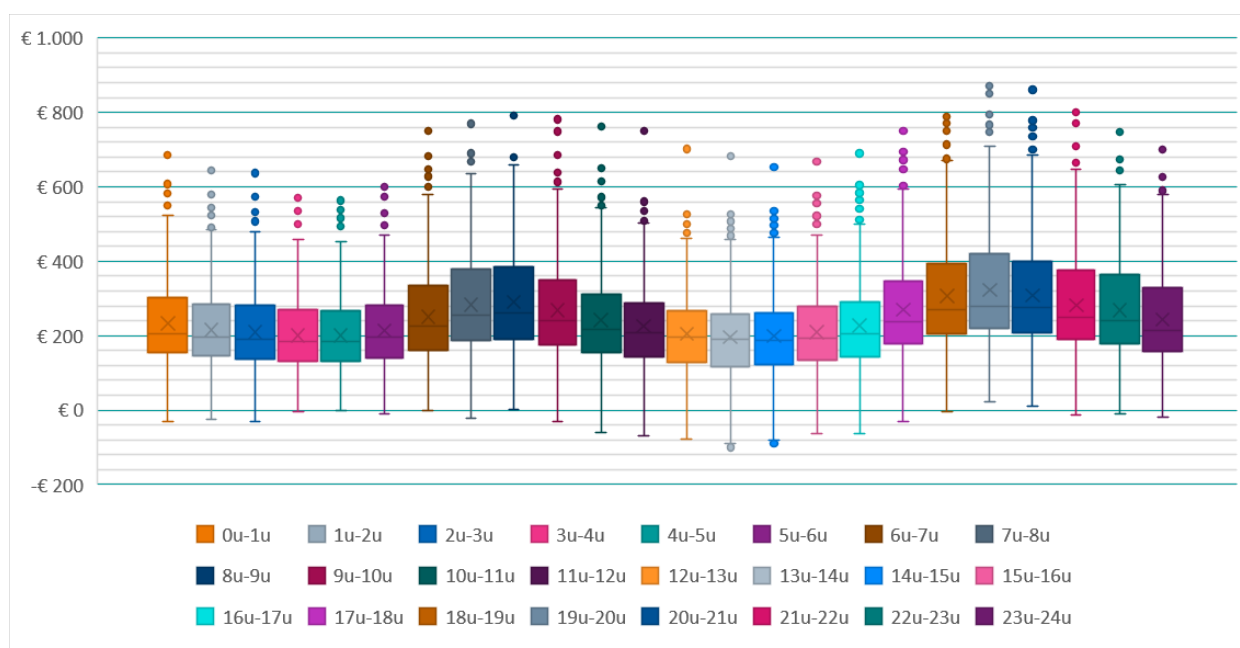
Het voordeel dat kan gehaald worden uit een dynamisch contract bestaat eruit dat men zijn elektriciteitsafname tijdens uren met een hoge prijs zoveel mogelijk beperkt en dit eventueel verplaatst naar uren met een lagere prijs. Op die manier kan de energiekost op de elektriciteitsfactuur verlaagd worden. Ook is het zo dat de factoren a en b in de prijsformules van dynamische contracten gemiddeld lager zijn dan in andere variabele contracten. De leverancier schuift in een dynamisch contract namelijk een deel van het prijsrisico door naar de afnemer.

Indien men echter toch veel elektriciteit afneemt tijdens uren met een hoge algemene elektriciteitsvraag (typische ochtend- en vooral avondpiek), bestaat het risico dat de factuur toch duurder zal uitvallen. Wie niet de mogelijkheid heeft of niet bereid is om zijn elektriciteitsverbruik aan te passen en te verplaatsen in de tijd, gebaseerd op de prijzen die hij ontvangt de dag voordien en in de mate van het mogelijke via geautomatiseerde sturingen, zal dus mogelijk niet gebaat zijn bij een dynamisch contract.

In Figuur 48 geven we een overzicht van de ‘day ahead’ prijzen op uurbasis van de Belgische elektriciteitsbeurs Belpex/EPEX Spot Belgium voor de periode 01/01/2022 t.e.m. 31/12/2022. Per uur worden de volgende waarden gegeven:

- Gemiddelde prijs voor dat uur in 2022 (aangeduid met een kruis);
- Mediaan voor dat uur in 2022 (aangeduid met een horizontaal streepje);
- Volatiliteit van de prijzen voor dat uur in 2022 (aangeduid met de blokken en de verticale lijnen – hoe langer de rechthoek en/of de verticale lijn, hoe hoger de volatiliteit);
- Uitschieters bij de prijzen voor dat uur in 2022 (aangeduid met stippen).

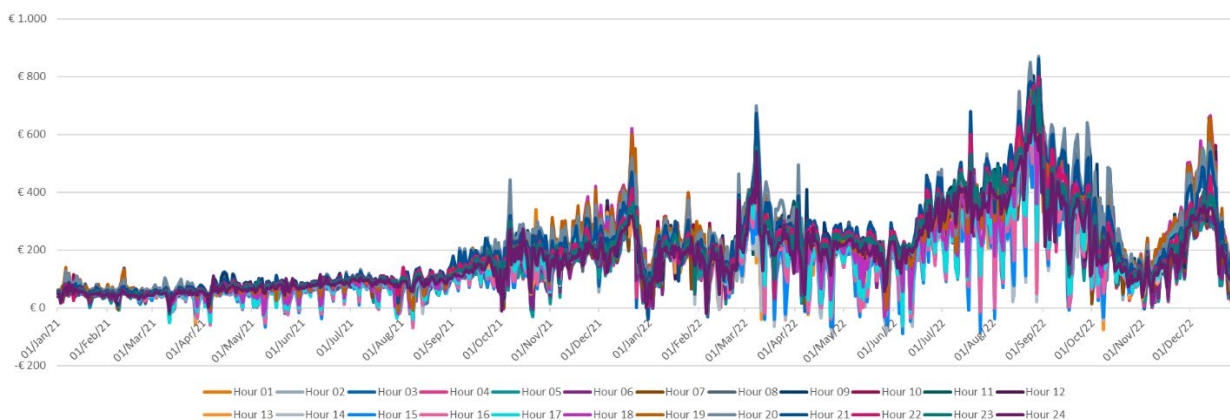
Figuur 45: Gemiddelden en volatiliteit ‘day ahead’ uuprijzen Belpex/EPEX Spot Belgium voor periode 01/01/2022–31/12/2022 (€/MWh, excl. btw)

De hoogste prijs die werd genoteerd in 2022 was €871/MWh (op maandag 29 augustus tussen 19u-20u). In 2021 was dit €620/MWh op een weekday in december tussen 17u-18u. Zoals te zien in Figuur 49 werden de hoogste prijzen in 2022 genoteerd in de zomer, wat atypisch is voor de energiemarkt. De hoogte van de prijzen in 2022 en de hoge volatiliteit onder invloed van de energiecrisis waren dan ook uitzonderlijk. De laagste prijs was €-100/MWh (op zondag 24 april tussen 13u-14u), terwijl dit in 2021 €-70/MWh was (op een zondag in augustus tussen 15u-16u). Een negatieve prijs betekent dat men tijdens die uren met een dynamisch contract geld krijgt om elektriciteit af te nemen van het net of moet betalen bij injectie van elektriciteit op het net (weliswaar enkel voor het onderdeel ‘energiecomponent’ op de factuur: de nettarieven,

heffingen, kosten groene stroom en WKK, de vaste jaarlijkse vergoeding en eventuele andere prijselementen blijven ongewijzigd). Het aantal uren met een negatieve prijs was in de tweede helft van 2022 veel minder dan in de eerste helft van het jaar. Van de in totaal 112 uren met een negatieve prijs in 2022 vielen 81% in de eerste helft van het jaar.

Figuur 46: Evolutie van de 'day ahead' uurprijzen Belpex/EPEX Spot Belgium voor periode 01/01/2021– 31/12/2022 (€/MWh, excl. btw)

De prijzen worden beïnvloed door vraag en aanbod (bv. hogere prijzen tijdens ochtend- en avondpieken en lagere prijzen op momenten met hoge productie uit zonnepanelen of windenergie). Tabel 6 geeft een overzicht van de voornaamste uurblokken waarin negatieve uurprijzen, maar ook extreem hoge uurprijzen vielen in 2022 en 2021, en van de prijsvolatiliteit. De standaardafwijking, een maatstaf voor de volatiliteit van de prijzen, was €134,65 in 2022 (t.o.v. €79,44 in 2021, en €23,10 in de eerste helft van 2021).

Tabel 6: Vergelijking extreem hoge en lage 'day ahead' uurprijzen en volatiliteit in 2022 t.o.v. 2021

	2021	2022
Hoogste uurprijs (€/MWh)	€620,00	€871,00
Laagste uurprijs (€/MWh)	€-70,00	€-100,00
Gemiddelde uurprijs (€/MWh)	€104,12	€244,53
Standaardafwijking	€79,44	€134,65
Aantal uren met negatieve uurprijs	159	112
% van totale uren	1,82%	1,28%
% van negatieve uurprijzen tussen 1u-6u	23,90%	16,07%
% van negatieve uurprijzen tussen 12u-17u	51,57%	61,61%

Aantal uren met uurprijs >€250/MWh	531	3514
% van totale uren	6,06%	40,11%
% van uurprijzen >€250/MWh tussen 6u-11u	25,42%	24,30%
% van uurprijzen >€250/MWh tussen 17u-22u	32,77%	28,40%
Aantal uren met uurprijs >€350/MWh	132	1693
% van totale uren	1,51%	19,33%
% van uurprijzen >€350/MWh tussen 6u-11u	27,27%	26,28%
% van uurprijzen >€350/MWh tussen 17u-22u	37,12%	32,84%

Die hoge volatiliteit van de day ahead uurprijzen verhoogde enerzijds wel het prijsrisico voor afnemers met een dynamisch contract, maar anderzijds ook de potentiële besparing door het verbruik te gaan verplaatsen in de tijd. Veel hangt hierbij af van het gedrag van de afnemer. Hoe meer deze zijn verbruik afstemt op de geldende uurprijzen, hoe meer hij kan besparen op zijn elektriciteitsfactuur. Prosumënten met een dynamisch contract laten hun verbruik wel nog steeds best zoveel mogelijk samenvallen met de uren waarin hun zonnepanelen elektriciteit produceren. Aangezien uren met hoge zonne-energie productie vaak samenvallen met de uren met een lagere uurprijs zal dit namelijk een negatief effect hebben op de gemiddelde terugleveringsvergoeding die ze ontvangen.

Een vergelijking tussen een dynamisch contract voor een huishoudelijke afnemer en een gemiddeld maandelijks geïndexeerd variabel contract leert ons dat de totale kost bij een afname van 3.500 kWh in 2022 toch lager lag bij het dynamisch contract dan bij het ‘klassieke’ variabele contract. We verdeelden de jaarafname hiervoor o.b.v. het gemiddeld RLP-profiel van alle Vlaamse distributienetgebieden⁴⁹. Mits enige inspanning door de afnemer, zou dit verschil nog groter kunnen zijn. De lagere factoren a en b in de prijsformule van het dynamisch contract dan bij een gemiddeld variabel contract spelen hier zeker in mee.

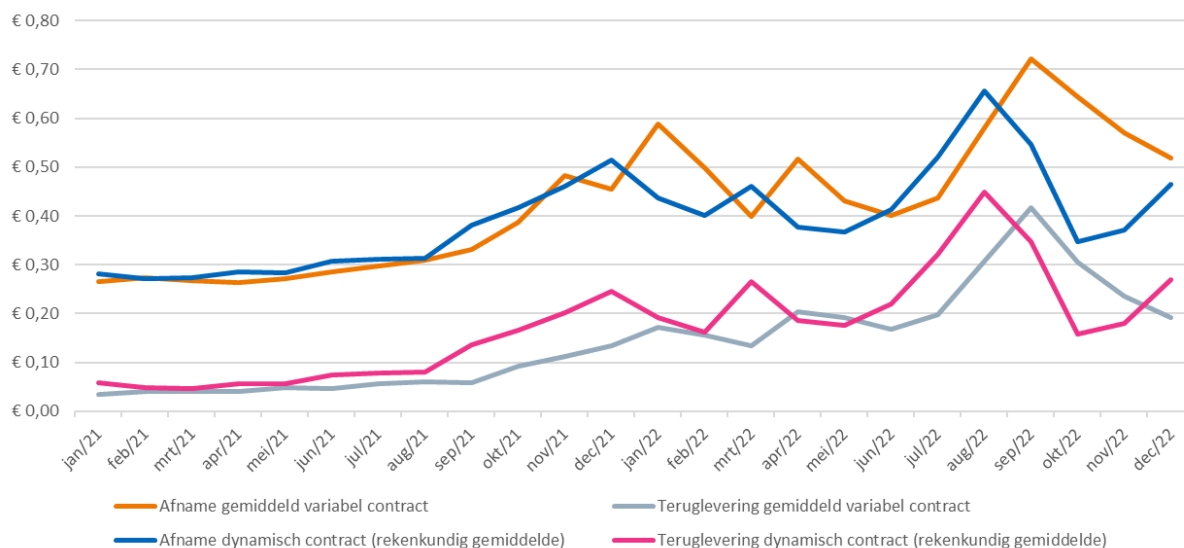
Indien de afnemer uit onze simulatie investeert in zonnepanelen en een prosumant wordt, zal het voordeel van het dynamische afnamecontract wat dalen door de hogere jaarlijkse vergoeding die zwaarder doorweegt in de totale factuur bij een lagere jaarafname. Zijn terugleveringsvergoeding ligt ook wat lager in het dynamisch contract dan in het gemiddeld variabel contract. Toch is ook hier het eindresultaat voordeliger voor het dynamisch contract. Veel hangt weliswaar af van de dimensionering van de zonnepaneleninstallatie t.o.v. het jaarverbruik en de mate van zelfverbruik.

De maandelijkse prijzen weergegeven in Figuur 50 zijn gebaseerd op rekenkundig gemiddelden en houden dus geen rekening met het afname- of terugleveringsprofiel, wat voor elke afnemer/prosumant verschillend zal zijn. Hoe optimaler de afnemer/prosumant zal omgaan met zijn dynamisch contract, hoe beter de prijzen zullen liggen t.o.v. ‘klassieke’ variabele contracten

⁴⁹ <https://www.vreg.be/nl/verbruiksprofielen-en-productieprofielen>

waarin het werkelijke uur van afname/teruglevering veel minder invloed heeft op de prijs (eventueel verschil dag-/nacht prijs).

Figuur 47: Rekenkundig gemiddelde afnameprijs en terugleveringsvergoeding per maand in een voorbeeld van dynamisch contract voor een huishoudelijke afnemer t.o.v. een gemiddeld variabel contract, maandelijks geïndexeerd o.b.v. de termijnmarkt (€/kWh, incl. btw bij afname)

Prosumenten met een batterijsysteem hebben meer mogelijkheden om hun zelfverbruik te verhogen en de resterende elektriciteitsinjecties op het net zoveel mogelijk te laten samenvallen met uren met een hoge elektriciteitsprijs. Ook hier hangt veel af van de dimensionering van de volledige installatie t.o.v. het elektriciteitsverbruik, en ook van de contractuele voorwaarden waaronder het batterijsysteem en de bijhorende sturing werden aangekocht. Zo gebeurt het vaak dat er nog een gebruiksrecht rust op (een deel van) de capaciteit van de batterij, waardoor de eigenaar niet altijd toegang heeft tot de volledige batterijcapaciteit.

Op dagen met onvoldoende productie uit de zonnepanelen, kan de batterij verder opgeladen worden via het net op uren met een lage elektriciteitsprijs. Die stroom kan dan op latere uren met een hogere elektriciteitsprijs weer verbruikt worden. De impact van een dynamisch contract is in dit geval duidelijk hoger, en resulteert in een extra kostenbesparing⁵⁰, aangezien het inspelen op de uurprijschommelingen dan een rechtstreekse impact heeft op de elektriciteitsfactuur. Bij een klassiek contract is de impact van een batterijsysteem beperkt tot het verlagen van het afnamevolume en in mindere mate het moment van afname of injectie (eventueel verschil dag-/nacht prijs).

Ondanks het uitgangspunt om de elektriciteit opgeslagen in een batterij voornamelijk zelf te verbruiken, resulteerde de hoge volatiliteit van de day ahead uurprijzen in 2022 in een bijkomende opportuniteit. Normaal gezien kost een kWh elektriciteit die men afneemt van het net meer dan de terugleveringsvergoeding die men krijgt voor een kWh elektriciteit die men op het net injecteert. Dit komt door een hogere energie-eenheidsprijs voor afname en het feit dat hierop nettarieven, heffingen, kosten groene stoom en WKK (en btw) worden aangerekend, wat niet het geval is bij teruglevering. In 2022 waren er echter 216 dagen waarin er minstens één uur was met een totale afnameprijs per kWh die lager was dan de terugleveringsvergoeding op een

⁵⁰ Aankoopkost van het batterijsysteem niet meegerekend.

ander uur binnen de 24 volgende uren⁵¹. In theorie zou men op die manier met een dynamisch contract elektriciteit kunnen afnemen op het net om die enkele uren later weer op het net te injecteren aan een hogere terugleveringsvergoeding dan de initiële aankoopprijs. In de praktijk is de financiële opbrengst hiervan echter te beperkt om een systematische inspanning te compenseren, voornamelijk door de beperkte volumes aan elektriciteit die een gemiddeld batterijsysteem kan op- of ontladen per uur. Gemiddeld ging het om c€6,54/kWh. De grootste opbrengst was c€62,39/kWh (op zondag 28 augustus).

Het aantal afnemers met een dynamisch contract, die voorheen jaargemeten waren, is nog heel beperkt, maar is sinds 2023 toch aan een opmars bezig. In totaal gaat het voorlopig nog om minder dan 1.000 afnemers, huishoudelijke en kleine professionele afnemers samen. Hoewel er voor veel afnemers een financieel voordeel te halen valt, wordt vooral gekeken naar eigenaars van een of meerdere elektrische voertuigen en naar warmtepompen (echter niet alle warmtepompen zijn flexibel inzetbaar). Alvorens een afnemer een dynamisch contract afsluit, zal de leverancier zo goed mogelijk proberen achterhalen of dit de beste optie is voor de klant. In andere gevallen kan een simulatie uitgevoerd worden op de website van de leverancier.

Momenteel heeft een dynamisch contract in Vlaanderen enkel een impact op het onderdeel van de energiekost van de factuur. Om de potentiële financiële impact van dergelijke contracten te vergroten, tonen voorbeelden uit het buitenland dat dynamische nettarieven en zelfs heffingen een duidelijk verschil maken. In de tariefmethodologie voor distributie elektriciteit en aardgas gedurende de reguleringsperiode 2021-2024 is opgenomen dat de distributienetbeheerders ten laatste tegen 1 december 2023 een studie moeten uitvoeren over de eventuele noodzaak van invoering van tijdsafhankelijke elektriciteitsdistributienettarieven⁵².

Verder kan het belang van sturingen en energiebeheerssystemen, zoals Home Energy Management Systems (HEMS), niet genoeg benadrukt worden. Deze moeten het mogelijk maken om het elektriciteitsverbruik automatisch te sturen op basis van eventuele eigen productie en van de actuele elektriciteitsprijzen.

Dynamische contracten werden van bij de start in 2021 opgenomen in de V-test[®]. Dat was aanvankelijk in de vorm van geschatte minimum, gemiddelde en maximum eenheidsprijzen, berekend op basis van inschattingen van de 'day ahead' uurprijzen voor de komende 12 maanden. Sinds januari 2022 is het mogelijk om een gepersonaliseerde simulatie te maken van de geschatte jaarkost van dynamische contracten op basis van de eigen afname- en eventueel injectiecijfers. Hiervoor moet men een jaar aan historische kwartierdata inladen in de V-test[®], ofwel manueel, ofwel via een koppeling met Mijn Fluvius⁵³. Het activeren van kwartierdata voor elektriciteit en uurdata voor gas in Mijn Fluvius is gratis en kan door de afnemer zelf uitgevoerd worden (mits digitale meter(s)). Het is pas vanaf activatie dat een historiek aan kwartier-/uurdata kan opgebouwd worden. Tot nu toe gebeurde dit voor 223.193 digitale elektriciteitsmeters en 142.949 digitale gasmeters (status 31/12/2022, tegenover respectievelijk 55.498 en 27.025 op 31/12/2021).⁵⁴ Het activeren van kwartier-/uurdata kan de afnemer veel informatie bezorgen over zijn verbruik en kan helpen om rationeler om te gaan met het energiegebruik en zo energie en kosten te besparen.

⁵¹ De berekeningen werden gemaakt op basis van de dynamische afname- en terugleveringscontracten van Engie Electrabel voor huishoudelijke afnemers. In 2022 waren dit nog de enige dynamische contracten aangeboden op de huishoudelijke markt.

⁵² https://www.vreg.be/sites/default/files/Tariefmethodologie/2021-2024/BESL-2021-97/tariefmethodologie_reguleringsperiode_2021-2024_v5.pdf

⁵³ <https://mijn.fluvius.be>

⁵⁴ Bron: Fluvius

Het is sinds mei 2023 ook mogelijk om zonder een jaar aan historische kwartierwaarden een simulatie uit te voeren van dynamische contracten in de V-test[®]. Het contractaanbod breidde zich recent ook verder uit bij meerdere leveranciers.

4 Stand van zaken recente evoluties

De energiemarkt is constant in beweging, met nieuwe opties die beschikbaar worden voor de marktspelers en afnemers. Dit hoofdstuk geeft een stand van zaken van enkele belangrijke evoluties.

4.1 Maandafrekening

Sinds 1 april 2022 moeten leveranciers die meer dan 200.000 afnamepunten beleveren in het Vlaamse Gewest afrekening op maandbasis aanbieden van het gemeten maandverbruik bij huishoudelijke afnemers met een digitale meter⁵⁵. Een afnemer die hiervoor kiest, zal i.p.v. meerdere voorschotfacturen en één afrekeningsfactuur per jaar, twaalf afrekeningsfacturen krijgen en geen voorschotfacturen meer.

Hier zijn zowel voor- als nadelen aan verbonden. Voordelen zijn dat de afnemer minder kans heeft onverwacht een zeer hoge factuur in de bus te krijgen dan bij jaarlijkse afrekening (bv. als de voorschotten zwaar onderschat zijn) en dat de afnemer ook geen openstaande positieve saldi kan hebben bij de leverancier indien deze zijn levering plots zou moeten stopzetten, bv. bij faillissement (dit kan het geval zijn als de voorschotten overschat waren). Maandelijks afrekeningen kunnen de afnemer ook helpen om bewuster om te gaan met zijn energiegebruik en het geeft de mogelijkheid om inspanningen ter beperking van het energiegebruik in een specifieke periode ook rechtstreeks gereflecteerd te zien in de factuur. Bij jaarafrekening is dit niet noodzakelijk het geval, omwille van een verdeling van het jaarvolume over de verschillende maanden o.b.v. een gemiddeld lastprofiel. Het voornaamste nadeel voor de afnemer is echter de seizoensgebonden variatie in het energiegebruik en dus ook de hoogte van de maandelijks afrekening. Vooral bij gas kunnen de verschillen doorheen het jaar aanzienlijk zijn, met heel beperkte facturen in de zomer en zware facturen in de winter als gevolg. Bij jaarlijkse afrekening met voorschotfacturen blijven deze constant doorheen het jaar aangezien het bedrag van het maandelijks voorschot bepaald wordt op basis van de totale geschatte jaarafname.

Aanvankelijk ondersteunde Fluvius maandafrekening IT-technisch nog niet voor aardgas, waardoor leveranciers dit dan ook nog niet konden aanbieden. Ook bood één leverancier nog geen maandafrekening aan vanaf april 2022, ook al beleverde hij meer dan 200.000 afnamepunten. Nadat we hier twee handhavingstrajecten voor opstartten, met bijhorende boetebeslissingen⁵⁶, werd maandafrekening voor gas mogelijk gemaakt en bood de betreffende leverancier de optie voor maandafrekening ook aan.

De mogelijkheid tot maandelijks afrekeningen is ook aangeduid in de V-test[®]. Sommige leveranciers bieden maandafrekening aan als een optie bij alle of een deel van hun contracten. Anderen bieden enkel specifieke contracten met (verplichte) maandafrekening aan. In de V-test[®] kan via de filter 'maandelijks afrekenen (geen voorschotten)' (onder 'Facturatie', vraag 'Hoe vaak wil je betalen voor jouw energie?') een overzicht gemaakt worden van de contracten waarbij maandafrekening mogelijk is.

Naast de leveranciers die de mogelijkheid voor maandafrekening moeten aanbieden volgens het Energiebesluit (Eneco Belgium, Engie Electrabel, Luminus, Mega (Power Online) en TotalEnergies

⁵⁵ Art. 3.2.18, 4°, c van het Energiebesluit

⁵⁶ BESL-2022-106 t.e.m. BESL-2022-114

Power & Gas Belgium), zijn er ook andere leveranciers die dit al vrijwillig aanbieden. De verplichting tot het aanbieden van maandafrekening zou vanaf 1 januari 2024 worden uitgebreid naar alle leveranciers en alle aangeboden contracten (cf. art. 12, 1° van het ontwerp van verzamelbesluit⁵⁷ tot wijziging van het Energiebesluit, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 28 april 2023).

In het dashboard rond datagebruik bij digitale meters in Vlaanderen is te zien hoeveel digitale meters al overschakelden naar maandfacturatie⁵⁸. Eind 2022 waren er al meer dan 25.000 afnemers die van deze mogelijkheid gebruik maakten voor elektriciteit en 13.500 afnemers voor aardgas. Deze stijging zet zich ook in 2023 verder.

4.2 Energiegemeenschappen, energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom

Op 22 december 2022 publiceerden we een eerste rapport over energiegemeenschappen, energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom⁵⁹. Aangezien dit nog altijd relatief recente concepten zijn, en er ondertussen een aantal nieuwe ontwikkelingen zijn, geven we in dit marktrapport een nieuwe stand van zaken.

Hiermee geven we al deels uitvoering aan de jaarlijkse rapporteringsverplichting i.v.m. energiegemeenschappen, energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom, zoals het Energiedecreet en Energiebesluit die opleggen aan de VREG⁶⁰.

Na de zomer zullen we een interactief dashboard op onze website publiceren. Met de gegevens gepubliceerd via dit dashboard zullen we onze jaarlijkse rapportering vervolledigen.

‘Peer-to-peerhandel van groene stroom’ wordt in de praktijk ook wel ‘persoon-aan-persoonverkoop’ genoemd. In dit rapport verwijzen we hier verder naar met de afkorting ‘P2P’.

4.2.1 Energiegemeenschappen

In ons rapport van december 2022 gaven we meer toelichting bij de twee types energiegemeenschappen – de energiegemeenschap van burgers (‘EGB’) en de hernieuwbare-energiegemeenschap (‘HEG’) – en de gelijkenissen en verschillen tussen beide⁶¹. Meer informatie hieromtrent is daarnaast ook beschikbaar op onze website⁶².

Kort samengevat, is zowel een EGB als een HEG een groep afnemers die zich op een gestructureerde manier verenigt om samen bepaalde activiteiten met een ecologisch, economisch of sociaal hoofddoel uit te oefenen. De activiteit(en) die zowel een EGB als een HEG uitoefent, is/zijn er één of meer uit de volgende lijst:

- zelf produceren van energie, en die zelf verbruiken, opslaan, delen en/of verkopen;
- aanbieden van energiediensten of eraan deelnemen;

⁵⁷ <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/644B691FCA1CB15B58CF5503>

⁵⁸ https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Digitale%20meter.html

⁵⁹ RAPP-2022-23, raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/document/rapp-2022-23.

⁶⁰ Zie art. 3.1.3, eerste lid, 4°, n) Energiedecreet en art. 3.3.3 Energiebesluit.

⁶¹ RAPP-2022-23 (sectie 2.1), raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/document/rapp-2022-23.

⁶² www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen

- aanbieden van oplaaddiensten voor elektrische voertuigen;
- dienstverlener zijn van flexibiliteit, dan wel deelnemer zijn aan flexibiliteit of aggregatie.

Anders dan bij een EGB, mogen de activiteiten van een HEG uitsluitend betrekking hebben op hernieuwbare energie.

4.2.1.1 Meldingsplicht en evoluties meldingen

Elke energiegemeenschap, zowel een EGB als een HEG, is verplicht om zich te melden bij de VREG⁶³. We stellen hiertoe een digitaal meldingsformulier ter beschikking. In principe publiceren we alle ontvangen meldingen op onze website⁶⁴.

De meldingsplicht voor energiegemeenschappen geldt sinds 1 januari 2022. In ons rapport van december 2022 gaven we meer toelichting bij de 131 meldingen van energiegemeenschappen die we ontvingen voor de periode vanaf 1 januari 2022 tot en met 1 december 2022⁶⁵.

Sindsdien zijn er 55 bijkomende meldingen geweest. Het aantal unieke organisaties dat in onze lijst is opgenomen, is echter gedaald van 60 organisaties op 1 december 2022 tot 59 op 1 juni 2023. Een heel aantal van de meldingen schraptten we of voegden we niet toe aan de lijst omdat het gaat om niet-bestaande rechtspersonen. We brachten daarbij telkens de contactpersonen horende bij deze meldingen op de hoogte. Een ander deel schraptten we of voegden we niet toe aan de lijst omdat de contactpersoon in deze gevallen naderhand zelf duidelijk heeft aangegeven dat de melding verkeerdelijk was, en dat men in deze gevallen eigenlijk enkel geïnteresseerd is in P2P of in een vorm van energiedelen waarvoor geen energiegemeenschap vereist is.

Begin juni 2023 zijn er in onze lijst 14 organisaties opgenomen die zich meldden als HEG, 17 organisaties die zich meldden als EGB, en 28 organisaties die zich dubbel hebben gemeld, één keer als HEG en één keer als EGB. Zoals al aangegeven in ons rapport van december 2022, is het mogelijk dat men tegelijkertijd aan de toepassingsvoorwaarden van een EGB én de (veelal wat striktere) toepassingsvoorwaarden van een HEG voldoet.

Deze organisaties zijn heel verscheiden voor wat betreft de **activiteiten** die ze aanduiden bij hun melding. En net zoals aangegeven in ons rapport van 2022 blijven er nog steeds vreemde zaken opduiken. Zo zijn er organisaties die activiteiten 2, 3, 6 en/of 8 aanduiden, maar activiteit 1 niet (zie Tabel 7), ook al zijn de eerstgenoemde activiteiten niet mogelijk zonder activiteit 1 (energie produceren).

Tabel 7 7: De activiteiten die een energiegemeenschap kan melden.

Nr	Beschrijving activiteit
1	Energie produceren uit een installatie. Die installatie kan rechtstreeks aangesloten zijn op een elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, een gesloten distributienet van elektriciteit of een warmte- of koudenet. De installatie kan ook onrechtstreeks aangesloten zijn op een van die netten via de aansluiting van vennoten of leden van de energiegemeenschap.
2	De energie (zoals vermeld in optie 1) zelf verbruiken .

⁶³ Zie art. 4.8.3 Energiedecreet en art. 3.3.2 Energiebesluit.

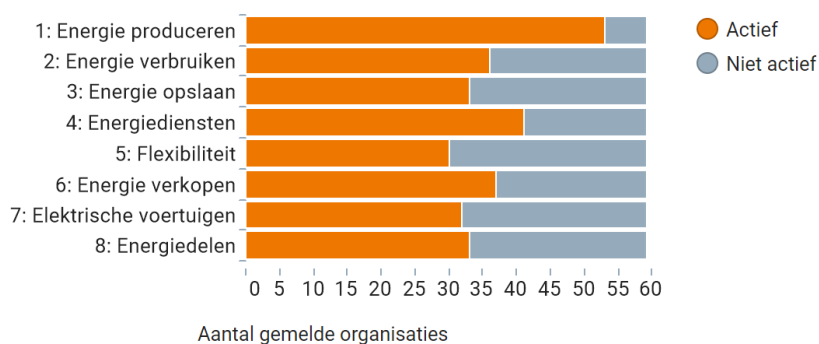
⁶⁴ Zie onderaan deze webpagina (knop 'aangemelde energiegemeenschappen'): www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen.

⁶⁵ RAPP-2022-23 (sectie 2.3), raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/document/rapp-2022-23.

3	De energie (zoals vermeld in optie 1) opslaan .
4	Energiediensten aanbieden of eraan deelnemen.
5	Optreden als dienstverlener van flexibiliteit of deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie.
6	De energie (zoals vermeld in optie 1) verkopen - ook met een stroomafnameovereenkomst.
7	Oplaaddiensten voor elektrische voertuigen aanbieden
8	Energiedelen tussen de vennoten of leden van de energie (zoals vermeld in optie 1)

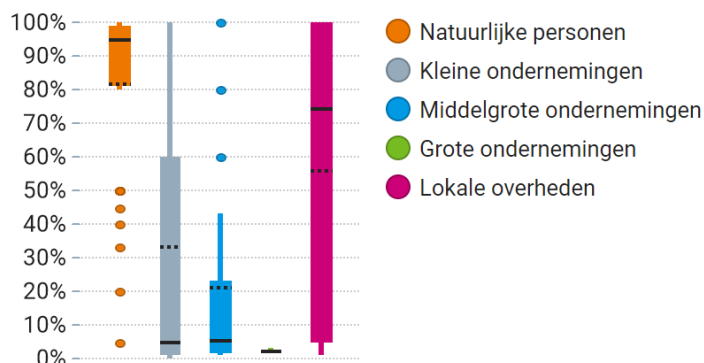
Figuur 51 geeft een overzicht van de activiteiten die de gemelde organisaties hebben aangeduid. Activiteit 1 (energie produceren) is de meest populaire, activiteit 5 (flexibiliteit) de minst populaire. De vraag blijft hier, net zoals in het rapport van december 2022, hoe de organisaties deze vraag hebben geïnterpreteerd. We vermoeden dat minstens enkele organisaties de activiteiten hebben aangeduid die ze willen of plannen te ondernemen, maar niet degene waar ze vandaag al mee bezig zijn.

Figuur 48: Het aantal organisaties dat aangeeft actief te zijn bij een bepaalde activiteit.

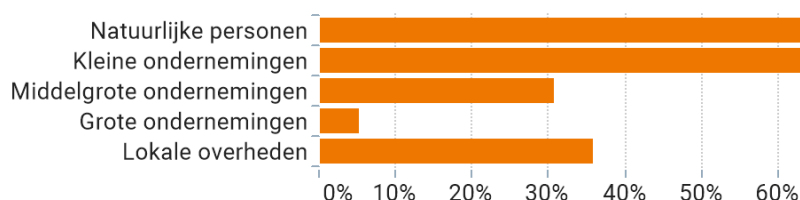
De **verhoudingen tussen de verschillende types vennoten of leden** verschillen sterk van melding tot melding. De boxplots⁶⁶ in Figuur 52 geven een idee welke verhoudingen worden ingevuld bij elk type vennoot of lid. Lokale overheden tonen een grote spreiding, en kunnen dus zowel in beperkte mate aanwezig zijn als vennoot of lid, als het enige aanwezige type vennoot of lid zijn. De natuurlijke personen zijn meestal in de meerderheid (> 80%) wanneer ze aanwezig zijn. Grote ondernemingen hebben dan weer een zeer beperkt aandeel wanneer ze aanwezig zijn.

Figuur 49: Een boxplot⁶⁶ van de samenstelling van de leden in de gemelde organisaties, wanneer de organisaties een percentage verschillend van 0 ingaven. De volle zwarte lijn is de mediaan, de gestreepte zwarte lijn is het gemiddelde.

Figuur 53 geeft een beeld van hoe vaak een bepaalde type vennoot/lid aanwezig is. Natuurlijke personen komen het vaakst voor, in 64% van de gemelde organisaties, gevolgd door kleine ondernemingen (63%) en lokale overheden (36%). Grote ondernemingen komen niet vaak voor, slechts 5% van de organisaties die zich meldden, heeft ze aangeduid.

Figuur 50: Percentage van het aantal gemelde organisaties waarbij een bepaald type vennoot/lid aanwezig is.

Wanneer een organisatie zich meldt als HEG, moet deze ook aangeven op welke wijze ze de **nabijheidsvereiste** invult. De vaststellingen in ons rapport van december 2022 blijven grotendeels hetzelfde. 14% geeft aan op basis van technische nabijheid te werken, en 86% op basis geografische nabijheid.

De geografische nabijheid kan heel breed of heel eng worden ingevuld: van België (wat eigenlijk niet mogelijk is, het werkingsgebied van een HEG kan zich geografisch gezien maximaal tot het grondgebied van het volledige Vlaams Gewest uitstrekken), tot de gebouwen van een OCMW. Daarnaast lijken de organisaties die een afbakening op basis van technische nabijheid kiezen, dit niet correct in te vullen. Het betreft organisaties die eerder geïnteresseerd lijken in ‘energiedelen binnen een gebouw’ of in ‘energiedelen met zichzelf’.

4.2.1.2 Aandachtspunten en suggesties

De **aandachtspunten** die zich stellen m.b.t. de meldingen van energiegemeenschappen, zijn momenteel nog dezelfde als degene die we al vermeldden in ons rapport van december 2022⁶⁷.

⁶⁶ Een boxplot geeft de spreiding weer van bepaalde data, in dit geval zijn dat de antwoorden die de gemelde organisaties gaven bij hun leden-/vennotensamenstelling. De boxplot deelt de antwoorden op in vier stukken (of kwartielen), die elk 25% van de antwoorden bevatten. De rechthoek die getekend staat duidt de twee middelste kwartielen aan (van 25 tot 75%), de lijnen boven en onder de rechthoek geven de twee uiterste kwartielen aan (0-25% en 75-100%). In sommige gevallen staan er ook nog punten apart aangeduid, dit zijn uitschieters.

⁶⁷ RAPP-2022-23 (secties 2.3 en 2.4), raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/document/rapp-2022-23.

Zo kunnen we, op basis van de gegevens die we conform het Energiebesluit mogen opvragen in het kader van de melding, niet overgaan tot een controle van alle toepassingsvoorwaarden voor een EGB resp. HEG. Daarnaast is er het gegeven dat bepaalde van die toepassingsvoorwaarden op zichzelf te vaag of ruim geformuleerd zijn in het Energiedecreet.

We kunnen dan ook niet controleren of elke organisatie die zich heeft gemeld en opgenomen wordt in de lijst van aangemelde energiegemeenschappen, daadwerkelijk een EGB of HEG is (zoals gedefinieerd in het Energiedecreet). Die boodschap hebben we ook duidelijk op onze website opgenomen⁶⁸. We blijven echter in de mate van het mogelijke wel actie ondernemen tegen foutieve meldingen. Zo checken we of meldingen overeenstemmen met een bestaande rechtspersoon. Is dat niet het geval, dan laten we de melding weg uit onze lijst van gemelde energiegemeenschappen. Als we vragen hebben i.v.m. de juistheid van gemelde gegevens vragen we om verdere verduidelijking, bijvoorbeeld wanneer de melding lijkt te corresponderen met P2P of een vorm van energiedelen waarvoor geen energiegemeenschap vereist is. Om laatstgenoemd type foutieve meldingen structureler tegen te gaan, hebben we ook de tekst op onze webpagina verduidelijkt⁶⁹.

Tot slot blijven we ook achter de **suggesties** in ons rapport van december 2022 staan. Hoewel we onze eigen webpagina rond energiegemeenschappen hebben en die actualiseren wanneer relevant, blijven we voorstander van een verdere stroomlijning van de communicatie over het thema voor zover mogelijk. Daarnaast riepen we in ons vorige rapport de Vlaamse regelgever op om komaf te maken met vage toepassingsvoorwaarden voor energiegemeenschappen en de overbodige overlap tussen de EGB en de HEG, en vermeldde we het aandachtspunt van de controlebaarheid van de toepassingsvoorwaarden voor energiegemeenschappen. Uiteraard blijven we bereid om hierover mee te denken en verdere input te verlenen.

4.2.2 Energiedelen en P2P

Kort samengevat, houdt **energiedelen** in dat een actieve afnemer zelfgeproduceerde energie direct deelt, met zichzelf of binnen een groep met andere actieve afnemers. Dat kunnen burgers (bv. burens, vrienden, familie) zijn, maar ook overheden en bedrijven. Er zijn verschillende vormen van energiedelen.

- Energiedelen met zichzelf: één actieve afnemer deelt zelfgeproduceerde energie tussen verschillende eigen verblijfplaatsen/bedrijfsvestigingen (d.w.z. tussen verschillende toegangspunten waarvan die actieve afnemer titularis is).
- Energiedelen binnen een gebouw: een groep actieve afnemers deelt de gezamenlijk geproduceerde energie met elkaar, binnen hetzelfde appartementsgebouw of multifunctioneel gebouw.
- Energiedelen binnen een energiegemeenschap: vennoten of leden van een EGB of een HEG delen de binnen/door de energiegemeenschap geproduceerde energie met elkaar.

Daarnaast is er **P2P**, dat inhoudt dat een actieve afnemer de groene stroom die hij zelf heeft geproduceerd en injecteert op het net op zijn verblijfplaats of bedrijfsvestiging, kan verkopen aan één andere actieve afnemer.

Energiedelen en P2P hebben grotendeels gelijkaardige kenmerken. Het verloopt allebei op kwartierbasis, wat vereist dat de betrokken actieve afnemers een digitale meter hebben waarbij

⁶⁸ Zie www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen (onder hoofding 'Aangemelde energiegemeenschappen').

⁶⁹ Zie www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen (onder hoofding 'Meldingsplicht').

‘meetregime 3’ (registratie van kwartierwaarden) werd geactiveerd. Daarnaast zijn energiedelen en P2P begrensd tot de afname van de actieve afnemer die de groene stroom koopt en is het nodig dat de actieve afnemers die betrokken zijn bij energiedelen en P2P elk een elektriciteitsleveringscontract hebben bij een commerciële leverancier, die toegangshouder blijft. Ook hebben energiedelen en P2P enkel een impact op de energiekostencomponent (‘commodity’) van de elektriciteitsfactuur.

Energiedelen verschilt van P2P, in de zin dat **energiedelen** een **kosteloze** uitwisseling van energie is, terwijl **P2P** een **verkoop** is. Het kosteloze karakter van energiedelen houdt in dat de betrokken actieve afnemers onderling geen prijs/vergoeding mogen vragen voor de energie die zij uitwisselen. Bij P2P mogen de betrokken actieve afnemers daarentegen onderling een prijs/vergoeding afspreken voor de groene stroom die wordt verkocht in het kader van P2P.

Meer informatie over de verschillende vormen van energiedelen en P2P vindt u op onze website⁷⁰. Ook in ons rapport van december 2022 gaven we meer toelichting bij P2P en energiedelen, evenals het verloop van de implementatie ervan. Daarnaast stelden we enkele aandachtspunten vast en suggereerden we mogelijke verbeterpunten⁷¹.

Hieronder bouwen we daarop voort en vindt u in eerste instantie een overzicht van de nieuwigheden sinds het vorig rapport. Vervolgens gaan we in op de resultaten van de bevraging rond energiedelen en P2P die we in maart 2023 hebben uitgevoerd bij de elektriciteitsleveranciers, met aansluitend een analyse van de kosten en baten van energiedelen en P2P voor de afnemer. We sluiten af met enkele aandachtspunten en suggesties.

4.2.2.1 *Nieuwigheden bij energiedelen en P2P sinds het vorige rapport*

In ons rapport van december 2022 wezen we al op enkele aankomende aanpassingen in de regelgeving m.b.t. energiedelen en P2P, die op het moment van schrijven van dat rapport op til waren. Intussen zijn deze aanpassingen doorgevoerd. Hieronder geven we wat meer tekst en uitleg daarbij.

Een eerste aanpassing betreft de **opheffing van het woord “onbalans”** in de bepalingen i.v.m. energiedelen en P2P in het Energiedecreet⁷². Dit gebeurde bij decreet van 23 december 2022⁷³. Voorheen werd bepaald dat de gemeten energie op de toegangspunten – betrokken bij energiedelen en P2P – niet wordt gewijzigd bij o.m. de berekening van de onbalans, door de toegekende of uitgewisselde resp. geleverde energie in het kader van het energiedelen of de P2P. De schrapping van het woord “onbalans” heeft tot doel om maximaal oplossingen mogelijk te maken voor de *sourcing* en het *settlement* bij energiedelen en P2P.

Daarnaast voorzag een ander decreet van 23 december 2023 in de invoering van een **nieuwe activiteit: de ‘verkoop van in of op appartementsgebouwen of multifunctionele gebouwen**

⁷⁰ <https://www.vreg.be/nl/energiedelen-en-persoon-aan-persoonverkoop>

⁷¹ RAPP-2022-23 (secties 3.1 t.e.m. 3.3), raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/document/rapp-2022-23.

⁷² Meer bepaald in resp. art. 7.2.1, §1, zevende lid en art. 7.2.2, §2, vierde lid Energiedecreet.

⁷³ Zie art. 33 en art. 34 van het decreet van 23 december 2022 tot wijziging van de wet van 28 december 1964 betreffende de bestrijding van de luchtverontreiniging, het Energiedecreet van 8 mei 2009, het decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012 en het decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen, BS 29 december 2022, 102.779.

opgewekte groene stroom⁷⁴. Deze activiteit kwam er naast de al bestaande vormen van energiedelen en P2P. Het nieuwe art. 7.2.3 Energiedecreet voorziet erin dat een vereniging van mede-eigenaars (hierna: ‘VME’) de groene stroom die wordt geproduceerd in of op een appartementsgebouw of multifunctioneel gebouw, of de aanhorigheden van dat gebouw, kan verkopen aan de afnemers in dat gebouw. Dit kunnen mede-eigenaars zijn die zelf een deel van het gebouw bewonen of gebruiken, maar ook huurders.

Het vermelde artikel bevat ook een nieuwe definitie van “appartementsgebouw of multifunctioneel gebouw”, die bovendien ook het afbakeningscriterium wordt bij het al eerder bestaande energiedelen in een gebouw⁷⁵. Naast verkoop door een VME (in gebouwen waar die aanwezig is), is de regeling van overeenkomstige toepassing op appartementsgebouwen of multifunctionele gebouwen die maar één eigenaar hebben (waarvoor geen VME verplicht is), of op het geval waarbij een eigenaar van de VME (of van de andere mede-eigenaars in onverdeeldheid) het recht heeft gekregen om de gemeenschappelijke delen privaat in gebruik te nemen (voor bv. een private zonnepaneelinstallatie op het dak).

In functie van een goede leesbaarheid, zullen we in het vervolg echter met de term ‘**VME-verkoop**’ naar deze nieuwe activiteit verwijzen.

De decretale randvoorwaarden voor VME-verkoop zijn zeer gelijkend op die voor energiedelen en P2P. Zo verloopt ook VME-verkoop op kwartierbasis, en dit maximaal ten belope van de afname van elke betrokken bewoner of gebruiker. Ook doet de VME-verkoop geen afbreuk aan de van toepassing zijnde rechten, heffingen, belastingen, toeslagen en bijdragen. Tot slot is er bij VME-verkoop, net zoals bij P2P, een vrijstelling van leveringsvergunningplicht en enkele andere decretale (openbaredienst)verplichtingen die normaal gezien voor leveranciers gelden⁷⁶.

Om VME-verkoop in de praktijk te implementeren, heeft de VREG bij de recentste herziening van zijn technisch reglement voor de distributie van elektriciteit in het Vlaamse Gewest (TRDE) een nieuw artikel ingevoegd in de Marktcode van het TRDE, naast de al bestaande artikelen i.v.m. energiedelen en P2P⁷⁷. Deze artikelen zijn zeer gelijkend: zowel bij energiedelen, P2P als VME-verkoop moeten de betrokken partijen onderling communiceren volgens de regels vastgelegd in een **implementatieprotocol**, waarbij het TRDE eisen stelt qua minimuminhoud en randvoorwaarden⁷⁸. Het implementatieprotocol moet onder andere regelen hoe energiedelen, P2P en VME-verkoop opgestart kunnen worden, op basis van welke verdeelsleutels dit kan

⁷⁴ Decreet van 23 december 2022 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de verkoop van in of op appartementsgebouwen of multifunctionele gebouwen opgewekte groene stroom betreft, BS 20 januari 2023, 8.470.

⁷⁵ Zie art. 7.2.3, §1 en art. 7.2.1, §1 van het Energiedecreet, met elk de volgende, identieke definitie: “In dit artikel wordt verstaan onder appartementsgebouw of multifunctioneel gebouw: een gebouw of gebouwencomplex dat bestaat uit een of meer gebouwen op een eigen site met per gebouw minstens twee wooneenheden of andere eenheden, dat aan de volgende voorwaarden voldoet: 1° het gebouw of gebouwencomplex beschikt over een of meer gemeenschappelijke aansluitingspunten op een elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit of een gesloten distributienet van elektriciteit; 2° in geval van een gebouwencomplex beschikken de gebouwen die deel uitmaken van het gebouwencomplex over gemeenschappelijke aanhorigheden”.

⁷⁶ Cf. art. 7.2.3, §2, eerste lid Energiedecreet.

⁷⁷ Art. 4.3.66 van het TRDE van 24 maart 2023 heeft betrekking op de marktprocessen voor VME-verkoop. De artikelen 4.3.64 en 4.3.65, die ook al in de voorgaande TRDE-versie waren opgenomen, hebben betrekking op de marktprocessen voor energiedelen en P2P. Het TRDE van 24 maart 2023 is raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/technische-reglementen.

⁷⁸ Zie voor een meer uitgebreide toelichting hierover de toelichtende nota (bijlage 2) bij de beslissing van de VREG van 24 maart 2023 met betrekking tot de goedkeuring van het technisch reglement distributie elektriciteit in het Vlaamse Gewest (BESL-2023-07), raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/document/besl-2023-07.

verlopen, hoe deelnemers toegevoegd en verwijderd kunnen worden, hoe de meetgegevens en andere informatie worden uitgewisseld tussen Fluvius en de energieleveranciers, etc.

Zoals beschreven in ons rapport van december 2022 had de VREG in de periode december 2021 t.e.m. december 2022 al drie opeenvolgende versies van het implementatieprotocol goedgekeurd. De op moment van schrijven van dat rapport recentste, **derde protocolversie** is in werking getreden op 23 januari 2023, en maakte – naast energiedelen binnen een gebouw, ‘energiedelen met zichzelf’, P2P – ook energiedelen binnen een energiegemeenschap mogelijk⁷⁹. Bovendien viel met de inwerkingtreding van deze protocolversie de randvoorwaarde i.v.m. een leveringscontract bij dezelfde commerciële energieleverancier weg. Actieve afnemers die aan energiedelen of P2P doen, moesten vanaf dan dus niet meer een contract hebben bij dezelfde commerciële energieleverancier, dan de andere actieve afnemers die bij het energiedelen of de P2P betrokken zijn. En bij energiedelen met zichzelf, moest de actieve afnemer vanaf dan niet meer in al zijn verblijfplaatsen/bedrijfsvestigingen een contract hebben met dezelfde energieleverancier.

Samengevat, werd met de inwerkingtreding van de derde protocolversie op 23 januari 2023 de implementatie van energiedelen en P2P vervolledigd, in de zin dat alle (toenmalige) vormen van energiedelen en P2P geïmplementeerd werden en op één toegangspunt één vorm van energiedelen of P2P mogelijk werd, zonder verdere randvoorwaarden. Na verificatie bij Fluvius hiervan, zijn we dan ook kunnen overgaan tot de **afsluiting van het handhavingstraject** dat we eerder hadden opgestart ten aanzien van de tien Vlaamse elektriciteitsdistributienetbeheerders waarvoor Fluvius als werkmaatschappij optreedt en in het kader waarvan een administratieve geldboete zou worden opgelegd vanaf 1 februari 2023, ingeval de implementatie van energiedelen en P2P dan nog steeds onvolledig was geweest⁸⁰.

Vervolgens kwam er in april 2023 nog een nieuwe protocolversie (“**versie 3.1**”) in de plaats van de derde protocolversie⁸¹. Met deze protocolversie, die de momenteel geldende protocolversie is, wordt VME-verkoop in de praktijk mogelijk gemaakt. Daarnaast voorziet deze protocolversie ook nog steeds in de implementatie van de verschillende vormen van energiedelen en P2P, zoals die al opgenomen was in de derde protocolversie. Voor wat dit betreft, zijn er geen inhoudelijke wijzigingen in de implementatie zoals die al sinds 23 januari 2023 – datum van inwerkingtreding van de derde protocolversie – bestaat.

Fluvius organiseerde met betrekking tot deze protocolversie 3.1 geen voorafgaandelijke stakeholderoverlegmomenten en ook geen schriftelijke consultatie van alle belanghebbenden. Het TRDE liet dat toe, omwille van verschillende redenen.

⁷⁹ Zie de beslissing van de VREG m.b.t. de goedkeuring van het voorstel van de elektriciteitsdistributienetbeheerders betreffende het protocol inzake energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom (derde protocolversie) (BESL-2022-207), raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/document/besl-2022-207.

⁸⁰ De administratieve geldboetes, die o.w.v. de implementatie vóór 1 februari 2023 uiteindelijk niet verschuldigd waren, werden opgelegd bij beslissingen van de VREG m.b.t. de oplegging van een administratieve geldboete, conform artikel 13.3.2 Energiedecreet, aan de opdrachthoudende verenigingen FLUVIUS ANTWERPEN, FLUVIUS LIMBURG, FLUVIUS WEST, GASELWEST, IMEWO, INTERGEM, IVEKA, IVERLEK, PBE en SIBELGAS wegens de niet-naleving van de artikelen 7.2.1, §1 en 7.2.2, §2 Energiedecreet evenals de artikelen 4.3.64 en 4.3.65 TRDE (BESL-2022-72 t.e.m. BESL-2022-80), raadpleegbaar via: https://www.vreg.be/nl/documenten-databank?text=artikelen+7.2.1%2C+%C2%A71+en+7.2.2%2C+%C2%A72+Energiedecreet+evenals+de+artikelen+4.3.64+en+4.3.65+%20TRDE&document_type=3&day=07&month=07&year=2022&number=&theme=All&subthema=992&free_year=.

⁸¹ Zie de beslissing van de VREG m.b.t. de goedkeuring van het voorstel van de elektriciteitsdistributienetbeheerders betreffende het protocol inzake energiedelen, peer-to-peerhandel van groene stroom en verkoop van groene stroom in appartementsgebouwen of multifunctionele gebouwen (protocolversie 3.1) (BESL-2023-32), raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/document/besl-2023-32.

In eerste instantie trad het decreet dat art. 7.2.3 i.v.m. VME-verkoop invoegt in het Energiedecreet in werking op 1 april 2023. Dit ligt relatief dicht bij de data waarop i) dit decreet werd aangenomen in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement (21 december 2022) en ii) werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad (20 januari 2023), waardoor er maar relatief weinig tijd beschikbaar was om voor VME-verkoop tijdig een implementatieprotocol uit te werken, en er alleszins te weinig tijd was om dezelfde consultatieprocedure te doorlopen als bij de totstandkoming van de eerdere protocolversies m.b.t. energiedelen en P2P. Bovendien moesten er in dat tijdsbestek eerst nog de nodige regels voor de marktprocessen m.b.t. VME-verkoop worden opgenomen in het TRDE. Het herziene TRDE is pas in werking getreden op 13 april 2023, de dag waarop het werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Tot slot is er het gegeven dat er al sinds 1 januari 2022 een implementatieprotocol van kracht is voor de in technisch opzicht op VME-verkoop gelijkende activiteit “energiedelen in een gebouw”. (Die implementatie werd herbevestigd in de tweede en derde protocolversie, die van kracht werden vanaf 1 juli 2022 resp. 23 januari 2023.) Over al deze protocolversies werd reeds stakeholderoverleg en een formele marktconsultatie georganiseerd.

Alleszins koppelt het TRDE aan de verplichte evaluatie van het protocol m.b.t. de VME-verkoop, één jaar na de inwerkingtreding ervan, wel de vereiste om alsnog stakeholderoverleg te organiseren, waarbij Fluvius alle belanghebbende partijen betreft, hun opmerkingen m.b.t. het protocol verzamelt, en op gemotiveerde wijze verwerkt in een evaluatierapport. Dat rapport kan dan de basis vormen voor aanpassingen van het protocol, indien uit de feedback van de belanghebbende partijen de noodzaak daartoe blijkt.

Protocolversie 3.1 is dus zeker geen eindpunt. Bovendien hebben we in onze beslissingen tot goedkeuring van de twee recentste protocolversies de elektriciteitsdistributienetbeheerders (Fluvius) expliciet aangespoord om binnen een redelijke termijn en in samenspraak met alle belanghebbenden, een **structurele integratie van alle verrekeningen m.b.t. energiedelen, peer-to-peerhandel van groene stroom en ook VME-verkoop in de marktprocessen voor allocatie en reconciliatie** beschreven in de UMIG (MIG6), uit te werken en te implementeren. Tot dusver gebeurt de gegevensuitwisseling m.b.t. energiedelen, P2P en VME-verkoop tussen Fluvius en de energieleveranciers immers niet via de reguliere gegevensuitwisseling (MIG6), maar via parallelle gegevensstromen.

Tot slot geven we nog mee dat we al geregeld informatie hebben verspreid over de hierboven besproken nieuwe ontwikkelingen. Dit zowel via onze nieuwsbrieven,⁸² als via aanpassingen van onze website⁸³.

4.2.2.2 Resultaten bevraging leveranciers maart 2023

In maart 2023 stuurden we een vragenlijst over energiedelen en P2P⁸⁴ naar alle vergunde elektriciteitsleveranciers. Hierin polsten we naar:

- De informatie over energiedelen en P2P die leveranciers online beschikbaar stellen.
- De extra voorwaarden die leveranciers opleggen, of plannen op te leggen aan klanten die aan energiedelen of P2P doen.

⁸² www.vreg.be/nl/nieuwsbrieven-archief

⁸³ <https://www.vreg.be/nl/energiedelen-en-persoon-aan-persoonverkoop>

⁸⁴ Deze bevraging werd uitgevoerd nog voor de implementatie van VME-verkoop in april 2023.

- De extra kosten die leveranciers aanrekenen, of plannen aan te rekenen aan klanten die aan energiedelen of P2P doen.
- De gegevensuitwisseling door Fluvius met de leveranciers, en de verwerking van die gegevens door de leveranciers.
- Tariefkaarten en facturen die rekening houden met energiedelen en P2P.

Hieronder volgt een synthese van de antwoorden van de leveranciers.

Hoe informeren de leveranciers zelf over energiedelen en P2P?

Met de eerste vraag in onze bevraging, wilden we te weten komen of leveranciers zelf al dan niet actief aan informatieverlening over energiedelen en P2P doen.

Acht leveranciers antwoordden zelf informatie over energiedelen en P2P beschikbaar te stellen op hun website (einde maart 2023), terwijl nog een vijftal andere leveranciers voornemens waren om dat ook te doen, al dan niet op korte termijn.

De leveranciers die niet informeren over energiedelen en P2P via hun eigen website, en voorlopig ook geen plannen in die richting hebben, gaven daarvoor uiteenlopende redenen op. Zoals onder meer het gebrek aan vraag bij hun klanten en het feit dat er op andere websites, zoals die van Fluvius en VREG, al voldoende informatie beschikbaar is.

Welke extra voorwaarden leggen leveranciers op bij energiedelen en P2P?

Meer inhoudelijk, trachtten we in kaart te brengen welke extra voorwaarden leveranciers opleggen bij energiedelen en P2P, en dan voornamelijk van de leveranciers die níet in de V-test[®] staan. Vanaf februari 2023 vermeldden we nl. in de V-test[®] al de extra voorwaarden die leveranciers opleggen bij energiedelen. Hieronder volgt een overzicht van alle leveranciers (wel en niet in de V-test[®]).

Enkele leveranciers gaven aan energiedelen enkel toe te laten in combinatie met een dynamische prijs, of in combinatie met maandafrekening. Ook leggen meerdere leveranciers in hun algemene of bijzondere voorwaarden op dat de opstart van het energiedelen tijdig gemeld moet worden.

Leveranciers die aangaven nog geen extra voorwaarden op te leggen bij energiedelen, gaven aan dat niet uit te sluiten naar de toekomst toe. Sommige van deze leveranciers startten daartoe al een interne evaluatie op.

Welke extra kosten rekenen leveranciers aan bij energiedelen en P2P?

De leveranciers die antwoordden al een extra kost aan te rekenen, werken meestal met een vaste kost per aansluiting en per jaar. Deze kost varieert tussen 48 en 150 euro. Ook merken we dat een beperkt aantal leveranciers aangeeft een kost aan te rekenen die afhangt van de hoeveelheid energie die wordt gedeeld. Met andere woorden, hoe meer energie een klant deelt, hoe hoger de vergoeding die de leverancier vraagt voor het energiedelen.

Sinds februari 2023 tonen we in de V-test[®] de extra kosten die leveranciers aanrekenen bij energiedelen. Met de filters op de resultatenpagina kunnen gebruikers alle contracten vinden met extra kosten (en/of extra voorwaarden).

In Tabel 8 staat een samenvattend overzicht van de kosten die leveranciers in april 2023 aanrekenen. Merk op dat dit overzicht enkel de leveranciers bevat die in de V-test® staan. Leveranciers die niet aan huishoudens leveren, en enkel werken met offertes verschijnen dus niet in dit overzicht.

Tabel 8: Een overzicht van de kosten die in juni 2023 worden aangerekend door leveranciers in de V-test®.

Leverancier	Vaste kost, incl. btw
Luminus	€150/jaar/aansluiting
Mega (Power Online)	€150/jaar/aansluiting
Wase Wind	€120/jaar/aansluiting
Octa+ Energie	€108/jaar/aansluiting
Dats 24	€75/jaar/aansluiting
Eneco Belgium	€65/jaar/aansluiting

De leveranciers die vandaag nog geen kosten voor energiedelen aanrekenen, sluiten dit niet volledig uit voor de toekomst. Ofwel geven ze aan nog een evaluatie te doen, en kunnen we dus verwachten dat deze leveranciers binnenkort wel een kost voor energiedelen zullen aanrekenen. Of ze geven aan dat ze zich gedwongen zullen zien om de kosten voor energiedelen door te rekenen naar hun delende klanten als energiedelen een groot succes wordt.

Welke oorzaken vermelden de leveranciers voor de bijkomende kosten?

Leveranciers geven aan dat energiedelen en P2P hogere administratieve kosten, personeelskosten en IT-kosten veroorzaken. Doordat de verwerking van de gegevens m.b.t. energiedelen en P2P, die ze ontvangen via Fluvius, heel wat manueel werk vraagt, zorgt dit voor een extra belasting op de leveranciers.

Onbalanskosten zijn ook een deel van de oorzaak. Leveranciers moeten nog altijd instaan voor de onbalans van de volledige afname en injectie van een klant, maar kunnen het slechts doorrekenen op het volume dat de klant niet heeft gedeeld.

De risico's bij een klant die aan energiedelen of P2P doet, worden daarnaast ook groter, zo is hun afname- en injectiegedrag moeilijker te voorspellen, wat bijkomende volume- en prijsrisico's veroorzaakt.

In het algemeen gebeurt energiedelen of P2P wanneer er veel zon en wind is, omdat er dan energie opgewekt wordt die gedeeld kan worden. Dit is echter ook typisch het moment dat energieprijzen lager zijn. Klanten die aan energiedelen of P2P doen, kopen en verkopen dus minder elektriciteit van/aan hun leverancier op momenten met goedkope elektriciteit.

Leveranciers gaven ook aan dat er andere kosten zijn die ze vandaag niet verrekenen. Er zijn de bijkomende kosten bij de ontwikkeling van het nieuwe reconciliatieproces dat rekening houdt met de impact van energiedelen en P2P. Daarbij zullen de leveranciers instaan voor de inning van alle andere kosten (o.a. heffingen en nettarieven). Deze kosten zijn gebaseerd op de brutovolumes en houden dus geen rekening met energiedelen. De brutovolumes zijn dus groter dan de nettovolumes. Hierdoor dragen ze steeds grotere risico's in geval van wanbetaling.

Vermelding in de tariefkaart?

Vijf van de leveranciers die een extra kost aanrekenen aan klanten die aan energiedelen doen, vermelden in de tariefkaarten van de producten die ze aanbieden expliciet de extra kost voor energiedelen. Er staat wel slechts bij één van die leveranciers duidelijk vermeld dat, als gekozen wordt om aan energiedelen te doen, er een extra kost wordt aangerekend. Bij alle andere leveranciers is niet duidelijk vermeld dat de kost enkel in geval van energiedelen wordt aangerekend, waardoor een afnemer er op basis van de tariefkaart verkeerdelijk van zou kunnen uitgaan dat het gaat om een kost die altijd moet betaald worden, ook als niet aan energiedelen wordt gedaan.

In de tariefkaarten van twee leveranciers staat aangegeven dat de totale vaste kost (zie Tabel 6) *pro rata* wordt aangerekend; bij één leverancier wordt de kost per maand aangerekend. Hierbij moet een klant enkel en alleen betalen voor de periode waarin hij aan energiedelen heeft gedaan. Bij de andere leveranciers lijkt het erop dat de volledige jaarlijkse kost betaald moet worden, ook al heeft de klant geen volledig jaar aan energiedelen gedaan.

Verwerking in de factuur?

Slechts een beperkt aantal leveranciers heeft al jaarfacturen opgesteld, rekening houdende met energiedelen en P2P. De leveranciers die dit al hebben gedaan, gaan op twee manieren te werk.

Ofwel integreert de leverancier energiedelen of P2P in de factuur, waarbij dit als een aparte post op de factuur staat. Ingeval de klant zijn injectie deelt, gaat het om een bijkomende kost, ingeval de klant de injectie krijgt, gaat het om een “korting”. Hierbij moet de leverancier het uitsturen van de factuur meestal een tijd uitstellen, totdat hij alle gegevens van Fluvius heeft ontvangen en verwerkt. Er is namelijk een langere doorlooptijd voor de gegevens m.b.t. energiedelen en P2P, ten opzichte van de reguliere gegevensuitwisseling tussen Fluvius en de leveranciers via MIG6.

Ofwel stelt de leverancier een factuur op zonder rekening te houden met energiedelen of P2P, maar stelt hij nadien een aparte creditnota op wanneer alle relevante gegevens van de netbeheerder verkregen en verwerkt zijn.

Bij een maandelijkse afrekening zien we dezelfde werkwijzen verschijnen. In het geval dat energiedelen in de maandelijkse factuur wordt geïntegreerd, kan een leverancier momenteel die maandelijkse factuur niet uitsturen totdat hij de nodige informatie van Fluvius heeft ontvangen. Vandaar dat verschillende leveranciers ervoor kiezen om te werken met creditnota's die in sommige gevallen dan ook maandelijks verstuurd worden.

4.2.2.3 Analyse kosten en opbrengsten voor de afnemer

Doordat verschillende leveranciers extra kosten aanrekenen wanneer een klant aan energiedelen of P2P wil doen, moet deze de afweging maken of energiedelen/P2P al dan niet voordelig kan zijn bij die leverancier. In deze sectie bekijken we wanneer energiedelen of P2P interessant is voor twee gezinnen en voor twee kmo's.

In functie van een goede leesbaarheid gebruiken we de term ‘verkoper’ om te verwijzen naar de afnemer die zijn injectie deelt of verkoopt aan een andere afnemer. De afnemer die deze injectie krijgt/koopt, noemen we de ‘koper’.

Profiel huishoudens en kmo's

In de analyse bekijken we twee verschillende groepen waarbinnen aan energiedelen of P2P wordt gedaan. In de eerste groep zijn twee gezinnen met elkaar aan het delen, of aan elkaar aan het verkopen. In de tweede groep gaat het over twee kmo's.

In Tabel 9 staan de afname en de injectie van de deelnemende gezinnen en kmo's. Deze volumes houden geen rekening met energiedelen of P2P; het gaat hier om de volumes die van het net worden afgenomen en op het net worden geïnjecteerd. Merk op dat er telkens één gezin en één kmo is die injectie heeft, en één gezin en één kmo die geen injectie heeft. Het is telkens het gezin of de kmo met injectie die optreedt als verkoper van elektriciteit, en het gezin of kmo zonder injectie dat optreedt als koper binnen hun groep.

Tabel 9: Beschrijving van de afnemers betrokken in de oefening.

Groep	Type	Afname [MWh/jaar]	Injectie [MWh/jaar]	Functie	Kwartierprofiel verbruik	Kwartierprofiel
1	Gezin	3	1,5	Verkoper	S21 2021	SPP 2021
1	Gezin	3,5	0	Koper	S21 2021	/
2	Kmo	20	10	Verkoper		
2	Kmo	30	0	Koper		

Hoe meer elektriciteit de gezinnen en kmo's aan elkaar verkopen, hoe interessanter het wordt. Maar dit is enkel mogelijk wanneer de verkoper elektriciteit op het net injecteert in hetzelfde kwartier dat de koper elektriciteit van het net afneemt. Om in te schatten hoe groot het potentieel hiervoor is voor gezinnen, maken we de oefening met SLP⁸⁵ en SPP⁸⁶ profielen

We nemen de profielen van 2021, omdat dit het laatste jaar is waarvoor er SLP's zijn bepaald. RLP's zijn minder geschikt voor deze oefening omdat ze gebaseerd zijn op alle afname in een bepaald gebied dat niet kwartiergemeten is. Een SLP is bottom-up opgebouwd op basis van werkelijke verbruiksprofielen. In Tabel 9 vindt u de exacte profielen terug.

De maximumhoeveelheid energie die kan gedeeld of verkocht worden tussen de gezinnen is gelijk aan de hoeveelheid energie die overblijft nadat de verkoper zelf zijn verbruik heeft kunnen verminderen met zijn productie. Wat dan nog overblijft is de injectie; die zet de verkoper op het net en is beschikbaar voor de koper om te gebruiken. De koper kan dit enkel gebruiken als de injectie van de verkoper en de afname van de koper plaatsvinden in hetzelfde kwartier. De koper in groep 1 (Tabel 9) kan zo 39% van de injectie van de verkoper benutten. De resterende 61% kan de verkoper verkopen aan zijn elektriciteitsleverancier via een terugleveringscontract.

⁸⁵ Synthetisch lastprofiel. Dit profiel geeft voor een bepaald type verbruiker per kwartier van een volledig jaar het relatieve elektriciteitsverbruik weer. Zie: <https://www.synergriid.be/nl/documentencentrum/statistieken-gegevens/profielen-slp-spp-rlp>

⁸⁶ Synthetisch productieprofiel. Dit profiel geeft voor een bepaald omvormervermogen de elektriciteitsproductie per kwartier in een bepaald jaar aan. Zie: <https://www.synergriid.be/nl/documentencentrum/statistieken-gegevens/profielen-slp-spp-rlp>

Dit is slechts een eerste inschatting van hoeveel energie verkocht kan worden tussen de twee gezinnen. In werkelijkheid zal veel afhangen van hoe goed de productie en het gedrag van de twee gezinnen op elkaar is afgestemd.

Eenzelfde inschatting maken voor kmo's is moeilijker: het afnameprofiel van kmo's is zeer sterk afhankelijk van hun activiteiten en bijgevolg ook het percentage gedeelde energie. Sommige kmo's zullen zeer compatibel zijn, en een groot deel van de injectie kunnen delen met elkaar.

Kosten en opbrengsten bij energiedelen en P2P

Door aan energiedelen of P2P te doen, veranderen bepaalde onderdelen van de energiefactuur.

Voor de verkoper gaat het om:

1. Eventuele extra kosten die de leverancier aanrekent voor energiedelen
2. Een lagere vergoeding van de leverancier o.b.v. het terugleveringscontract, doordat de verkoper een deel van zijn injectie niet meer verkoopt aan de leverancier, maar deelt met of verkoopt aan iemand anders via energiedelen of P2P
3. Een bijkomende opbrengst door energie te verkopen via P2P. Bij het kosteloze energiedelen bestaat deze bijkomende opbrengst niet.

Voor de koper gaat het om:

1. Eventuele extra kosten die de leverancier aanrekent voor energiedelen
2. Een lagere energiekost aangerekend door de leverancier doordat de koper nu een deel van zijn energie krijgt of koopt van iemand anders via energiedelen of P2P
3. Een bijkomende kost, te betalen aan de verkoper doordat hij energie koopt via P2P. Bij het kosteloze energiedelen bestaat deze bijkomende kost niet.

De hoeveelheid btw die moet worden betaald door koper en verkoper, verandert ook, en dit omdat de hoogte van de factuur verandert door energiedelen. De btw wordt meegenomen in deze analyse: alle bedragen die aan bod komen voor de gezinnen zullen inclusief btw zijn. Voor meer informatie over de btw-plicht bij energiedelen en P2P verwijzen we naar de website⁸⁷ van het VEKA.

Daarnaast zijn er nog enkele andere onderdelen van de factuur die niet beïnvloed worden door energiedelen of P2P. Zo worden netkosten (zowel distributie als transmissie), heffingen en bijdragen nog altijd berekend op het volledig afgenomen volume. Deze onderdelen van de elektriciteitsfactuur komen om deze redenen niet meer aan bod in deze oefening. Wel laat de VREG momenteel, volgens de taakstelling in art. 4.8.4, §4 van het Energiedecreet, door VITO een ruimer onderzoek uitvoeren naar de mate waarin activiteiten van energiegemeenschappen en actieve afnemers in een gebouw kunnen bijdragen aan de ontlasting van het distributienet, inclusief de vermeden investeringen en kosten in het net, en de relevante vergoedingen en kortingen op nettarieven die daarvoor desgevallend kunnen worden voorzien.

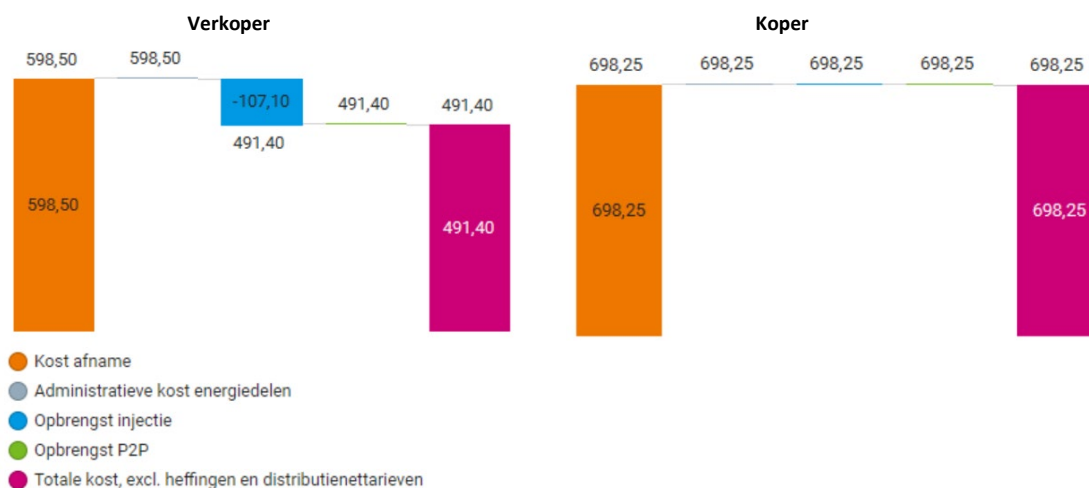
Hoe de kosten precies veranderen, hangt af van het contract dat zowel verkoper als koper hebben afgesloten met hun energieleverancier. Voor de oefening in dit rapport gebruikten we een selectie van de aangeboden contracten met een bijkomende kost energiedelen in de V-test[®] van april 2023.

⁸⁷ <https://www.vlaanderen.be/bouwen-wonen-en-energie/groene-energie/energiedelen-en-persoon-aan-persoonverkoop#q-83091e4a-a3fa-4eda-a322-480acca1de5f>

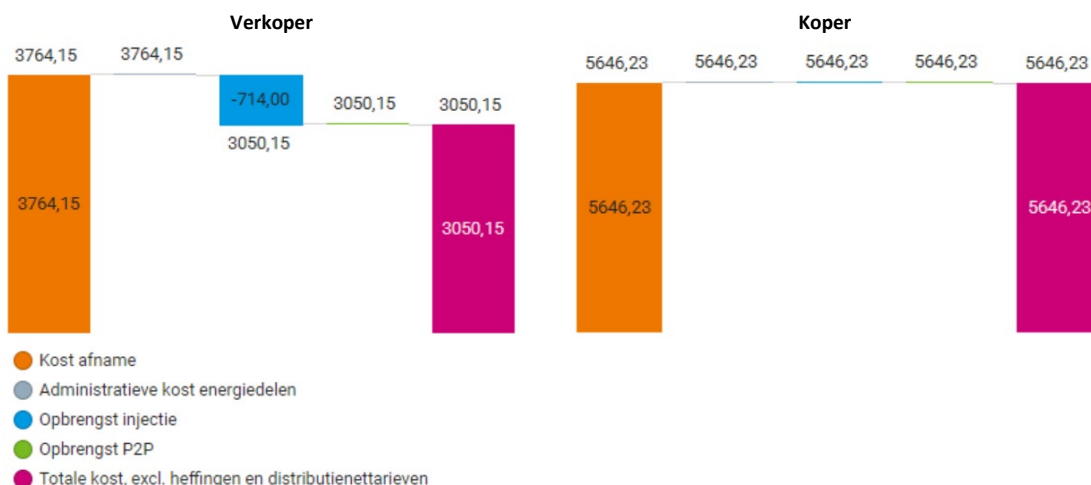
Hieronder ziet u de kosten en opbrengsten van twee gezinnen en van twee kmo's. Ze hebben allemaal hetzelfde elektriciteitscontract. We kozen een contract waarbij de leverancier een administratieve kost aanrekent, maar we vermelden niet de naam van het contract en de leverancier omwille van de neutraliteit.

In Figuur 54 (gezinnen) en Figuur 55 (kmo's) zien we de situatie zonder energiedelen of P2P.

Figuur 51: Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van de twee gezinnen in groep 1, wanneer ze niet aan energiedelen of P2P doen. Voor de eigenschappen van elk gezin, zie Tabel 9. Incl. btw.

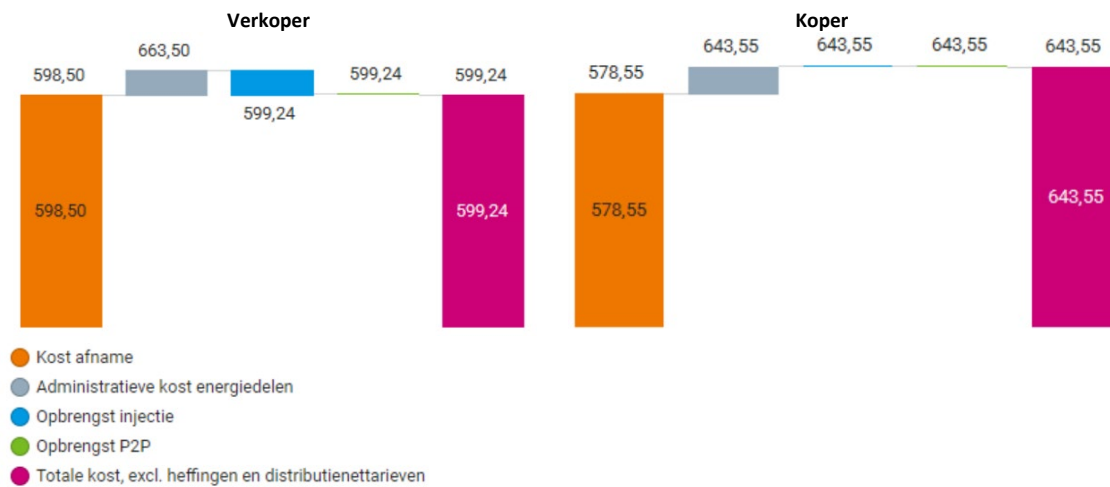

Figuur 52: Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van de twee kmo's in groep 2, wanneer ze niet aan energiedelen of P2P doen. Voor de eigenschappen van elke kmo, zie Tabel 9.

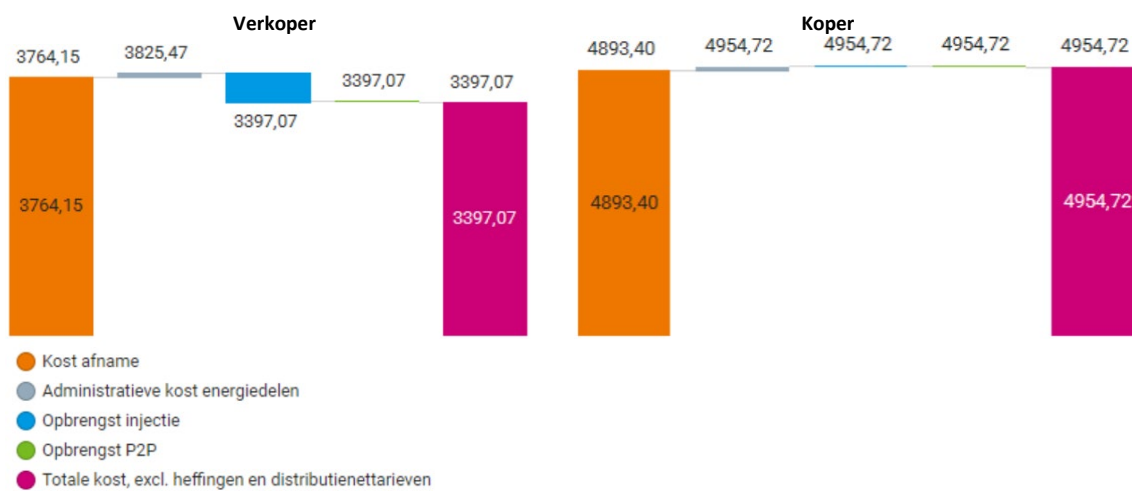

Figuur 56 (gezinnen) en Figuur 57 (kmo's) geven de situatie met P2P weer, waarbij de koper en verkoper een prijs van €0/MWh hebben afgesproken (dit geval komt overeen met het kosteloze energiedelen). Zowel de twee gezinnen als de twee kmo's slagen erin om 40% van de geïnjecteerde energie met elkaar te delen.

Figuur 53: Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van de gezinnen in groep 1, wanneer ze aan P2P doen en onderling een prijs van €0/MWh hebben afgesproken. Voor de eigenschappen van elk gezin, zie Tabel 9. Incl. btw.

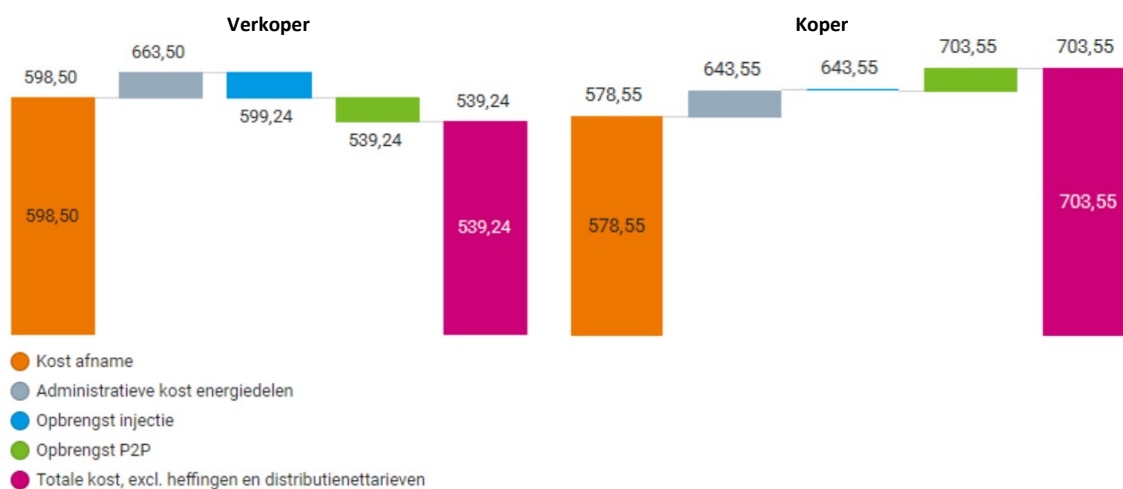

Figuur 57 54: Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van de kmo's in groep 2, wanneer ze aan P2P doen en onderling een prijs van €0/MWh hebben afgesproken. Voor de eigenschappen van elke kmo, zie Tabel 9.

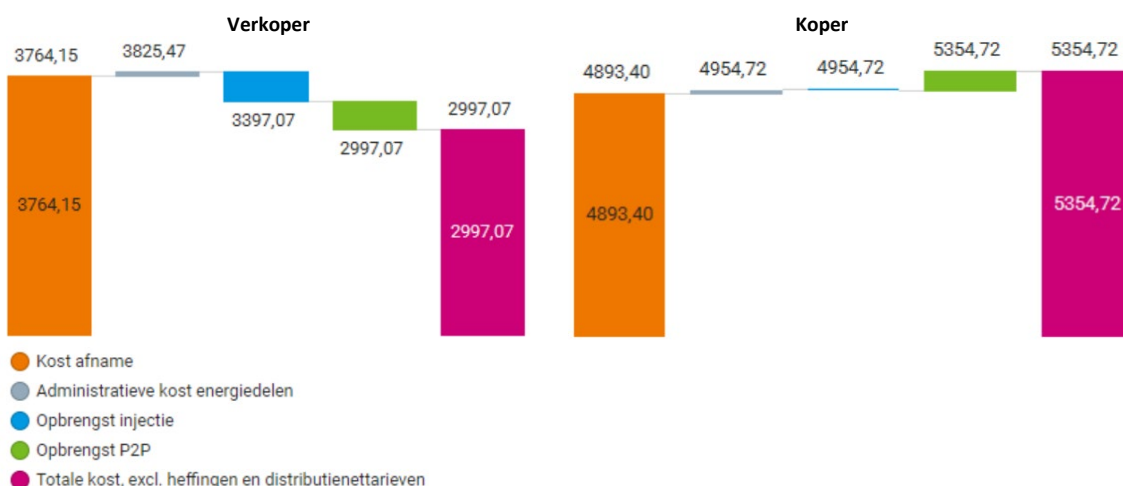

In Figuur 58 en Figuur 59 zien we de situatie met P2P, waarbij koper en verkoper een prijs van €100/MWh hebben afgesproken.

Figuur 55: Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van gezin 1 (links) en gezin 2 (rechts), wanneer ze aan P2P doen en onderling een prijs van €100/MWh hebben afgesproken. Voor de eigenschappen van elk gezin, zie Tabel 9. Incl. btw.

Figuur 5956: Een watervalgrafiek met de kosten (+) en opbrengsten (-) van kmo 1 (links) en kmo 2 (rechts), wanneer ze aan P2P doen en onderling een prijs van €100/MWh hebben afgesproken. Voor de eigenschappen van elk kmo, zie Tabel 9.

Merk op dat het gezin dat zijn injectie deelt of verkoopt slechter af is dan wanneer het niet aan energiedelen of P2P doet, ook al krijgt het €100/MWh van het andere gezin. Het gezin dat de injectie krijgt of koopt, is enkel beter af wanneer het niet moet betalen voor de energie die hij ontvangt van het andere gezin. Wanneer het €100/MWh betaalt voor de gedeelde energie, betaalt het meer dan dat het zou betalen zonder energiedelen of P2P. Bij de kmo's lijkt energiedelen en P2P interessanter. Wanneer de verkoper €100/MWh ontvangt, kunnen beide kmo's een voordeel doen.

Noch energiedelen, noch P2P (Figuur 56 en Figuur 58) zijn interessant voor de gezinnen. De extra kost van de leverancier maakt het moeilijker om een situatie te vinden waarbij beide gezinnen

kunnen besparen. In de volgende sectie gaan we dieper in op wanneer dat wel het geval zou kunnen zijn.

Wanneer is energiedelen interessant?

Door aan energiedelen of P2P te doen, kunnen koper en verkoper geld uitsparen. Door de extra administratieve kost die leveranciers kunnen aanrekenen, kan het zijn dat energiedelen en P2P niet langer interessant zijn, omdat de besparingen van energiedelen of P2P niet voldoende zijn om de extra administratieve kost te dekken.

Energiedelen en P2P zijn dus enkel interessant als de totale besparing (excl. de extra administratieve kost energiedelen) groter is dan de eventuele extra administratieve kost. Voor de verkoper is deze besparing gelijk aan de opbrengsten die hij krijgt in geval van P2P, min de opbrengsten die hij misloopt door niet zijn hele injectie te kunnen verkopen aan de leverancier:

$$(Prijs\ P2P * Gedeeld\ volume) - (Tarief\ injectie\ verkoper * gedeeld\ volume)$$

Voor de koper is het gelijk aan de opbrengsten die hij heeft doordat hij een deel van zijn afname niet meer bij de leverancier moet kopen, min de kosten die hij moet betalen aan de verkoper voor de gedeelde volumes in geval van P2P:

$$(Tarief\ afname\ koper * gedeeld\ volume) - (Prijs\ P2P * Gedeeld\ volume)$$

De totale besparing (de som van de besparing van de koper en verkoper) is dan:

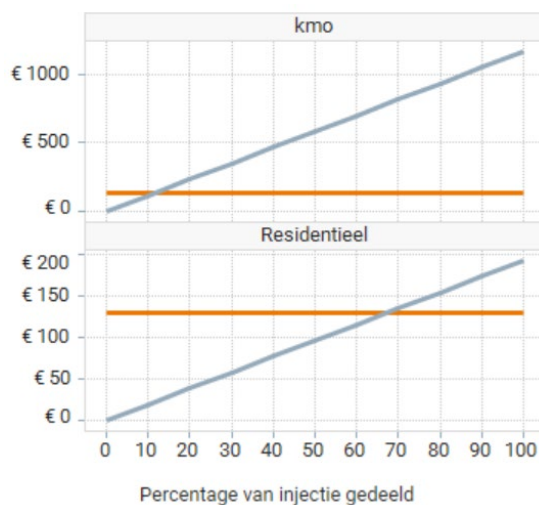
$$(Tarief\ afname\ koper - Tarief\ injectie\ verkoper) * gedeeld\ volume$$

Merk op dat de P2P-prijs, afgesproken tussen koper en verkoper, hier niet meer in voorkomt. Of P2P interessant is voor koper én verkoper samen, hangt dus niet af van de P2P-prijs. De besparing hangt wel af van:

- Het tarief injectie, dat bepaald wordt door het terugleveringscontract dat de verkoper heeft gesloten met de leverancier
- Het tarief afname, dat bepaald wordt door het afnamecontract dat de koper heeft gesloten met de leverancier en
- Het gedeeld volume elektriciteit, dit is groter naarmate de verkoper en koper hun gedrag beter op elkaar kunnen afstemmen (zie ook hierboven bij de titel **Profiel huishoudens en kmo's**).

Figuur 60 geeft weer hoeveel koper en verkoper samen kunnen besparen en dit in functie van het percentage van de geïnjecteerde energie dat gedeeld wordt. Bij 100% heeft de koper de volledige injectie van de verkoper gedurende een jaar kunnen gebruiken, bij 0% vonden de injectie van de verkoper en de afname van de koper nooit plaats in hetzelfde kwartier. Zoals hierboven uitgerekend, schatten we voor een gezin dit percentage in op 39%.

Figuur 57: De besparingen die twee kmo's (boven) en twee gezinnen (onder) kunnen maken wanneer ze aan energiedelen of P2P doen in functie van het percentage energie dat gedeeld kan worden (grijze lijn), vergeleken met de administratieve kost die de leverancier aanrekent aan de twee kmo's/gezinnen (oranje lijn).

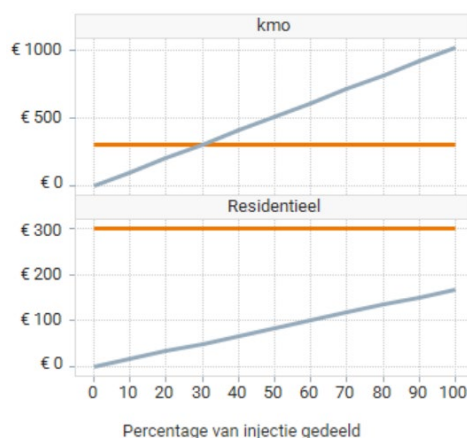

Figuur 60 toont ook de totale jaarlijkse kost die koper en verkoper samen moeten betalen aan de leverancier om aan energiedelen of P2P te kunnen doen. Zolang de gezamenlijke besparingen (grijze lijn) onder de totale jaarlijkse kost (oranje lijn) liggen, slagen koper en verkoper er niet in om geld te besparen door aan energiedelen of P2P te doen. Enkel wanneer de lijn erboven uitstijgt, worden energiedelen en P2P interessant.

Voor kmo's wordt het in dit specifieke geval dus interessant van zodra de koper ongeveer 12% van de injectie van de verkoper kan gebruiken. Bij een gezin is het moeilijker en moet de koper erin slagen om ongeveer 67% van de injectie te gebruiken.

De hoogste kost die een leverancier in april 2023 aanrekende was €150/EAN/jaar, incl. btw. In Figuur 61 tonen we de resultaten bij een contract met die hoogste kost. We zien dat kmo's nu meer energie met elkaar moeten delen voor het interessant wordt. Bij de gezinnen is zelfs 100% van de injectie delen niet voldoende om de extra kosten van de leverancier te kunnen dekken.

Figuur 58: De besparingen die twee kmo's (boven) en twee gezinnen (onder) kunnen maken wanneer ze aan energiedelen of P2P doen in functie van het percentage energie dat gedeeld kan worden (grijze lijn), vergeleken met de administratieve kost die de leverancier aanreken aan de twee kmo's/gezinnen (oranje lijn).

4.2.2.4 Aandachtspunten en suggesties bij energiedelen en P2P

Ter besluit gaan we hier nog in op de volgens ons belangrijkste aandachtspunten bij energiedelen en P2P.

Een eerste aandachtspunt betreft de **bijkomende kosten en/of extra voorwaarden** die leveranciers aanrekenen resp. opleggen bij energiedelen en P2P. Uit de antwoorden van de leveranciers op onze bevraging van maart 2023 blijkt dat meerdere leveranciers daartoe al zijn overgegaan, en dat andere leveranciers dit niet uitsluiten voor de toekomst.

Uit onze bovenstaande, eigen berekeningen blijkt dat de bijkomende kosten die sommige leveranciers aanrekenen het mogelijke voordeel van energiedelen en P2P bij gezinnen beperken en zelfs teniet kunnen doen. Anderzijds, vestigden we hierboven ook de aandacht op de oorzaken die de leveranciers zelf aanhaalden voor de bijkomende kosten. Ook in ons rapport van december 2022 gingen we al kort op deze problematiek in.

Op zich blijven we achter onze eerdere analyse staan, nl. dat de keuze om bij energiedelen en P2P al dan niet bijkomende kosten aan te rekenen en/of bijkomende voorwaarden op te leggen, in principe behoort tot de commerciële vrijheid van de leverancier. Daarbij spreekt het wel voor zich dat de leveranciers de relevante regels inzake contractenrecht, marktpraktijken en consumentenbescherming moeten respecteren, waaronder de (federale) regels inzake overeenkomsten met consumenten in het Wetboek van Economisch Recht en het Consumentenakkoord⁸⁸ en de recente Gedragscode⁸⁹. Meer in het bijzonder moeten bijkomende voorwaarden en kosten voor afnemers die aan energiedelen doen, telkens duidelijk omschreven worden in de algemene voorwaarden, de bijzondere voorwaarden of de tariefkaart bij de leveringscontracten.

Om de nodige transparantie hierover te verzekeren, tonen we sinds februari 2023 de bijkomende kosten en voorwaarden bij energiedelen in de V-test[®]. Zo kunnen afnemers daar bij hun

⁸⁸ Akkoord "De consument in de vrije elektriciteits- en gasmarkt".

⁸⁹ Gedragscode voor de bescherming van de zelfstandigen en de kmo's in de elektriciteits- en gasmarkt.

leverancierskeuze rekening mee houden. Deze transparantie kan een element zijn voor de leveranciers om competitieve kosten en voorwaarden voor energiedelen op te leggen.

Daarnaast kunnen o.i. ook andere elementen hier een rol spelen, zoals verdere bewustwording bij afnemers van de mogelijkheden die energiedelen en P2P (al dan niet) met zich meebrengen. Energiedelen en P2P zijn concepten die uiteindelijk nog maar van relatief recente datum zijn; pas sinds 23 januari 2023 is energiedelen binnen een energiegemeenschap mogelijk en is het mogelijk geworden dat de deelnemers aan het energiedelen elk een contract hebben bij een verschillende commerciële 'restleverancier'. De markt heeft hier nog niet ten volle kunnen spelen. Als afnemers meer geneigd zijn om te kiezen voor leveranciers die interessantere voorwaarden voor energiedelen aanbieden, dan kan dit er leveranciers algemeen toe brengen om competitieve kosten en voorwaarden op te leggen.

Last but not least is er het gegeven dat energiedelen momenteel nog niet is ingebed in de reguliere marktprocessen. Uit onze bevraging blijkt dat dit een verzuchting is van de meeste energieleveranciers: de verwerking van de gegevens die Fluvius aanlevert via parallelle gegevensstromen, vergt voorlopig manueel werk bij de energieleveranciers. We vermeldden al dat we in onze beslissingen tot goedkeuring van de twee recentste protocolversies de elektriciteitsdistributienetbeheerders (Fluvius) expliciet aangespoord om binnen een redelijke termijn en in samenspraak met alle belanghebbenden, een structurele integratie van alle verrekeningen m.b.t. energiedelen, peer-to-peerhandel van groene stroom en ook VME-verkoop in de marktprocessen voor allocatie en reconciliatie beschreven in de UMIG (MIG6), uit te werken en te implementeren. Een structurele integratie in de marktprocessen zou ongetwijfeld tot minder manueel werk bij de energieleveranciers leiden, wat op zijn beurt de noodzaak tot het opleggen van bijkomende kosten voor energiedelen zou doen afnemen. We volgen dit verder mee op.

Tot slot nog een laatste aandachtspunt. Naar aanleiding van onze bevraging van maart 2023, meldde een klein aantal leveranciers ons dat ze **nog niet klaar waren om energiedelen en P2P in de praktijk aan te bieden** aan hun klanten. Met deze leveranciers hebben we verder contact opgenomen. De meerderheid van deze leveranciers faciliteert energiedelen en P2P ondertussen wél, de overige zullen dat op korte termijn ook doen. We volgen dit alleszins nauwgezet verder op.

4.3 Flexibiliteitsdiensten

Er zijn twee soorten flexibiliteit: technische en commerciële flexibiliteit. Technische flexibiliteit heeft als enige doel congestie op het net te vermijden. Deelname is verplicht en de deelnemer krijgt hiervoor een gereguleerde, kostenreflectieve vergoeding. Commerciële flexibiliteit daarentegen kan ook voor andere toepassingen gebruikt worden (zoals day ahead en intraday flexibiliteit, balanceren en bevoorradingszekerheid). Deelname is vrijwillig en de prijzen zijn niet gereguleerd.

Enkel bij commerciële flexibiliteit zal de markt een rol kunnen spelen bij de prijszetting, vraag en aanbod. Het is dus ook enkel dit type dat aan bod komt in het Marktrapport.

In 2022 heeft Fluvius specificaties voor de aankoop van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie of redispatching voorgelegd aan de VREG. We oordeelden evenwel dat de specificaties nog onvoldoende waren uitgewerkt. Fluvius dient uiterlijk op 1 juli 2023 een herziene versie voor te leggen. Hetzelfde is van toepassing met betrekking tot de regels voor de aankoop van niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten en netverliezen: ook hier dient Fluvius nieuwe regels voor te leggen tegen 1 juli 2023. De regels van Fluvius rond de marktprocessen voor flexibiliteit werden door de VREG wel goedgekeurd, op 18 oktober 2022.

In 2023 hield Fluvius een stakeholderoverleg rond marktflexibiliteit voor lokaal congestiebeheer, gevolgd door een consultatie, waarop de nieuwe specificaties en regels uiterlijk 1 juli 2023 aan ons zullen worden voorgelegd. Daarna zal marktflexibiliteit opgestart worden via use cases, om dan tot de uiteindelijke producten te komen, wellicht tegen begin 2024.

Met betrekking tot de gereserveerde en niet-gereserveerde technische flexibiliteit voor lokaal congestiebeheer zijn we eind 2022 begonnen met een herziening van het TRDE, die begin 2023 werd afgerond. De begrippen “buitengewone omstandigheden” en “onvoorzien e uitzonderlijke netuitbatingsomstandigheden” werden verder verduidelijkt en ingevuld. Beide vormen van flexibiliteit kunnen op het distributienet worden ingezet. Voor het plaatselijk vervoernet van elektriciteit zal dezelfde oefening worden gemaakt eind 2023.

Behalve voor lokaal congestiebeheer kan commerciële flexibiliteit ook ingezet worden voor balancering (FCR, aFRR, mFRR), day ahead en intraday flexibiliteit, en bevoorradingszekerheid (SDR en CRM). Al deze marktproducten zijn reeds opengesteld voor netgebruikers op middenspanning, en FCR is daarnaast reeds mogelijk voor netgebruikers op laagspanning. In 2023 organiseerde Synergrid een stakeholderoverleg, gevolgd door een consultatie, om aFRR verder open te stellen voor netgebruikers op laagspanning, en om de werkingsregels voor CRM aan te passen. Deze evoluties hebben een impact op de marktgids flexibiliteit, het Synergrid voorschrift C8/01 en de FSP-DNB overeenkomst, die het voorwerp vormen van de consultatie. Deze aangepaste documenten zullen wellicht in juli 2023 ter goedkeuring aan ons worden voorgelegd.

5 Conclusies

5.1 Marktontwikkelingen

- Eind 2022 waren er 35 leveranciers met een leveringsvergunning voor elektriciteit in Vlaanderen. Twee van die leveranciers, EnergyVision nv en Alix bv, zijn sinds 2022 nieuw op de markt. Eind 2022 waren er 29 leveranciers met een leveringsvergunning voor aardgas in Vlaanderen. Voor aardgas werden er in 2022 geen nieuwe vergunningen toegekend. 27 elektriciteitsleveranciers en 23 aardgasleveranciers beleverden meer dan 50 toegangspunten op het einde van 2022. In 2022 werden de leveringsvergunningen van vier leveranciers opgeheven: Enovos Luxembourg, Powerhouse, Vlaamse Energieleverancier en Watz bv.
- De Ombudsdienst voor Energie ontving in 2022 in totaal 16.841 klachten voor het Vlaamse Gewest. Dat is een stuk meer dan in 2021 toen 5.030 klachten werden ontvangen. Dat hoge aantal klachten vertaalde zich ook in een terugval in de scores bij de Servicecheck.
- In 2022 veranderden 21,24% van de huishoudelijke afnemers en 25,02% van de niet-huishoudelijke afnemers van leverancier voor elektriciteit. In 2021 bedroegen deze aantallen nog respectievelijk 26,32%, en 29,47%. De switchindicator voor aardgas ligt zoals gewoonlijk wat hoger dan de indicator voor elektriciteit, maar volgt wel dezelfde trend. Ook hier zien we een daling ten opzichte van 2021. 24,42% van de gezinnen en 31,88% van de niet-huishoudelijke afnemers veranderden in 2022 van leverancier. In 2022 werden de meeste wissels in januari genoteerd. Die piek was een gevolg van het stopzetten van de activiteiten van Vlaamse Energieleverancier en Watz nadat ze in de problemen kwamen door de energiecrisis waardoor hun klanten noodgedwongen een nieuw energiecontract moesten afsluiten.
- De Herfindahl-Hirschman Index (HHI) stijgt licht voor de totale elektriciteits- en aardgasmarkt. Er is een uitgesproken stijging van de HHI in het segment van de huishoudelijke afnemers op de aardgasmarkt. Er is dus een algemene verslechtering van de concurrentie in de energiemarkt. Vermoedelijk is dit te wijten aan het wegvallen van enkele energiespelers in de markt. Enkel het AMR-segment in de elektriciteitsmarkt en het MMR-segment in de aardgasmarkt bereiken een niveau onder de kaap van 2.000 en zijn concurrentieel volgens de definitie.
- Bij de marktaandelen zien we dat, zowel voor elektriciteit als voor aardgas en zowel voor de marktaandelen op basis van geleverd volume als voor de marktaandelen op basis van beleverd aantal toegangspunten, de top 3 ongewijzigd blijft ten opzichte van vorig jaar: Engie Electrabel, Luminus en Eneco Belgium. Het aandeel van deze drie leveranciers qua beleverde toegangspunten, zowel voor elektriciteit als voor aardgas, steeg. Het marktaandeel op basis van de hoeveelheid geleverde elektriciteit steeg enkel bij Luminus. Dat van Engie Electrabel en Eneco Belgium ging er licht op achteruit. Het marktaandeel op basis van de geleverde hoeveelheid aardgas nam bij de drie grootste leveranciers toe in 2022.
- Het aanbod aan vaste contracten nam in de loop van 2022 steeds verder af. Vanaf oktober 2022 werden er zelfs bijna geen vaste contracten meer aangeboden. Dit heeft ertoe geleid dat er in de markt van de huishoudelijke afnemers op het eind van 2022 voor het eerst sinds 2013 meer variabele dan vaste contracten waren. In de markt van de kleinzakelijke afnemers zijn er nog steeds meer vaste dan variabele contracten. Het aandeel vaste contracten slonk ook voor dit segment sterk in 2022.

- De verkoop van groene elektriciteitscontracten blijft gestaag stijgen. 62,33% van de afnemers op de markt hadden een groen contract met hun elektriciteitsleverancier en 52,95% van het geleverd volume werd gestaafd met garanties van oorsprong.

5.2 Elektriciteits- en aardgasprijzen

5.2.1 Elektriciteitsprijzen

- Vanaf de tweede helft van 2021 zijn de elektriciteitsprijzen sterk beginnen stijgen onder invloed van de sterk gestegen internationale gasprijzen. In 2022 versterkten de inval van Rusland in Oekraïne en de hieruit volgende sancties vanuit de Europese Unie verder de druk op de gasmarkt wat zich vertaalde in verdere prijsstijgingen, ook bij elektriciteit. Onder invloed van deze geopolitieke factoren waren de prijsschommelingen in 2022 bijzonder groot.
- Eén van de mitigerende maatregelen van de overheid in het teken van deze energiecrisis was een verlaging van de btw op elektriciteit voor huishoudelijke klanten van 21% naar 6% vanaf maart 2022. Voor gas ging de verlaging van de btw in vanaf april 2022. Deze maatregel was oorspronkelijk tijdelijk maar werd vanaf 1 april 2023 permanent.
- Met ingang van 1 januari 2022 werd de federale bijdrage op elektriciteit en gas hervormd naar een bijzondere accijns.
- De gewogen gemiddelde prijs van de commerciële elektriciteitscontracten lag in december 2022 voor alle afnemers een heel stuk hoger dan in december 2021:
 - Gezin met een doorsnee verbruik: +53,31% (incl. 6% btw)
 - Kleine professionele afnemer: +75,07%
- De gewogen laagste commerciële elektriciteitsprijs steeg over diezelfde periode met respectievelijk +74,35% en +97,72%.
- De sociale maximumprijs elektriciteit steeg over diezelfde periode met +16,4%.
- Het standaardtarief bij de netbeheerder voor elektriciteit steeg over diezelfde periode met +90,6%.

5.2.2 Aardgasprijzen

- Bij aardgas wogen de prijsstijgingen op de internationale groothandelsmarkten nog zwaarder door in de prijzen van de afnemers. De gewogen gemiddelde prijs van de commerciële aardgascontracten lag in december 2022 voor alle afnemers historisch veel hoger dan in december 2021:
 - Gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik: +69,64% (incl. 6% btw)
 - Kleine professionele afnemer: +98,77%
- De gewogen laagste commerciële aardgasprijs nam over diezelfde periode toe met respectievelijk +87,07% en +124,14%.
- De sociale maximumprijs voor aardgas steeg over diezelfde periode met +23,9%.
- Het standaardtarief bij de netbeheerder voor aardgas steeg met +148,5%.

5.2.3 Evolutie van de prijsformules in variabele contracten

- De gestegen energieprijzen hadden een duidelijke impact op het contractaanbod, waar contracten met een vaste energieprijs tijdelijk bijna volledig uit het aanbod verdwenen vanaf oktober 2022.
- De prijzen in de variabele contracten die gedurende 2022 werden aangeboden stegen niet alleen onder invloed van de stijgende waarden van de indexatieparameters, maar ook onder invloed van stijgende waarden voor a en b in de prijsformule.
- Waar factor a een beperkte gemiddelde stijging kende, is deze duidelijker uitgesproken bij factor b. Aangezien factor a een vermenigvuldiging inhoudt met de indexatieparameter, is het duidelijk dat een stijging hiervan gecombineerd met een gestegen waarde van de indexatieparameter een potentieel grotere impact heeft op de totaalprijs dan een stijging van factor b.
- De waarden van factoren a en b worden bepaald op het moment dat het contract wordt aangegaan en blijven normaal gezien vast gedurende de looptijd van het contract. Deze zijn in (de tweede helft van) 2022 fel gestegen. Daarom doen afnemers die een contract afsloten in deze periode er goed aan om dit lopend contract te vergelijken met het contractaanbod in de V-test® in 2023. In de eerste maanden van 2023 werd alvast een daling gezien van vooral factor b in de nieuwe prijsformules, wat betekent dat de nieuwe variabele contracten gemiddeld gezien goedkoper werden t.o.v. deze aangeboden in de laatste maanden van 2022. De vernieuwde V-test® biedt de mogelijkheid om het lopende contract te positioneren tegenover de huidige aanbiedingen op de markt.

5.2.4 Terugleveringscontracten

- De meeste terugleveringscontracten worden gekoppeld aan een specifiek afnamecontract voor elektriciteit bij dezelfde leverancier. Er is nog steeds slechts één leverancier die een terugleveringscontract aanbiedt zonder voorwaarde van een hieraan gekoppeld afnamecontract. Een gunstig geprijsd terugleveringscontract wordt ook niet altijd gecombineerd met een goedkoop afnamecontract.
- Het aanbod terugleveringscontracten met een vaste prijs nam in de loop van 2022 af, samen met het dalend aanbod afnamecontracten met een vaste prijs, en dit door de sterk stijgende energieprijzen op de groothandelsmarkten.
- In lijn met de stijging van de elektriciteitsprijzen in afnamecontracten, stegen ook de terugleveringsvergoedingen in 2022. Dit was in het voordeel van de prosumant.
- Ook bij de terugleveringscontracten evolueerden de waarden a en b in de prijsformules van de aangeboden contracten met een variabele prijs onder invloed van de energiecrisis. De gemiddelde waarde van a (vermenigvuldigingsfactor) daalde in de laatste maanden van 2022, wat resulteert in een lagere terugleveringsvergoeding die prosumanten ontvangen voor hun geïnjecteerde stroom bij contracten afgesloten eind 2022 t.o.v. eerder afgesloten contracten. De gemiddelde waarde van b (plus-factor) is na een grillig verloop uiteindelijk in december 2022 op een gelijkaardig niveau geëindigd als in het begin van het jaar.
- Ook hier kan het lonen om het lopend contract te vergelijken met het huidig contractaanbod in de V-test®, aangezien de waarden van factoren a en b worden bepaald op het moment dat het contract wordt aangegaan.
- Het blijft van belang om als prosumant zoveel mogelijk in te zetten op zelfverbruik van de geproduceerde elektriciteit.

5.2.5 Dynamische contracten

- Sinds 1 januari 2021 is het mogelijk om de afgenomen en/of geïnjecteerde elektriciteit van een afnemer met een digitale meter te registreren per kwartier. Hiermee kwam ook een aanbod aan dynamische elektriciteitscontracten op de markt. In dergelijk contract wordt de prijs voor de energiekost doorgaans per uur bepaald op basis van de prijzen op de 'day ahead' energiemarkt.
- Of een dynamisch contract voordeliger is hangt grotendeels af van het gedrag van de afnemer. Wanneer de afnemer erin slaagt om de afname/injectie af te stemmen op de momenten waarop elektriciteit relatief gezien goedkoper/duurder is kunnen dynamische prijscontracten voordelig zijn in vergelijking met een klassiek afname-/terugleveringscontract:
 - Bij een vergelijking van de geschatte jaarkost in een dynamisch contract met een gemiddeld maandelijks geïndexeerd variabel contract, voor een gemiddeld huishoudelijk verbruiksprofiel, was de jaarkost van het dynamisch contract lager. De vaste factoren in de prijsformules van de dynamische contracten zijn gemiddeld dan ook lager dan in de 'klassiek' variabele contracten. De energieleverancier kan deze mark-ups lager houden in een dynamisch contract, aangezien een deel van het prijsrisico wordt verschoven naar de klant.
 - Voor prosumenten zal het voordeel van het dynamische afnamecontract wat dalen door de hogere jaarlijkse vergoeding in deze contracten, die zwaarder doorweegt in de totale factuur bij een lagere jaarafname. De terugleveringsvergoeding ligt ook wat lager in het dynamisch contract, aangezien de meeste injectie overlapt met uren met gemiddelde lagere uurprijzen. Het financiële eindplaatje kan nog steeds in het voordeel zijn van het dynamisch contract, maar dit hangt in grotere mate af van het gedrag van de afnemer en de dimensionering van de zonnepaneleninstallatie t.o.v. het jaarverbruik.
 - Bovenop het voordeel om het zelfverbruik te verhogen en het totale afnamevolume zo te verlagen, kunnen prosumenten met een batterijsysteem en een dynamisch contract meer inspelen op de volatiliteit van de uurprijzen. Zo kunnen ze hun batterij vanop het net bijladen tijdens goedkopere uren (om te verbruiken tijdens duurder uren) en kunnen ze hun injectie zoveel mogelijk laten samenvallen met duurder uren.
- In 2022 boden twee elektriciteitsleveranciers, Engie Electrabel en Yuso, dynamische contracten aan, zowel voor afname als voor teruglevering. Het contractaanbod breidt zich sinds mei 2023 verder uit bij meerdere leveranciers.
- De day ahead uurprijzen in 2022 waren sterk volatiel. Dit verhoogde enerzijds het prijsrisico voor afnemers met een dynamisch contract, maar anderzijds ook de potentiële besparing door het verbruik te gaan verplaatsen in de tijd. Intelligente sturing van het energieverbruik wordt bij sterk volatiele prijzen almaar belangrijker.
- De hoogste, laagste en gemiddelde uurprijzen op de Belgische 'day ahead' markt in 2022 t.o.v. 2021 waren respectievelijk:
 - Hoogste uurprijs: €871/MWh t.o.v. €620/MWh
 - Laagste uurprijs: €-100/MWh t.o.v. €-70/MWh
 - Gemiddelde uurprijs: €244,53/MWh t.o.v. €104,12/MWh
 De standaardafwijking, een maatstaf voor de volatiliteit van de prijzen, was €134,65 in 2022 t.o.v. €79,44 in 2021.

5.3 Stand van zaken recente evoluties

5.3.1 Maandfacturatie

- Sinds 1 april 2022 moeten leveranciers die meer dan 200.000 afnamepunten beleveren in het Vlaamse Gewest facturering op maandbasis aanbieden van het gemeten maandverbruik bij huishoudelijke afnemers met een digitale meter.
- Eind 2022 waren er al meer dan 25.000 afnemers die van deze mogelijkheid gebruik maakten voor elektriciteit en 13.500 afnemers voor aardgas.
- Maandelijks afrekeningen kunnen de afnemer helpen om bewuster om te gaan met zijn energiegebruik en het geeft de mogelijkheid om inspanningen ter beperking van het energiegebruik in een specifieke periode ook rechtstreeks gereflecteerd te zien in de factuur. Bij jaarafrekening is dit niet noodzakelijk het geval, omwille van een verdeling van het jaarvolume over de verschillende maanden o.b.v. een gemiddeld lastprofiel.

5.3.2 Energiegemeenschappen

- Energiegemeenschappen moeten zich melden bij de VREG, maar we kunnen niet controleren of elke organisatie die zich heeft gemeld en opgenomen wordt in de lijst van aangemelde energiegemeenschappen, daadwerkelijk een energiegemeenschap is (zoals gedefinieerd in het Energiedecreet). Verschillende toepassingsvoorwaarden voor zowel een hernieuwbare-energiegemeenschap als een energiegemeenschap van burgers zijn momenteel te vaag of ruim geformuleerd. We kunnen de kwaliteit van de lijst van aangemelde energiegemeenschappen op onze website dus niet garanderen.
- In de mate van het mogelijke publiceren we duidelijk foutieve meldingen niet of schrappen we ze uit de lijst, bijvoorbeeld wanneer de melding overeenstemt met een rechtspersoon die niet bestaat. Zo is het aantal gemelde organisaties licht gedaald sinds het eerste rapport over energiegemeenschappen, gepubliceerd in december 2022.

5.3.3 Energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom (P2P)

- Bij energiedelen en P2P zien we dat heel wat leveranciers extra kosten aanrekenen en voorwaarden opleggen, of van plan zijn om dat in de toekomst eventueel te doen. We zijn van oordeel dat het in principe tot de commerciële vrijheid van een leverancier behoort om deze extra kosten aan te rekenen en/of extra voorwaarden op te leggen. Belangrijk is wel dat deze extra kosten en voorwaarden dan duidelijk omschreven worden in de algemene voorwaarden, de bijzondere voorwaarden of de tariefkaart bij de leveringscontracten. Om de nodige transparantie hierover te verzekeren, tonen we sinds februari 2023 de bijkomende kosten en voorwaarden bij energiedelen in de V-test®.
- De leveranciers geven aan dat klanten die energiedelen heel wat extra kosten veroorzaken, onder andere omwille van het manuele werk dat vereist is om de gegevens die Fluvius via gegevensstromen parallel aan de reguliere marktprocessen aanlevert, te verwerken. We riepen Fluvius al enkele keren op om energiedelen en P2P te integreren in de reguliere marktprocessen, zodat dit manueel werk bij de leveranciers niet langer nodig is.
- De extra kosten van leveranciers maken het moeilijk voor gezinnen om voordeel te halen uit energiedelen en P2P. Ze moeten er al in slagen een groot deel van het volume met elkaar te delen. Initiële schattingen geven aan dat twee typische gezinnen 39% van de injectie kunnen

delen, wat in vele gevallen niet voldoende zal zijn om voordeel te halen uit energiedelen en P2P als de leverancier een extra kost aanrekent. Kmo's kunnen waarschijnlijk wel grotere volumes met elkaar delen. Voor kmo's lijkt energiedelen en P2P dan ook sneller interessant te kunnen zijn.

5.3.4 Flexibiliteit

- Commerciële flexibiliteit voor balancering (FCR, aFRR, mFRR), day ahead en intraday flexibiliteit, en bevoorradingszekerheid (SDR en CRM) was in 2022 mogelijk op middenspanning. Op laagspanning was commerciële flexibiliteit beperkt tot FCR.

6 Bijlagen

Bijlage 1: Actieve leveranciers op 31/12/2022

Bijlage 2: Leveringscijfers en aantal toegangspunten in elektriciteit- en aardgasmarkt

Bijlage 3: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI)

Bijlage 4: Methodologie evolutie elektriciteits- en aardgasprijzen

Bijlage 5: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Bijlage 6: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

6.1 Bijlage 1: Vergunde en actieve leveranciers op 31/12/2022

Tabel 10: Vergunde en actieve leveranciers elektriciteit en aardgas op 31/12/2022

Leverancier	Elektriciteit	Aardgas
Alix bv		
Antargaz Belgium nv		
Aspiravi Energy nv		
Axpo Benelux nv		
Belgian Eco Energy nv		
Bolt Energie bv		
Coretec Trading bv		
Dats 24 nv		
Ecopower cv		
Electrabel nv		
Elegant bv		
Electrawinds Distributie nv		
Elektriciteitsbedrijf Merksplas bv		
Elexys nv		
Elindus nv		
Eneco Belgium nv		
Energie.be nv		
Energie 2030 Agence nv (handelsnaam AECO)		
Eni spa		
Eoly nv		
GETEC Energie GmbH		
Luminus nv		
OCTA+ Energie nv		
OMV Gas Marketing & Trading Belgium bv		
Enkie Trading Benelux bv		
Power Online nv (handelsnaam Mega)		
RWE Supply & Trading GmbH		
Scholt Energy Control nv		
Slim met Energie België bv		
Trevion nv		

Legende:

Vergund en actief

Vergund, niet actief

Niet van toepassing

TotalEnergies Gas & Power Western Europe nv	
TotalEnergies Gas & Power Limited	
TotalEnergies Power & Gas Belgium nv	
Vlaams Energiebedrijf nv	
Wingas GmbH	
Wase Wind cv	
Yuso bv	

6.2 Bijlage 2: Leveringscijfers en aantal toegangspunten in elektriciteit- en aardgasmarkt

6.2.1 Indeling afnemers

Elke afnemer van elektriciteit of aardgas in Vlaanderen heeft een toegangspunt met een overeenkomstige EAN-code (European Article Numbering), een 18-cijferig uniek identificatienummer waardoor energieleveranciers of netbeheerders onmiddellijk kunnen zien over welke aansluiting het gaat.

Deze toegangspunten worden verder ingedeeld in vier categorieën:

- De afnemers van wie de meterstanden op afstand worden uitgelezen door gebruik te maken van AMR (Automatic Meter Reading);
- De maandelijks gelezen meters of MMR (Monthly Meter Reading);
- De jaarlijks gelezen meters bij huishoudelijke afnemers (inclusief digitale meter);
- De jaarlijks gelezen meters bij niet-huishoudelijke afnemers (inclusief digitale meter), met name de afnemers die als onderneming⁹⁰ een leveringscontract hebben gesloten met de elektriciteitsleverancier.

Uit onderstaande Tabel 10 en Figuur 62 en Figuur 63 blijkt dat het aantal toegangspunten zowel voor elektriciteit als voor gas gestegen zijn ten opzichte van vorig jaar en daarmee de stijgende trend van de laatste jaren doorgetrokken wordt. Het aantal toegangspunten voor elektriciteit steeg met 0,66%. Deze stijging is het gevolg van een stijging van het aantal toegangspunten in alle marktsegmenten, behalve in het segment MMR. Het aantal toegangspunten voor aardgas steeg met 0,65%. Voor aardgas was een daling merkbaar in het segment van de niet-huishoudelijke afnemers (-1,42%). In de logische veronderstelling dat elke afnemer met een aardgasaansluiting ook een elektriciteitsaansluiting heeft, namen bijna 66% van de afnemers van elektriciteit ook aardgas af.

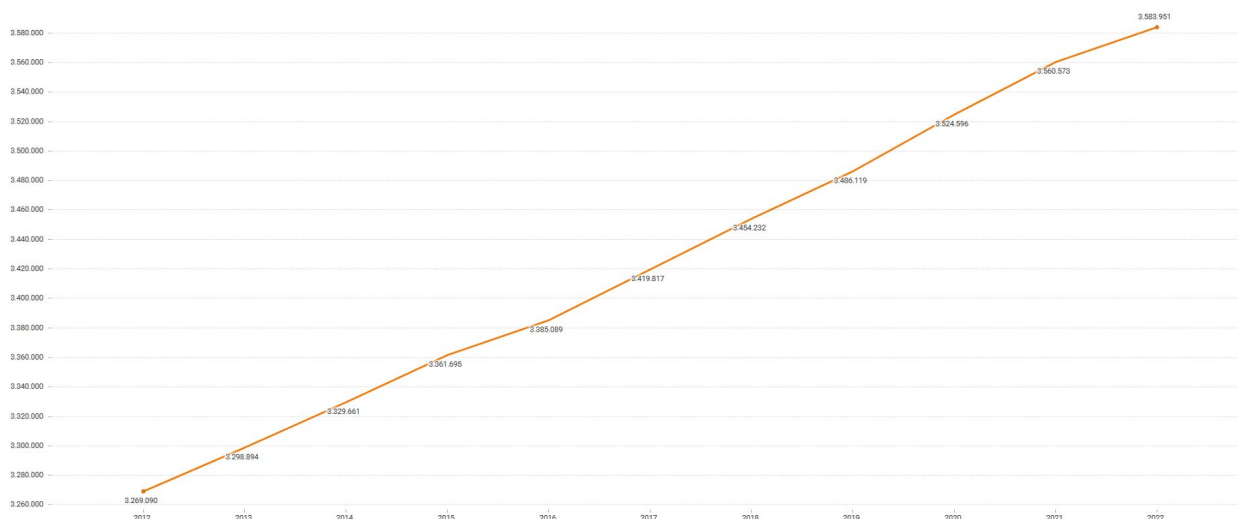
⁹⁰ Zoals bedoeld in Artikel 2, 3^e van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een kruispuntdatabank voor ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen.

Tabel 11: Indeling elektriciteitsafnemers en aardgasafnemers op 31 december 2020 en 2021 uitgedrukt in aantal toegangspunten⁹¹

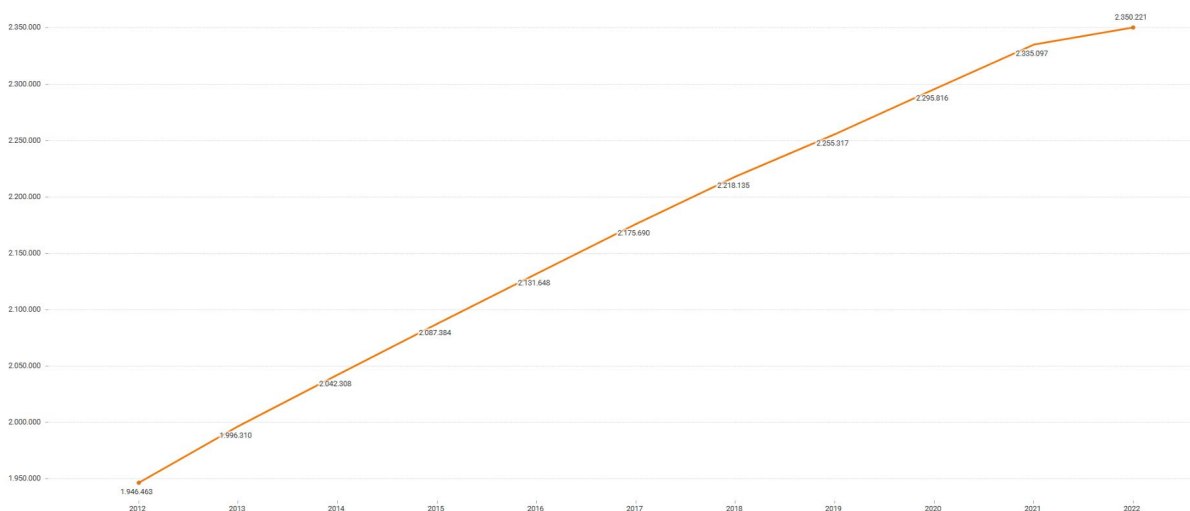
Metertype	2021		2022	
	Elektriciteit	Gas	Elektriciteit	Gas
AMR	39.884	776	43.014	800
Digitale meter huishoudelijk	545.502	384.103	957.356	681.710
Digitale meter niet-huishoudelijk	111.120	46.184	180.866	72.557
Jaargelezen huishoudelijk	2.346.850	1.625.239	1.957.711	1.352.445
Jaargelezen niet-huishoudelijk	506.638	262.575	441.064	231.828
MMR	5.809	10.810	3.940	10.838

⁹¹ Injectiepunten worden niet meegenomen in de statistieken. Achterliggende toegangspunten op de gesloten distributienetten Brussels Airport en BASF Antwerpen worden wel meegenomen. Achterliggende toegangspunten op een gesloten distributienet worden opgenomen in de statistieken van zodra één of meerdere van de achterliggende afnemers gebruik maakt van het recht op vrije leverancierskeuze en er bijgevolg meer dan één elektriciteitsleverancier actief is op het gesloten net.

Figuur 62 59: Evolutie van het totaal aantal toegangspunten (elektriciteit)

Figuur 63 60: Evolutie van het totaal aantal toegangspunten (aardgas)

6.2.2 De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen

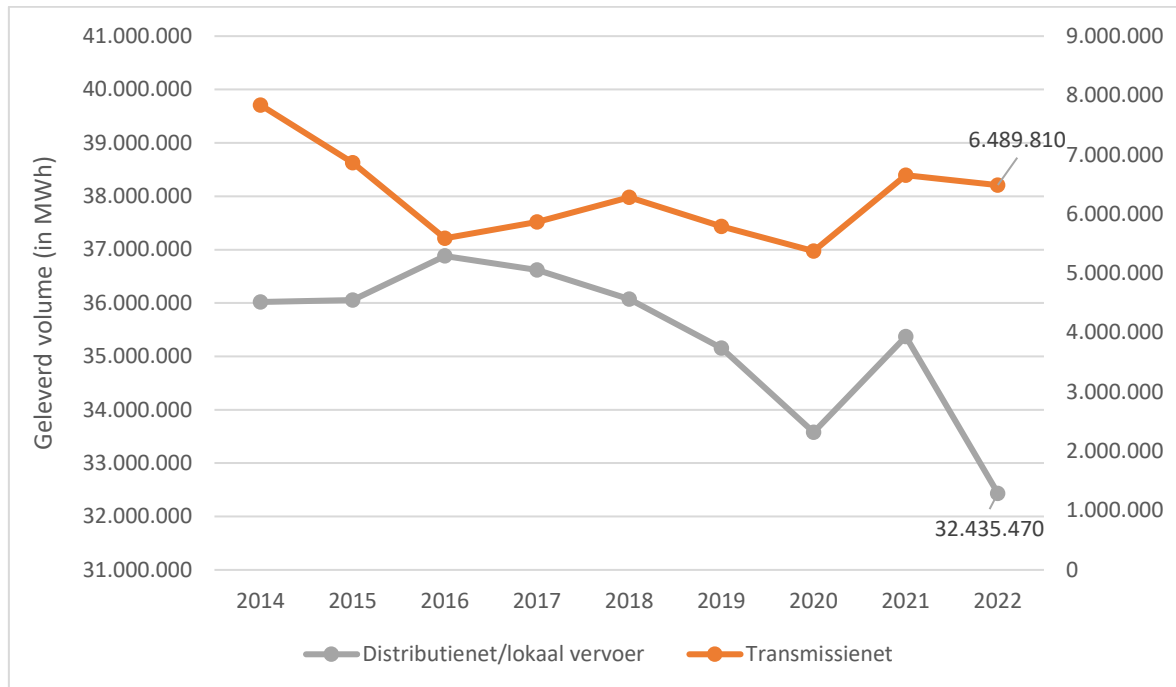
6.2.2.1 Elektriciteit

Het elektriciteitsverbruik daalde in 2022 ten opzichte van 2021. Er werd 38,9 TWh elektriciteit geleverd op het distributienet, het lokaal vervoernet en het transmissienet. Dat is een verschil van 7,49% in vergelijking met 2021. Belangrijkste oorzaak voor deze daling zijn de gestegen energieprijzen waardoor zowel afnemers van het distributienet als afnemers van het transmissienet hun verbruik terugdrongen. Ook de stijging van het aantal toegangspunten kan een rol spelen.

De verdeling van deze totale hoeveelheid geleverde elektriciteit over de verschillende categorieën van toegangspunten is als volgt:

- AMR: 27.108.997 MWh ofwel 69,64%
- MMR: 401.635 MWh ofwel 1,03%;
- Jaarlijks gelezen meters: 11.419.384,23MWh ofwel 29,33%.

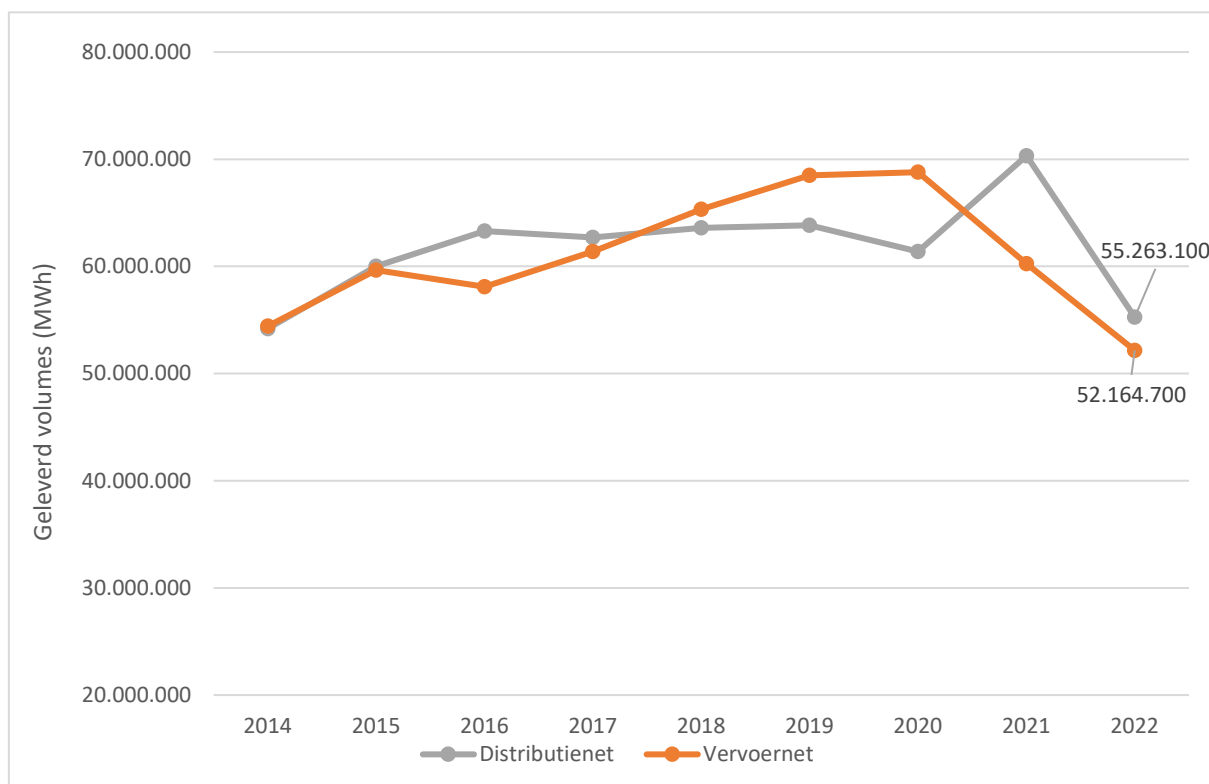
Figuur 6461: Geleverde elektriciteit via het transmissienet, distributienet en lokaal vervoernet

6.2.2.2 Aardgas

De geleverde hoeveelheid aardgas op het distributienet en het vervoernet daalde met 17,7% in vergelijking met 2021. Ook hier zijn de gestegen energieprijzen wellicht de voornaamste oorzaak van deze daling. Een strengere winter kan hiervoor niet als oorzaak worden aangewezen. In 2022 waren 330 graaddagen minder dan in 2021.

Figuur 65 62: Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet

6.3 Bijlage 3: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI)

De **HHI index** is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. Daarbij slaat de term "concentratiegraad" op het aantal aanbieders van goederen of diensten in een bepaalde sector. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders.

De formule is als volgt:

$$HHI = \sum (m_i)^2 \text{ voor } i \text{ gaande van } 1 \text{ tot } n$$

waarbij geldt:

m_i = marktaandeel van aanbieder i (liggend tussen 0 en 1)

n = aantal aanbieders op de markt

Vaak wordt de berekening gemaakt op basis van de marktaandelen die in percentages, dus liggend tussen 0 en 100, worden uitgedrukt. De uitkomst van de berekening ligt dan steeds tussen 0,0001 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). Bij een HHI gelijk aan 10.000 is er slechts één aanbieder met een marktaandeel van 100 %. Bij een HHI die 0 benadert, zijn er zeer veel kleine aanbieders.

Interpretatie: hoe hoger de indexwaarde, hoe hoger de aanbiederconcentratie

- ongeconcentreerde markt: $0 \leq \text{HHI} < 1.000$
- gematigd geconcentreerde markt: $1.000 \leq \text{HHI} < 2000$
- geconcentreerde markt: $\text{HHI} \geq 2000$

Economisten stellen dat een HHI onder de 2000 duidt op een concurrentiële markt en dat een HHI boven de 2.500 op zware risico's voor de marktwerking wijst

6.4 Bijlage 4: Methodologie evolutie elektriciteits- en aardgasprijzen

Prijzmonitoring

In het kader van de prijsmonitoring berekenen we elke maand voor verschillende typecategorieën van eindafnemers (zie Bijlage 5 en Bijlage 6) de gewogen gemiddelde totaalprijs op jaarbasis. De totaalprijs omvat alle prijselementen.

De grafieken in dit rapport zijn gebaseerd op de meest representatieve typecategorieën. In de betreffende bijlagen hebben we die in het vet aangeduid.

In realiteit kan het eigenlijke verbruik van een gezin of een kleine professionele afnemer sterk afwijken van deze typeprofielen.

Kortingen niet inbegrepen

In de prijzen voor dit rapport wordt geen rekening gehouden met niet-structurele kortingen, zoals een korting voor betaling via domiciliëring of een welkomstkorting voor nieuwe klanten. Deze - door een aantal leveranciers gehanteerde - kortingen kunnen de voor dit rapport berekende prijsniveaus in de praktijk lager doen uitvallen.

Gewogen gemiddelde prijzen

Om de representativiteit van de berekende prijzen te verhogen, past de VREG wegingen per energietype toe:

Eenzijds laten we het **relatieve belang van het distributienetgebied** meewegen in de gemiddelde prijzen. Zo weegt de jaarlijkse kostprijs van de nettarieven in een distributienetgebied met een groot aantal huishoudelijke, respectievelijk kleine professionele, toegangspunten zwaarder door in het gemiddelde dan de jaarlijkse kostprijs van de nettarieven in een distributienetgebied met een klein aantal huishoudelijke, respectievelijk kleine professionele, toegangspunten.

Daarnaast wordt het **marktaandeel van elke leverancier en van zijn contract(en) bij huishoudelijke, respectievelijk kleine professionele, afnemers** gebruikt om de weging tussen de prijzen van de leveranciers en van hun contracten onderling te bepalen.

Wanneer beide wegingen vervolgens worden gecombineerd, krijgen we een gewogen gemiddelde prijs die representatief is voor de elektriciteits- en aardgasprijzen voor gezinnen en kleine professionele afnemers in Vlaanderen.

Deze methodiek wordt duidelijker aan de hand van het volgende voorbeeld. Voor de eenvoud gaan we uit van een situatie met twee leveranciers die in twee netgebieden leveren met elk één contract.

		Leverancier 1	Leverancier 2	
Netgebied 1	Marktaandeel	10,00%	90,00%	
25,00%	Prijs	100,00 euro	150,00 euro	145,00 euro
Netgebied 2	Marktaandeel	20,00%	80,00%	
75,00%	Prijs	120,00 euro	180,00 euro	168,00 euro
		115,00 euro	172,50 euro	162,25 euro

6.5 Bijlage 5: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Elektriciteit:

Typecategorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Da	600	0	0
Db	1.200	0	0
Dc	1.600	1.900	0
Dc1	3.500	0	0
Dd	3.600	3.900	0
De	3.600	3.900	12.500
De1	7.500	0	12.500

Aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	
D1	2.326	Koken en warm water
D2	4.652	
D3	23.260⁹²	Verwarming en ander gebruik
D3b	34.890	

6.6 Bijlage 6: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Elektriciteit:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
la	17.500	12.500	0
lb	29.000	21.000	0

Aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)
I1	116.280

⁹² In 2022 wijzigde het D3-profiel naar 17.000. In dit Marktrapport 2022 wordt omwille van de vergelijkbaarheid met de cijfers voor 2021 met deze wijziging nog geen rekening gehouden.